

Ghidul Uniunii Europene pentru elevi și profesori

**Educație pentru Cetățenie, Democrație și Diversitate
într-o Europă a tinerilor**

Claudia Anamaria IOV
Raluca LUȚAI
Adrian Liviu IVAN

Colecția
STUDII EUROPENE

CLAUDIA ANAMARIA IOV

RALUCA LUȚAI

ADRIAN LIVIU IVAN

**GHIDUL UNIUNII EUROPENE
PENTRU ELEVI ȘI PROFESORI**

**EDUCAȚIE PENTRU CETĂȚENIE, DEMOCRAȚIE
ȘI DIVERSITATE ÎNTR-O EUROPĂ A TINERILOR**

...

CLUJ-NAPOCA

2018

Copyright © CA Publishing, 2018, pentru prezenta ediție.
Toate drepturile pentru prezenta ediție aparțin Editurii CA Publishing.
Reproducerea integrală sau parțială a textului sau a ilustrațiilor din această lucrare este posibilă numai cu acordul prealabil scris al Editurii CA Publishing.

Redactor: Claudia Anamaria Iov
Tehnoredactor: Marius Nicolae Grad
Design copertă: Palko Botond

Claudia Anamaria Iov, Raluca Luțai, Adrian Liviu Ivan

**Ghidul Uniunii Europene pentru elevi și profesori
Educație pentru Cetățenie, Democrație și Diversitate într-o Europă a
tinerilor**

Cluj-Napoca : CA Publishing, 2016

ISBN 978-606-8330-74-7

This volume is funded by the Jean Monnet Project

„Building the Future - Learning Europe@School: Education for European Citizenship,
Democracy, Diversity and a World of Youth”,

Project number 575231-EPP-1-2016-1-RO-EPPJMO-PROJECT

The content of this volume does not reflect the official opinion of the European Union.
Responsibility for the information and views expressed in the articles lies entirely with the
author(s).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Editura CA Publishing

ADRESĂ: Cluj-Napoca, B-dul Eroilor, 34/3

TEL: 0364.807.636

E-MAIL: office@ca-publishing.ro

WEB: www.ca-publishing.ro

CUPRINS

INTRODUCERE

Uniunea Europeană în școli. Educație pentru Cetățenie, Democrație și Diversitate într-o Europă a tinerilor	7
---	---

INTRODUCTION

European Union in schools. Education for Citizenship, Democracy and Diversity in a young people's Europe	15
---	----

PARTEA I

Învățământul românesc din perspectivă europeană	23
--	----

MANAGEMENTUL INSTITUȚIEI DE EDUCAȚIE ÎN CONTEXT EUROPEAN. Studiu de caz-Colegiul Național „George Barițiu” Cluj-Napoca	25
--	----

COMPETENȚE EUROPENE ÎN STUDIUL LITERATURII ROMÂNE	35
--	----

POLITICA EDUCAȚIONALĂ A UNIUNII EUROPENE	43
--	----

PARTEA A II-A

Ghidul Uniunii Europene pentru elevi și profesori – de la Teorie la Practică	51
---	----

IDEEA EUROPEANĂ – IDEE VECHE, PROIECT NOU	53
---	----

TRATATELE UNIUNII EUROPENE	61
----------------------------	----

INSTITUȚIILE UNIUNII EUROPENE	75
PROCESUL DECIZIONAL ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ	89
POLITICILE COMUNE ALE UNIUNII EUROPENE	101
CETĂȚENIA EUROPEANĂ	111
MEMBRII UNIUNII EUROPENE ȘI PROCESUL DE ADERARE	121
ADERAREA ROMÂNIEI LA UNIUNEA EUROPEANĂ	131
CETĂȚEAN EUROPEAN DE ZECE ANI	143
UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI RESTUL LUMII	147
REPUBLICA MOLDOVA ȘI PROCESUL DE ADERARE LA UNIUNEA EUROPEANĂ	155

INTRODUCERE

UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN ȘCOLI EDUCAȚIE PENTRU CETĂȚENIE, DEMOCRAȚIE ȘI DIVERSITATE ÎNTR-O EUROPĂ A TINERILOR

Claudia Anamaria Iov ¹

Raluca Luțai ²

Adrian Liviu Ivan ³

„Europa este o tradiție inventată, fiind fundamentul unei identități construite și reconstruite în funcție de circumstanțe.⁴ Ideea unor State Unite ale Europei⁵ a fost susținută de-a lungul secolelor de împărați și de intelectuali, fiind considerată, deopotrivă, o provocare și o oportunitate de dezvoltare identitară europeană. Uniunea Europeană ca și structură socio-politică, dincolo de tratate și instituții, reprezintă un set de valori, atitudini, comportamente democratice, multiculturale și pro-integratoare, un model pentru tânăra generație de elevi și studenți de azi, viitorii lideri europeni de mâine, promotori ai democrației europene și ai diversității socio-culturale.

Volumul aduce în prim plan, prin intermediul unei analize multidisciplinare, o temă de actualitate pe arena internațională, dezbateră

¹ Cercetător științific gradul 3, Dr., Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, claudia.iov@ubbcluj.ro .

² Drd., Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, raluca_lutai@yahoo.com.

³ Prof.Univ.Dr, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, adrian_ivan2007@yahoo.com .

⁴ Michel Foucher, La République Européenne, Paris, Belin, 2000.

⁵ Adrian Liviu Ivan, Sub zodia „Statelor Unite ale Europei” De la Ideea și Planurile de Unitate Europeană la Europa Supranațională, Cluj-Napoca, Ed. Ecoo, 2006.

extindere versus integrare europeană. Prin prezentarea istoriei integrării europene și extinderea spre Moldova, analizarea rolului instituțiilor europene, a procesului decizional, cetățenie și diversitate venim în întâmpinarea necesităților elevilor din învățământul pre-universitar cu noțiuni de bază despre Uniunea Europeană. Necesitatea unui ghid al evoluției UE pentru elevii și profesorii din mediul pre-universitar este determinată de procesul alinierii sistemului educațional românesc la standardele europene, ca parte integrantă a procesului de integrare europeană.

În spiritul dezideratului exprimat de Jean Monnet “ *Continuați, continuați, nu este un alt viitor pentru popoarele Europei decât în uniune*”, scopul lucrării noastre este de a analiza procesul construcției europene, de la apariția ideii europene, la semnarea tratatelor și dezvoltarea instituțiilor, cetățenie europeană și diversitate, extindere și integrare, atât la nivel de concept cât și la nivel de dezvoltare transculturală de la baza procesului de coeziune socială, politică și morală europeană.

Studiul relației dintre democrație, cetățenie și diversitate, apare în contextul dezbaterii extindere vs integrare europeană, aducând în centrul analizei conceptul de educație pentru cetățenie democratică în vederea creării unor lideri europeni competenți din tinerii de azi, capabili să îndeplinească dezideratul creării Statelor Unite ale Europei, într-o perioadă în care crizele europene continuă să se înmulțească și să se diversifice ca efecte. Responsabilitatea continuării procesului de construire a unei societăți europene multiculturale, deschise și inclusive revine elevilor și studenților de azi, care au potențialul de a deveni liderii europeni de mâine. Misiunea lor este una complexă, pe de o parte, sunt vectorii reformei instituționale, sociale și economice ai societății românești, iar pe de altă parte liderii Europei de mâine. De performanța și excelența sistemului de învățământ, implicarea profesorilor, transferul de cunoștințe, metodele activ-participative și inter-disciplinaritatea depinde crearea unei noi generații de lideri europeni.

Volumul de față își propune să funcționeze ca un ghid tematic pentru elevii și profesorii din mediul pre-universitar, cu informații de bază despre Uniunea Europeană. Volumul reprezintă totodată și un instrument nou de educație non-formală pentru mediul pre-universitar din Republica Moldova, în vederea familiarizării acestuia cu detalii despre procesul de extindere și integrare europeană. Structura volumului *Ghidul Uniunii Europene pentru elevi și profesori. Educație pentru Cetățenie, Democrație și Diversitate într-o Europă a tinerilor* este una analitică: începe cu secțiuni

referitoare la sistemul de învățământ românesc, la 10 ani de la aderarea României la UE și continuă cu o prezentare într-o formă clară și concisă a procesului construcției europene, de la apariția ideii europene, la semnarea tratatelor și dezvoltarea instituțiilor, cetățenie europeană și diversitate la extindere și integre.

Lucrarea are două părți. **Partea I – Învățământul românesc din perspectivă europeană** aduce în prim plan o scurtă analiză asupra principiilor integrării învățământului românesc în traiectoria sa europeană, în cei 10 ani care au trecut de la aderarea României la UE.

Pornind de la premisa educației în spiritul valorilor europene și al integrării europene, care are la bază un curriculum care promovează aspecte inedite precum interdisciplinaritatea, transdisciplinaritatea și abordările transversale, actul didactic centrat pe elev și utilizarea metodelor activ-participative sunt un garant al alinierii învățământului românesc la cerințele europene, în vederea creării liderilor europeni de mâine prin educarea tinerilor de azi. Prin utilizarea instrumentelor de educație non-formală se dorește creșterea gradului de conștientizare în rândul tinerilor a rolului și responsabilității lor de agenți activi al europenismului, ai modernizării și dezvoltării Uniunii Europene pentru următorii 50 de ani.

Tratatul de la Maastricht, Consiliul European de la Lisabona, martie 2000 sau Consiliul European de la Stockholm, martie 2001, reprezintă momente importante în dezvoltarea unei educații de calitate la nivelul UE prin cooperarea statelor membre în diferite programe comune de mobilitate, printre care: Socrates, Erasmus, Tempus, Comenius, Leonardo da Vinci, Euridice ș.a. Schimbul de bune practici (elev–elev, elev-profesor, profesor-elev) realizat în cadrul acestor programe oferă noi direcții de dezvoltare și dinamizare a procesului educațional, aducându-l mult mai aproape de necesitățile cetățeanului european contemporan, cu accent pe dezvoltarea personală și pe configurarea responsabilității sociale europene.

Exemplele reunite în prima parte a volumului relevă faptul că în practică educarea tinerilor de azi în vederea transformării în lideri europeni responsabili necesită configurarea de contexte de învățare specifice, metodologii de tip activ și interactiv, conținuturi care să stimuleze abordări de tip integrat și dedicare din partea cadrelor didactice.

Cea de-a doua parte – Ghidul Uniunii Europene pentru elevi și profesori – de la Teorie la Practică, aduce în prim plan procesul construcției europene, de la apariția ideii europene, la semnarea tratatelor

și dezvoltarea instituțiilor, cetățenie europeană și diversitate la extindere și integre. O atenție deosebită este acordată procesului de integrare al României, respectiv analizei asupra stadiului de negociere a aderării Republicii Moldova la UE.

Volumul de față prezintă un ghid, un instrument de lucru necesar și util elevilor și profesorilor din mediul pre-universitar în vederea înțelegerii construcției socio-politice și identitare europene și a impactului acesteia asupra cetățenilor europeni, în general și a cetățenilor români, în particular. Se urmărește creșterea gradului de conștientizare a rolului tinerilor în construcția „Statelor Unite ale Europei”, care se bazează pe democrație, cetățenie și promovarea multiculturalismului, în vederea realizării unei Europe incluzive, sigură și dezvoltată socio-economic.

Capitolul **Ideea Europeană – Idee Veche, Proiect Nou** aduce în prim plan istoricul ideii de uniune europeană, de la primele sale manifestări, la realitatea prezentă de douăzeci și opt de state membre, până la finalizarea Brexitului. Integrarea europeană este proces complex și de durată, cu mai multe etape, momente de criză și ezitări, care au dus la construcția realității contemporane. De la Comunitatea Europeană a Cărbunelui și a Oțelului, din 1951, la Premiul Nobel pentru Pace în 2012, Uniunea Europeană a trecut de la principiile interguvernamentaliste la un model federalist, la piața unică și spațiul Schengen, iar în prezent încearcă să gestioneze, într-un mod cât mai rațional ieșirea Marii Britanii din cadrul UE. Moment de cumpănă, dar și un starting point pentru o nouă etapă în dezvoltarea construcției Statelor Unite ale Europei.

Capitolul **Tratatele Uniunii Europene** face o analiză a celor mai importante tratate prin care a fost formată și reformată Uniunea Europeană. Pornind de la un proiect european menit să consolideze pacea și cooperarea între state, evitându-se izbucnirea unui nou război mondial prin semnarea Tratatului de înființare a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, a Tratatelor de la Roma, Tratatul de la Bruxelles, Actul Unic European, Tratatul de la Maastricht, Tratatul de la Amsterdam, Tratatul de la Nisa, Tratatul Constituțional și Tratatul de la Lisabona, avem astăzi o Uniune eficientă și transparentă, gata să facă față tuturor provocărilor de ordin economic, social, societal, politic sau militar.

Capitolul **Instituțiile Uniunii Europene** face o trecere în revistă a principalelor instituții și organisme ale Uniunii Europene, evidențiind rolul și atribuțiile lor, relația de interdependență dintre instituțiile comunitare,

componența, modul lor de funcționare și efectele asupra statelor membre și a cetățenilor UE. Analiza aduce în prim plan instituțiile implicate în triunghiul decizional format din Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene. O atenție specială este acordată Serviciului European de Acțiune Externă, înființat în anul 2011, responsabil de gestionarea relațiilor diplomatice dintre UE și țările terțe. Ultima secțiune a capitolului tratează alte instituții comunitare, precum Ombudsmanul European și Banca Europeană de Investiții.

Procesul decizional care se petrece în cadrul organizației regionale Uniunea Europeană este unul din elementele cele mai importante pentru bunul mers al organizației. Purtând numele de procesul de codecizie, actul decizional al Uniunii Europene implică mai mulți actori și este reglementat de legislația europeană. Capitolul Procesul Decizional în Uniunea Europeană își propune să analizeze actorii implicați și mersul procesului decizional dar și natura documentelor legislative care pot fi emise.

Capitolul **Politicile comune ale UE** oferă răspunsul la două întrebări esențiale pentru a clarifica rolul și scopul dezvoltării Uniunii Europene cu accent pe principiul solidarității și al coeziunii: Ce înțelegem prin politicile comune europene? și De ce a fost nevoie de politicile comune?. Răspunsul la aceste întrebări demonstrează faptul că în unele domenii se pot obține rezultate mai bune la nivel european decât la nivel național.

Capitolul **Cetățenia Europeană** supune analizei un nou tip de identitate colectivă, care oferă garanția legăturii politice și culturale între statele membre, precum și între acestea și instituțiile supranaționale, cetățenia europeană. Cetățenia poate fi definită simplu, prin trei cuvinte: idee-concept-realitate. Problema majoră cu care ne confruntăm este dacă cetățenia este totuși o realitate sau nu. Cetățenia europeană poate fi interpretată în două sensuri, pe de o parte, ea păstrează sensul inițial al cetățeniei, văzut ca și o relație directă între cetățenii statelor membre și Uniune, iar pe de altă parte, reflectă ideea prin care a fi cetățean al Uniunii presupune să fii membrul unei noi comunități politice.

Procesul de aderare la Uniunea Europeană este intens cuprinzând mai multe etape având la bază un cadru legislativ clar precizat. Capitolul **Membrii Uniunii Europene și Procesul de Aderare** aduce în prim plan Uniunea Europeană cu 28 de state care au trecut prin acest proces și care colaborează pentru asigurarea unui climat de securitate, favorabil dezvoltării socio-economice și culturale europene. Valurile de adeare care au avut loc au

fost rezultatul contextului politic și istoric continental și au marcat evoluția organizației spre un model federal de Statele Unite ale Europei.

Din cadrul procesului de aderare atenția ne este reținută de Aderarea României la Uniunea Europeană, pas important pentru modernizarea societății românești din toate punctele de vedere: politic, economic, educațional, militar, cultural, social și ecologic. România și-a început negocierile cu Uniunea Europeană mult mai târziu decât vecinii săi din Europa Centrală și de Est, chiar dacă relațiile acesteia cu Comunitatea Europeană și așezarea ei geostrategică puteau reprezenta avantajele care ar fi recomandat România drept un candidat onorabil. Testul integrării europene al României este în semestrul întâi din 2019, când va prelua Președinția Consiliului Uniunii Europene.

Analiza Cetățean European de zece ani aduce în prim plan schimbările survenite în cadrul societății românești la un deceniu de la aderarea la UE. A fost un deceniu de la care milioane de oameni au avut așteptări uriașe, un deceniu tumultos, plin de speranță, dar și de dezamăgiri, pentru mulți români.

O nouă perspectivă asupra rolului UE în arena internațională este dată de capitolul Uniunea Europeană și Restul Lumii. Uniunea Europeană este un actor internațional cu puternice influențe asupra politicii, economiei și culturii mondiale alături de SUA, China și Japonia. Relațiile Uniunii se bazează pe cooperare și interes comun în promovarea unei politici liberale și non-violente.

Ultimul capitol **Republica Moldova și Procesul de Aderare** la Uniunea Europeană prezintă una dintre temele care ocupă agenda UE, respectiv dezbaterile exindere vs integrare, cu ample reverberații asupra evoluțiilor socio-economice și identitare europene. Relația dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova a evoluat mult de la momentul semnării în anul 1994 a Acordului de Parteneriat și Cooperare. În prezent, datorită implementării Acordului de Asociere, dialogul politic și economic dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova s-a intensificat și mai mult. Relația de colaborare dintre cei doi actori a fost facilitată și de asumarea unor responsabilități de către Republica Moldova de îmbunătățire a climatului politic regional.

Volumul *Ghidul Uniunii Europene pentru elevi și profesori. Educație pentru Cetățenie, Democrație și Diversitate într-o Europă a tinerilor* este un instrument de orientare și informare creat în cadrul proiectului Jean

Monnet Project „*Building the Future - Learning Europe@School: Education for European Citizenship, Democracy, Diversity and a World of Youth*”, pentru elevii și profesorii din mediu pre-universitar, în vederea promovării informațiilor despre istoricul Uniunii Europene în școlile din România, Republica Moldova și Diaspora.

Realizarea acestui ghid se înscrie demersurilor de deschidere a mediului universitar românesc spre o colaborare mai strânsă cu comunitatea locală, în general și cu mediul pre-universitar, în particular. Aceste demersuri circumscriu strategia promovării idealului european de competență, competitivitate și calitate profesională a actului didactic, care să promoveze totodată incluziunea socială și să contribuie la reducerea excluziunii sociale.

La realizarea volumului a participat un grup mixt de persoane format din profesori de gimnaziu și liceu din Județul Cluj, studenți (români și din Republica Moldova, aflați la studiu în Cluj) și profesori din cadrul Universității Babeș - Bolyai, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană și voluntari din cadrul Asociației „Centrul Județean pentru Educație, Dezvoltate și Economie Socială Sălaj”. Proiectul i-a încurajat pe participanți să ia parte la procesul de realizare a unui ghid asupra Uniunii Europene, cu focus pe necesitatea existenței unei astfel de formațiuni în Europa pentru crearea contextului necesar în vederea dezvoltării armonioase a noii generații de lideri europeni, elevii de astăzi. Procesul a presupus o reinterpretare a cerințelor domeniului de Studii Europene cu focus pe ideea europeană, semnarea tratatelor și dezvoltarea instituțiilor UE, cetățenie europeană și diversitate, extindere și integre europeană.

Volumul este și un ghid pentru cei care vor să înțeleagă sensul, evoluția, etapele procesului de integrare europeană și efectele asupra societății românești, în contextul actual, marcat de criza refugiaților, de refacerea economiilor statelor membre după criza economică și financiară, de desfășurarea negocierilor pentru ieșirea Marii Britanii din Uniune, dar și de discuțiile pe marginea scenariilor posibile pentru a asigura coeziunea unei noi Uniuni de 27 de state membre.

În general, societatea românească actuală manifestă tot mai mult interes pentru stimularea și dezvoltarea tinerilor, în conformitate cu profilul educațional european. În imaginarea și aplicarea strategiilor de educare în acest sens se ține cont, pe lângă specificul național, de caracteristicile etapei de dezvoltare politico-economico-socială din acest moment, din România, în contextul globalizării, al efectelor crizei economice europene și a crizei

refugiaților. Așadar, exemplele oferite de acest volum, pot fi interpretate ca posibile chei de acces la dezideratul menționat, fără a avea însă pretenția exhaustivității și a exclusivității.

Volumul *Ghidul Uniunii Europene pentru elevi și profesori. Educație pentru Cetățenie, Democrație și Diversitate într-o Europă a tinerilor* va fi transmis școlilor gimnaziale și liceelor partenere, implicate în derularea activităților din cadrul proiectului, instituțiilor de profil de la nivel local și național, decidenților, partenerilor media și reprezentanților societății civile. Nu în ultimul rând, această lucrare este dedicată profesorilor și studenților de la Facultatea de Istorie și Filosofie din cadrul Universității “Babeș-Bolyai”, atât celor din cadrul Departamentului de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, care au fost alături de noi de la începutul implementării acestui proiect, cât și celorlalți, care manifestă interes pentru domeniul relațiilor internaționale.

În final, dorim să mulțumim tuturor persoanelor implicate în implementarea proiectului Jean Monnet „*Building the Future - Learning Europe@School: Education for European Citizenship, Democracy, Diversity and a World of Youth*” pentru calitatea umană și profesională de care au dat dovadă pe parcursul implementării activităților, pentru sprijinul oferit și amintirile frumoase.

INTRODUCTION

EUROPEAN UNION IN SCHOOLS EDUCATION FOR CITIZENSHIP, DEMOCRACY AND DIVERSITY IN A YOUNG PEOPLE'S EUROPE

Claudia Anamaria Iov¹

Raluca Luțai²

Adrian Liviu Ivan³

Europe is an invented tradition, being the foundation of an identity built and reconstructed according to circumstances⁴. The idea of a United States of Europe⁵ has been backed by centuries of emperors and intellectuals, being equally considered a challenge and an opportunity for European identity development. The European Union is a socio-political structure, that goes beyond treaties and institutions, and represents a set of values, attitudes, democratic, multicultural and pro-integrative behaviors, a model for the young generation of today's students, future European tomorrow's leaders, promoters of European democracy and socio-cultural diversity.

¹ Scientific Researcher III, Ph.D., Department of International Studies and Contemporary History, Faculty of History and Philosophy, Babes-Bolyai University, Cluj-Napoca,, claudia.iov@ubbcluj.ro .

² Ph.D Candidate., Department of International Studies and Contemporary History, Faculty of History and Philosophy, Babes-Bolyai University, Cluj-Napoca, raluca_lutai@yahoo.com.

³ Ph.D Professor Department of International Studies and Contemporary History, Faculty of History and Philosophy, Babes-Bolyai University, Cluj-Napoca, adrian_ivan2007@yahoo.com .

⁴ Michel Foucher, *La République Européenne*, Paris, Belin, 2000.

⁵ Adrian Liviu Ivan, *Sub zodia „Statelor Unite ale Europei” De la Ideea și Planurile de Unitate Europeană la Europa Supranațională*, Cluj-Napoca, Ed. Ecoo, 2006.

The volume brings to the fore, through a multidisciplinary analysis, the debate on enlargement versus European integration. By presenting the history of European integration and enlargement to Moldova, analyzing the role of European institutions, the decision-making process, citizenship and diversity, we meet the needs of pre-university students with basic notions about the European Union. The need for a guide about the EU evolution for students and teachers in the pre-university environment is determined by the process of aligning the Romanian educational system with the European standards as an integral part of the European integration process.

In the spirit of Jean Monnet's desire to „Continue, continue, there is no future for the peoples of Europe than in union”, the aim of our work is to analyze the process of European construction, from the emergence of the European idea to signing treaties and institution building, Enlargement and Integration, at both conceptual and transcultural level, taking in consideration the elements of social, political and moral cohesion.

The study of the relationship between democracy, citizenship and diversity emerges in the context of the debate on enlargement versus European integration, putting the concept of education for democratic citizenship at the heart of the analysis to create competent European leaders of today's youth capable of fulfilling the desideratum of the creation of the United States of Europe. All this effort comes at a time when the European crises continue to multiply and diversify its effects. The responsibility for continuing the process of building a multicultural, inclusive European society rests with today's students, who have the potential to become the European leaders of tomorrow. Their mission is complex: on the one hand, they are the vectors of the institutional, social and economic reform of the Romanian society, and on the other hand, the leaders of tomorrow's Europe. The performance and excellence of the education system, the involvement of teachers, the transfer of knowledge, the interdisciplinarity methods will generate the creation of a new generation of European leaders.

This volume aims to function as a thematic guide for pre-university students and teachers, with basic information about the European Union. The volume is also a new non-formal education tool for the pre-university environment in the Republic of Moldova, to familiarize it with details about the process of European enlargement and integration. European Union Guidelines for Students and Teachers. Education for Citizenship, Democracy and Diversity in a Youth Europe is an analytical one: it starts

with sections on the Romanian education system, 10 years after Romania's accession to the EU and continues with a clear and concise presentation of the process European construction, from the emergence of the European idea, to the signing of treaties and the development of institutions, European citizenship and diversity to enlargement and integration.

The paper has two parts. Part I - Romanian education from an European perspective brings to the forefront a brief analysis of the principles of integrating Romanian education into its European path 10 years after Romania's accession to the EU.

Starting from the premise of education in the spirit of European values and European integration, which is based on a curriculum that promotes novel aspects such as interdisciplinarity, transdisciplinarity and transversal approaches, student-centered teaching and the use of active-participatory methods are a guarantor of the alignment of Romanian education to the European requirements, and an important step in the creation of tomorrow's European leaders. By using non-formal education tools young people's awareness of their role and responsibility as active agents of Europeanism will increase the modernization and development of the European Union for the next 50 years.

The Maastricht Treaty, the Lisbon European Council in March 2000 or the Stockholm European Council in March 2001 are important moments in the development of education at EU level through cooperation between Member States in various joint mobility programs, including Socrates , Erasmus, Tempus, Comenius, Leonardo da Vinci, Eurydice and others. The exchange of good practices (student-student, student-teacher, teacher-student) developed within these programs offers new directions of development and dynamization of the educational process, bringing it much closer to the needs of the contemporary European citizen, with emphasis on personal development and on shaping European social responsibility. The examples gathered in the first part of the volume reveals that in practice the education of today's young people in order to transform them into responsible European leaders requires the configuration of specific learning contexts, active and interactive methodologies, content that stimulates integrated approaches and dedication from teachers.

The second part - *The European Union Guide for Students and Teachers - from Theory to Practice*, brings to the fore the process of European construction, from the birth of the European idea, to the signing of

treaties and the development of institutions, to European citizenship and diversity to enlargement and integration . Particular attention is paid to the integration process of Romania, and to the analysis of the negotiation stage of Moldova's accession to the EU.

This volume presents a guide, a necessary useful tool for pre-university students and teachers in order to understand the socio-political construction and European identity and its impact on European citizens, in general, and on Romanian citizens in particular. It aims at raising the awareness of the role of young people in the construction of the „United States of Europe”, which is based on democracy, citizenship and the promotion of multiculturalism, in order to achieve an inclusive, safe and developed socio-economic Europe. *The European Idea - Old Idea, New Project* chapter brings to the forefront the history of the idea of European Union, from its first manifestations, to the present reality of twenty-eight member states, until the completion of Brexit. European integration is a complex and long-lasting process, with several stages, moments of crisis and hesitations that have led to the construction of a contemporary reality. From the European Coal and Steel Community in 1951 to the Nobel Peace Prize in 2012, the European Union has moved from intergovernmentalist principles to a federalist model, the single market and the Schengen area, and is currently trying to manage, as rational as possible the exit of Great Britain from the EU. It is a turning point, but also a starting point for a new stage in the development of the construction of the United States of Europe.

Chapter *Treaties of the European Union* makes an analysis of the most important treaties through which the European Union has been formed and reformed. Starting from a European project aimed at strengthening peace and cooperation between states, avoiding the outbreak of a new world war by signing the Treaty establishing the European Coal and Steel Community, the Treaties of Rome, the Treaty of Brussels, the Single European Act , The Treaty of Maastricht, the Treaty of Amsterdam, the Treaty of Nice, the Constitutional Treaty and the Treaty of Lisbon, today we have an efficient and transparent Union ready to face all economic, social, societal, political or military challenges.

Chapter *Institutions of the European Union* makes an overview of the main institutions and bodies of the European Union, highlighting their role and attributions, the interdependence between the Community institutions, their composition, their functioning and their effects on the

Member States and EU citizens. The analysis brings to the forefront the institutions involved in the decision triangle of the European Commission, the European Parliament and the Council of the European Union. Special attention is given to the European External Action Service, set up in 2011, responsible for the management of diplomatic relations between the EU and third countries. The last section of the chapter deals with other Community institutions, such as the European Ombudsman and the European Investment Bank.

The decision-making process that takes place within the framework of the European Union's regional organization is one of the most important elements of the organization's good work. Taking the name of the co-decision process, the European Union's decision-making process involves more actors and is governed by European law. The chapter *The Decision Process in the European Union* aims to analyze the actors involved and the progress of the decision-making process, but also the nature of the legislative documents that can be issued.

Chapter *EU Common Policies* provides the answer to two key questions to clarify the role and purpose of EU development with emphasis on the principles of solidarity and cohesion: What do we mean by common European policies? and Why Common Policies Needed ?. The answer to these questions demonstrates that in some areas better results can be achieved at European level than at national level.

The *European Citizenship* chapter analyzes a new type of collective identity that guarantees the political and cultural link between the Member States and between them and supranational institutions, European citizenship. Citizenship can be defined simply by three words: idea-concept-reality. The major issue we face is whether citizenship is still a reality or not. European citizenship can be interpreted in two ways: on the one hand, it retains the original meaning of citizenship, seen as a direct relationship between the citizens of the Member States and the Union, and on the other hand it reflects the idea of being a citizen of the Union to be a member of a new political community.

The process of accession to the European Union is intense comprising several stages based on a clearly defined legislative framework. *The European Union Members and the Accession Process* chapter brings together the European Union with the 28 countries that have gone through this process and are working together to ensure a climate of security

favorable to European socio-economic and cultural development. The waves of succession were the result of the continental political and historical context and marked the organization's evolution towards a federal model of the United States of Europe.

From the accession process, attention is drawn to *Romania's accession to the European Union*, an important step for the modernization of Romanian society from all points of view: political, economic, educational, military, cultural, social and ecological. Romania began its negotiations with the European Union much later than its neighbors in Central and Eastern Europe, even if its relations with the European Community and its geostrategic position could be the advantages that would have recommended Romania as an honorable candidate. The European integration test of Romania is in the first semester of 2019, when it will take over the Presidency of the Council of the European Union.

The 10-year European Citizenship Analysis brings to the fore the changes that took place within the Romanian society one decade after joining the EU. It has been a decade since millions of people have had huge expectations, a tumultuous decade, full of hope and disappointment, for many Romanians.

A new perspective on the role of the EU in the international arena is given by the chapter *European Union and Rest of the World*. The European Union is an international actor with strong influences on world politics, economy and culture along with the US, China and Japan. The Union's relations are based on cooperation and common interest in promoting a liberal and non-violent policy.

The last chapter of the *Republic of Moldova and the EU Accession Process* present one of the themes that occupy the EU agenda, namely the Expansion vs Integration debate, with extensive reverberations on the socio-economic evolutions and the European identity. The relationship between the European Union and the Republic of Moldova has evolved much since the signing of the 1994 Partnership and Cooperation Agreement. Nowadays, thanks to the implementation of the Association Agreement, political and economic dialogue between the European Union and the Republic of Moldova has intensified even further. The cooperation relationship between the two actors was also facilitated by the assumption of responsibilities of the Republic of Moldova for improving the regional political climate.

The European Union Guidebook for Teachers and Teachers. Education for Citizenship, Demarcation and Diversity in a Youth Europe is an orientation and information tool created within the Jean Monnet Project „Building the Future - Learning Europe @ School: Education for European Citizenship, Democracy, Diversity and a World of Youth” ;’ for pre-university students and teachers to promote information on the history of the European Union in schools in Romania, Moldova and Diaspora.

The implementation of this guide marks the steps of opening the Romanian university environment towards closer collaboration with the local community, in general, and with the pre-university environment. These steps encompass the strategy of promoting the European ideal of competence, competitiveness and professional quality of the teachers, which are promoting social inclusion and are contributing to reducing social exclusion.

At the realization of the volume participated a mixed group consisting of high school students and high school teachers from Cluj County (Romanian and Moldovan, studying in Cluj) and teachers from Babeș - Bolyai University, Department of International Studies and History Contemporary and volunteers from the Association „County Center for Education, Development and Social Economy Salaj”. The project encouraged participants to take part in the process of developing a guide on the European Union, focusing on the need for such a formation in Europe, in order to create the necessary context for the harmonious development of the new generation of European leaders, today’s students. The process implied a reinterpretation of the requirements of the field of European Studies focusing on the European idea, the signing of treaties and the development of the EU institutions, European citizenship and diversity, European enlargement and integration.

The volume is also a guide for those who want to understand the meaning, evolution, stages of the European integration process and the effects on Romanian society in the current context marked by the refugees crisis, the Brexit, but also the discussions on possible scenarios to ensure the cohesion of a new Union of 28 Member States.

In general, the present Romanian society is showing increasing interest in stimulating and developing young people, in line with the European educational profile. So the examples provided by this volume

can be interpreted as possible keys to accessing that desideratum, without however claiming exhaustiveness and exclusivity.

The European Union Guidebook for Teachers and Students. Education for Citizenship, Demarcation and Diversity in a Youth Europe will be delivered to secondary schools and partner high schools involved in the project activities, to local and national level institutions, decision-makers, media partners and representatives of civil society. Last but not least, this paper is dedicated to the professors and students at the Faculty of History and Philosophy of „Babeș-Bolyai” University, both those in the Department of International Studies and Contemporary History who have been with us since the beginning of the implementation of this project, as well as of the others, who have an interest in the field of international relations.

Finally, we would like to thank all the people involved in the implementation of the Jean Monnet project „Building the Future - Learning Europe @ School: Education for European Citizenship, Democracy, Diversity and a World of Youth” for the human and professional quality they have shown in the implementation of the activities, for the support provided and for the beautiful memories.

PARTEA I

ÎNVĂȚĂMÂNTUL ROMÂNESC DIN PERSPECTIVĂ EUROPEANĂ

MANAGEMENTUL INSTITUȚIEI DE EDUCAȚIE ÎN CONTEXT EUROPEAN

STUDIU DE CAZ-COLEGIUL NAȚIONAL „GEORGE BARIȚIU” CLUJ-NAPOCA

Alina-Monica Băraian ¹

Considering Romania's integration into the European Union as a basis and benchmark for the modernization and decentralization of the Romanian education system, we try to observe the directions of the management of an education institution at present. This is the expression of some legislative and mentality changes since the moment of integration. Starting from European education legislation, changes in the education system and, implicitly, in school management take different forms, from student focus to focus on training rather than on information, cooperative learning, competence focusing, learning all lifelong learning or integrating communication technologies into the teaching process. In this context, the managerial model at the level of the „George Baritiu” National College in Cluj-Napoca reveals the implementation of all these tendencies, with the related results, consisting mainly in the increase of the quality of education in this school, but also with the related limits. The most appropriate expression of the effects of integration in the European Union, including education, remains the phrase „unity in diversity”, which surprises the training and development effort of younger generations.

Keywords: management, education, European Union, identity, communication technologies, changes.

În contextul integrării europene a României, un domeniu fundamental în care s-a resimțit punctual schimbarea de perspectivă este cel educațional. Managementul instituțiilor de educație trebuie să țină cont de direcțiile europene axate pe modernizare și pe descentralizare în învățământ. Astfel, documentele manageriale proiective, cum ar fi planul de dezvoltare instituțională (PDI) surprind și fructifică aceste aspecte la

¹ Alina Monica Băraian, profesor doctor, director la Colegiul Național „George Barițiu”, Cluj-Napoca, alinabaraian@yahoo.com

nivelul școlii. Chiar prin definiție, “planul de dezvoltare instituțională al unității de învățământ preuniversitar constituie document de prognoză pe termen lung și se elaborează de către o echipă coordonată de către director, pentru o perioadă de 3-5 ani, ținând cont de indicatori naționali și europeni” (ROFUIP). Viziunea managerială trebuie să fie una coerentă și unitară, în concordanță cu directivele europene pe termen lung (aplicând principiul egalității de șanse în educație, centrarea pe elev, caracterul formativ, formarea de competențe pornind de la competențele cheie europene, învățarea prin cooperare, învățarea pe tot parcursul vieții etc), astfel încât direcțiile de acțiune s-au trasat în conformitate cu o nouă perspectivă asupra dezvoltării școlii, corelată cu o dorință firească de creștere a calității educației.

De pildă, oferta managerială, realizată la nivelul Colegiului Național “G. Barițiu” din Cluj-Napoca este fundamentată în prevederi legislative adoptate după integrarea României în UE (Legea Educației Naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare, a ROFUIP aprobat prin OMEN nr 5079/2016, a Hotărârilor și a Ordonanțelor emise de Guvernul României, a tuturor actelor normative ce decurg din legile mai sus menționate, a Ordinelor și a Metodologiilor elaborate de M.E.N). Aceasta permite individualizarea școlii și configurarea acesteia ca un element de calitate și impact pentru peisajul educațional din centrul municipiului Cluj-Napoca, integrând tradiția unei unități de învățământ care se aporpie de centenar în peisajul educațional multicultural european. Direcția managerială respectă o îmbinare utilă între spiritul clasic și spiritul postmodern în educație, având ca punct de referință ținuta înaintașilor, spiritul lor clasic, adaptat cu suplețe cerințelor actuale și ținutelor viitoare guvernate de dezideratele europene în materie de educație. Viziunea managerială se axează pe calitatea procesului instructiv-educativ de la nivelul școlii este descrisă sistematic și amănunțit la nivelul planului de dezvoltare al școlii, începând cu istoricul școlii, care evidențiază vechimea (Colegiul Barițiu fiind cel mai vechi liceu românesc de băieți din Cluj-Napoca, înființat în 19 octombrie 1919) și importanța strategică a acestei școli în peisajul educațional clujean, dar și cu prezentarea dinamicii de structură la nivelul ciclurilor de învățământ, respectiv a profilelor și specializărilor pentru ciclul liceal, continuând cu datele școlii și elementele definitorii în conformitate cu legislația în vigoare privind calitatea de persoană juridică a instituției.

Un diagnostic real, din perspectivă managerială, a dimensiunii europene a educației oferite la nivelul Colegiului Național “G. Barițiu”

presupune realizarea analizelor de tip PESTE și SWOT. Ambele sunt necesare și utile în demersul managerial deoarece în timp ce analiza PESTE măsoară potentialul pieței educaționale, în cazul nostru, și situația acesteia, indicând în mod concret ascensiunea sau declinul și, prin urmare, atractivitatea pieței, potentialul ei și posibilitatea de acces a acesteia, analiza SWOT măsoară mai degrabă validitatea internă a unei instituții. De aceea, în managementul Colegiului Barițiu analiza PESTE este folosită concret pentru evaluarea dezvoltării acestuia și luarea deciziilor, în special a celor legate de planul de școlarizare și cifra de școlarizare, iar formatul analizei considerăm că a încurajat o gândire managerială proactivă și europeană la nivelul școlii.

Analiza PESTE ne evidențiază faptul că mediul extern al școlii se raportează la factorii politici, economici, sociali, tehnologici, ecologici, școala reprezentând un sistem deschis, dinamic și flexibil.

În ceea ce privește ce privește *contextul politic* este subliniată puternica tendință de globalizare, astfel încât absolventul de învățământ preuniversitar se confruntă cu o piață a muncii unică, remarcându-se influențele integrării în Uniunea Europeană: calificare internațională; educație la distanță; biblioteci virtuale; proces didactic în limbi de circulație internațională; educație la standarde calitative impuse; ofertă educațională adaptată nevoilor societății. Astfel, compatibilizarea sistemului de învățământ românesc cu cel european prin descentralizarea și depolitizarea sistemului educativ; dezvoltarea instituțională a educației permanente, transformarea educației în resursă cheie, conduce la dezideratul ca procesul de învățământ din Colegiul „G. Barițiu” să se desfășoare pe baza deplinei concordanțe cu politica educațională națională, în care învățământul este o prioritate națională, cu Reforma învățământului din România și este apartinică, servind educației tinerei generații pentru a deveni cetățeni europeni, capabili să se integreze într-o societate dinamică, imprevizibilă și în spațiul transnațional.

Contextul economic este unul dintre elementele fundamentale de la care trebuie să pornească filosofia elaborării proiectarea managerială, prioritară fiind refacerea legăturilor firești dintre școală și comunitate având în vedere că „produsele educaționale” vor deveni actori activi și pe scena comunității clujene și nu numai. Tendința de globalizare și europenizare a educației, are ca efect certificarea calității produselor nu prin volumul de muncă, ci prin inteligența încorporată în produs. Evidențiem faptul că

orașul Cluj-Napoca se înscrie ca număr de populație și ca forță economică, educațională și culturală între primele orașe ale țării. Constatăm că reprezintă un avantaj plasarea în Regiunea de Nord-Vest (Transilvania de Nord), mai ales că regiunea dispune de o poziție geografică strategică, având granițe cu Ungaria și Ucraina cât și cu regiunile de dezvoltare Centru, Vest și Nord-Est din România. Regiunea Nord-Vest avea în 2015 un PIB/locuitor de 4961 Euro, apropiat de media națională, dar încă departe de media Uniunii Europene. Contribuția sectoarelor economice la formarea PIB-ului regional, indică o pondere de 16.3% pentru agricultura, 35% pentru sectorul secundar și 46.7% pentru cel terțiar, din punct de vedere evolutiv înregistrându-se creșterea serviciilor și reducerea activităților în agricultura. Creșteri semnificative s-au înregistrat în sectorul de construcții civile și industriale- locuințe, centre comerciale, centre de afaceri. Situația economică a Clujului bazată pe analiza indicatorilor economici ai județului Cluj, centru universitar de tradiție, arată că acesta a devenit o zonă care în ultimii ani reprezintă un magnet pentru companiile de IT și outsourcing. Conform unei analize realizată de Ziarul Financiarul în 2014, Clujul a reușit, prin parcurile sale industriale, să rămână un pol al producției, deși fabricile cu tradiție din municipiu au fost treptat, transformate în proiecte imobiliare. Clujul are, după București, cel mai mare număr de companii IT din țară, se află pe loc fruntaș după câștigul salarial mediu net, iar la capitolul pofta de business a tinerilor antreprenori Clujul depășește capitala. Clujul este, de asemenea, atractiv prin tradiția universitară (11 universități, peste 100.000 studenți, 4 universități în top 12 institute de cercetare avansată din România), forța de muncă pregătită, parcurile industriale, acoperirea și viteza de internet, dar și incubatoarele de afaceri. Observăm că importanța educației în orașul Cluj-Napoca este fundamentală, liceul, prin elevii săi, fiind o pepinieră pentru piața muncii din Cluj-Napoca. Colegiul Național „G. Barițiu” este situat în zona ultracentrală a Clujului, unde se înregistrează o activitate deosebită pe linie educațională și culturală, de asemenea, se află în proximitatea administrației publice locale, care realizează eforturi de raliere la politicile europene în domeniu. Această realitate poate facilita inserarea absolvenților pe piața muncii și o colaborare eficientă a școlii cu comunitatea locală. 97% dintre absolvenți se orientează spre învățământul superior: spre cel de stat, restul, spre cel particular. Cei mai mulți absolvenți aleg profilul universitar de factură tehnică, IT, drept, științe economice, filologie etc. Subliniem faptul că modificările legislative de natură financiară survenite

după integrarea în UE permit atragerea de fonduri extrabugetare la nivelul colegiului, totuși ele rămân insuficiente și nu pot susține derularea unor proiecte de anvergură, iar interesul agenților economici pentru acordarea de donații/sponsorizări colilor este, în continuare, scăzut. Fondurile de bază sunt asigurate de autoritățile publice, un efect pozitiv pentru susținerea elevilor îl constituie extinderea programelor sociale atât cu finanțare guvernamentală, cât și locală. Strategia de dezvoltare a școlii ia în calcul și posibilitatea acordării de sprijin din partea Comitetului reprezentativ al părinților pentru întreținerea bazei materiale și pentru recompensarea elevilor și pentru proiecte educaționale.

În privința *contextului social*, subliniem faptul că modernizarea constantă a actului educațional sub aspectul schimbării mentalității resursei umane în privința actului predării și evaluării, dar și a dotării cu resurse specifice tehnologiei informației, în contextul dezideratului de școală europeană, conduce la rezultate bune obținute de elevii liceului la examenele naționale (teste naționale și bacalaureat), la admiterea în învățământul superior sau la concursurile și olimpiadele școlare, la scăderea absenteismului și ratei abandonului școlar, la îmbunătățirea dotărilor materiale și a ofertei educaționale, Colegiul Național „G. Barițiu” devind una dintre țintele preferate ale populației școlare din oraș. Din punct de vedere social, predomină tendința celor mai multe familii de a asigura copiilor lor cultura generală și chiar o pregătire academică. Problemelor sociale li se acordă atenție sporită la nivel local și național, pe fundalul principiului accesului egal la educație și nondiscriminării, iar programele educative, realizate multe dintre ele cu schimb de bune practici la nivel european, pe linia combaterii violenței, a consumului de substanțe interzise, a integrării copiilor cu cerințe educaționale speciale etc își dovedesc eficiența. Echipa managerială a colegiului are în vedere, prin oferta școlii, racordarea ofertei educaționale la piața muncii și la cerințele României ca membru U.E. Astfel, accentul cade pe studiul limbilor străine moderne (italiană, engleză, franceză, și recent, germană), dar și clasice, pe studiul intensiv al informaticii, al științelor socio-umane, pe dezvoltarea deprinderilor de leader-ship și de comunicare, pe promovarea valorilor bazate pe flexibilitate, toleranță, competitivitate și autoperfecționare. Colaborarea școlii cu comunitatea: cu numeroase ONG-uri, cu instituțiile de cultură, și nu numai, se concretizează în proiecte educaționale de success.

Un alt element definitoriu pe care se brodează concepția ofertei manageriale este *contextul tehnologic*. Tehnologia informației deține rol fundamental în asigurarea calității și a eficientizării procesului de învățământ. Forma cea mai importantă a contextului tehnologic o reprezintă tehnologia informatică, de vreme ce, într-o instituție care profesionalizează cea mai mare parte a elevilor în domeniul informatic, această tehnologie influențează structura programelor de studii, calitatea procesului de învățământ și, implicit, calitatea absolvenților. Programele informatice specifice, care contribuie categoric la modernizarea și europenizarea procesului de învățământ dorim să fie folosite de un număr cât mai mare de cadre didactice, motivând cadrele didactice pentru a urma cursuri de perfecționare și de operare PC și de a utilize noile tehnologii în actul didactic, propunându-se investiții serioase în baza materială, în sensul dotării cu calculator și videoproiector a fiecărei săli, cu table SMART, respectiv cu tehnică avansată a tuturor birourilor și sălii profesionale. Observând că tehnologia eLearning acoperă o plajă foarte variată de medii de învățare, care combină textul, imagini, sunete, prezentate prin modalități diverse: pe Web, pe CD-ROM, înregistrări audio, video, managementul școlii surprinde corect potențialul tehnologiilor în educație și posibilitatea de exploatare a acestora în Colegiului Național “G. Barițiu”.

Contextul ecologic, bazat pe programele europene și naționale de protecție a mediului, devine din ce în ce mai important într-un spațiu afectat în permanență de poluare. Apreciem că orice proiect care sprijină protecția mediului, colectarea selectivă a deșeurilor și utilizarea energiei alternative în spiritul devisei *eco friendly with environment*, este binevenit și că educația ecologică trebuie să devină o componentă în educarea tinerilor. Colegiul Barițiu se află într-o zonă proximală cu spații verzi, având în apropiere Parcul Central și Cetățuia. Astfel, se organizează acțiuni în parteneriat cu instituții care au drept scop conștientizarea de către elevi a necesității unui oraș curat și a unui mediu înconjurător sănătos. De asemenea, se organizează întâlniri cu reprezentanții organismelor abilitate sau ai unor ONG-uri pe probleme de poluare și protecția mediului înconjurător, caravane eco etc.

Analiza SWOT a mediului intern surprinde punctele tari, punctele slabe, amenințările și oportunitățile pentru fiecare dintre cele trei domenii: capacitate instituțională, eficacitate educațională și managementul calității. Spicuind din această analiză se pot remarca *punctele tari* ale școlii pentru

cele trei domenii, fără îndoială, multe dintre acestea datorându-se aplicării tendințelor europene în educație:

- Proiectarea activităților manageriale pe baza unei diagnoze pertinente, specifice, realiste, cu tinte strategice care să vizeze proceduri de asigurare a calității în educație;
- Existența resurselor umane valoroase, un număr mare de cadre didactice având titlul științific de doctor și gradul didactic I, fiind persoane cu o serioasă expertiză didactică și recunoscute în comunitate, cadre didactice calificate pe toate posturile;
- Implementarea unui program de asigurare a securității elevilor și personalului școlii prin intermediul camerelor de supraveghere audio-video și a personalului de pază;
- Realizarea și participarea școlii la programe și proiecte europene (POSDRU, Comenius, Jean Monet, Euroscola, Europa-casa noastră etc);
- Încheierea contractului educațional cu părinții, în vederea implicării acestora în dezvoltarea instituțională pe mai multe domenii funcționale;
- Interes pentru o politică de perfecționare continuă a personalului didactic și învățare pe tot parcursul vieții;
- Preocupări pentru cercetare a corpului profesoral, participări la sesiuni de comunicări științifice la nivel local, județean, național și european;
- Amenajarea sălilor de clasă cu dotări informatizate adecvate (fiecare cu computer și videoproiector, conectate la Internet);
- Funcționarea unei biblioteci amenajată cu mobilier modern, dotată cu 34.700 volume și cu calculatoare cu acces la internet;
- Existența unei strategii de marketing educațional corelat cu existența și actualizarea permanentă a site-ului școlii, yahogroup ului școlii și a contului de Facebook al școlii;
- Asigurarea unor standarde educaționale înalte confirmate prin insertia majorității absolvenților în învățământul superior (deziderat european de inserție a cât mai multor absolvenți în învățământul superior);
- Evaluarea cunoștințelor elevilor, bazată pe un sistem propriu de testare și simulare a examenelor naționale;
- Rezultate bune la examenele finale, concursuri și olimpiade școlare;

- Existența parteneriatului prin Memorandumul semnat cu statul italian, în vederea susținerii clasei de filologie bilingv;
- Existența și funcționarea structurilor manageriale intermediare;
- Întocmirea Raportului de analiză a calității, anual și a planurilor de masuri, remediale;
- Realizarea instrumentelor de monitorizare și evaluare a modului de implementare a calității în educație și a procedurilor specifice;

În analiză se observă că între *punctele slabe* se regăsesc :

- Inerția la schimbare a unor cadre didactice;
- Insuficiența încadrare cu personal nedidactic și didactic auxiliar;
- Insuficiența finanțare;
- Număr totuși mic de parteneriate externe;
- Lipsa motivației materiale pentru activitățile derulate de palierul managerial median;

Oportunitățile sunt identificate și ulterior fructificate în strategia de dezvoltare a școlii. Dintre acestea se pot remarca:

- Standardele înalte în activitatea didactică și rezultatele bune obținute de elevii școlii asigură orientarea spre liceu a unei populații școlare cu potențial intelectual ridicat;
- Plasarea școlii în centrul orașului;
- Posibilitatea extinderii spațiului alocat activităților instructive-educative; Strategia de dezvoltare a școlii vizează accentuarea dimensiunii europene a actului educational, prin implicarea în programe școlare, în parteneriat cu instituții din Uniunea Europeană;
- Existența unei oferte bogate și diversificate de cursuri de perfecționare ceea ce facilitează accesul la formarea continuă a profesorilor, răspunzând cerințelor de tip *long life learning*;
- Sprijinul primit din partea administrației locale și centrale în ceea ce privește întreținerea infrastructurii și modernizarea bazei materiale a școlii;
- Dinamismul pieței educaționale și a pieței muncii din Cluj-Napoca, mai ales pe domeniul IT, care transformă școala într-un punct de atracție educațională, datorită specializării matematică-informatică, intensiv informatică;

- Flexibilitatea curriculumului prin implementarea curriculumului la decizia școlii și accesul rapid la informație privind dinamica curriculumului ;
- Prevenirea eșecului școlar prin programe specifice de consiliere a elevilor și parintilor
- Deschiderea tot evidentă față de studiul limbilor străine (limba italiană în special prin parteneriat cu statul italian pentru clasa de liceu, profil uman, specializare filologie bilingv italiană);

În ceea ce privește identificarea *amenințărilor*, acestea sunt importante pentru că pe baza lor se construiesc în viziunea managerială programe remediale:

- Diminuarea populației școlare, ca urmare a deficitului demografic (spor natural negativ și îmbătrânire demografică, de altfel tendință generală la nivelul UE);
- Tendința de diminuare din partea autorităților, pe fondul scăderii natalității și a dinamicii specifice pieței muncii, a numărului de clase de liceu teoretic, în favoarea claselor pentru învățământ profesional
- Accentuarea efectelor negative în educația elevilor, datorită unei comunicări tot mai dificile și deficitare cu familia, în special datorită migrației forței de muncă în spațiul UE și lăsării copiilor în grija bunicilor, dar și sub impactul grupului de similaritate și a influențelor nefiltrate din mass-media;
- Scăderea motivației elevilor pentru studiu, ca urmare a perturbărilor apărute în sistemul de valori al societății românești, ce le ofera tot mai multe modele negative, dar și pefondul unei pieți a muncii încă necalibrate cu cea europeană.
- Desele modificări legislative și de ale strategiilor curriculare pe termen mediu și lung, inclusiv sub impactul efortului de adaptare la legislație europeană, ceea ce conduce la confuzie în rândul beneficiarilor: elevi și părinți, dar și la birocratizare excesivă.

În baza acestor analize, managementul Colegiului Național “G. Barițiu” se concentrează în acțiunile sale pe următoarele *obiective strategice*:

- ▶ reconstruirea unei educații europene ca factor strategic al dezvoltării de perspectivă, urmărindu-se trecerea la societatea

educațională modernă, intelectuală și cultural-intensivă, cu abilități de comunicare și practice;

- ▶ realizarea politicilor educaționale M.E.N. prin asigurarea coerenței dintre strategia națională a procesului educațional și programele elaborate la nivel județean și local, în acord cu programul guvenamental de realizare a societății educaționale;
- ▶ coordonarea strategiei instituționale a principalilor factori cu procesele educaționale, asigurarea comunicării instituționale, compatibilizarea demersurilor practice cu cele acționale și evolutive, pentru realizarea educației de bază, concilierea educației pentru toți și a educației pentru fiecare, asigurarea educației permanente, pe tot parcursul vieții.

Conchidem că mottoul "Uniți în diversitate" poate fi călăuză chiar și în managerierea pertinentă și eficientă a unei școli, astfel încât gestionarea și dezvoltarea acestei școli clujene de prestigiu să aducă plus valoare pe piața educațională și pe piața muncii, pe plan local, național, dar și european, în contextul unor eforturi constante de creștere a calității.

BIBLIOGRAFIE

Băraian, Alina-Monica, Proiect de dezvoltare instituțională-Colegiul Național "G. Barițiu" Cluj-Napoca, 2016-2020

Gherguț, Alois, Management general și strategic în educație, Ed. Polirom, Iași, 2007

Legea Educației Naționale, nr1/2011

Regulamentul de Organizare și Funcționare a Unităților de Învățământ Preuniversitar, OMEN 5115/2014

<http://www.nord-vest.ro/DESPRE-NOIAgentia-de-Dezvoltare-Regionala-Nord-Vest/REGIUNEA-TRANSILVANIA-DE-NORD/Prezentare-Regiune.html>

<http://www.zf.ro/zf-24/cum-arata-economia-judetului-cluj-noua-fabrica-de-antreprenori-a-romaniei-judetul-unde-industria-nu-a-murit-dar-s-a-mutat-din-oras-in-parcurile-industriale-12660155>

COMPETENȚE EUROPENE ÎN STUDIUL LITERATURII ROMÂNE

Andronic Luciana ¹

For the digital natives studying Romanian literature is becoming an educational challenge in which both the educators and the educated are involved. To be updated means to approach education interactively, from the perspective of choosing the suited competence. The digital age has another *savoir* of its own; therefore, there are changes at the methodological level, shifting from learning competences to the personal development ones.

Keywords: digital era, digital skills, learning, reading, personal development

Competențe de învățare modernă

Un demers curricular are adesea determinări dimensionate conjunctural, „în funcție de gradul de dezvoltare cognitivă a societății, de specificitatea culturală a unei comunități, de marile curente de idei devenite dominante, de *savoir*-ul epocii, de interesele și năzuințele oamenilor.”² – după cum afirmă Constantin Cucoș. Cum *savoirul epocii* internetului aduce în discuție posibilități nelimitate de informare, problema selecției critice devine pentru elevi una din provocările imanente. Prin urmare, dezvoltările curriculare actuale din prisma literaturii române în liceu au în vedere profilul beneficiarilor educației. Ciprian Ceobanu punctează paradigma educabililor din era digitală, remarcând că „dintr-o perspectivă cvasilingvistică, actorii educaționali au fost definiți fie ca nativi digitali, fie ca imigranți digitali.”³

¹ Profesor de limba română, Colegiul Național „George Barițiu”; andronic_luciana@yahoo.com

² Constantin Cucoș, *Pedagogie*, Ediția a-III-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, 2014, p. 227.

³ Ciprian Ceobanu, *Învățarea în mediul virtual*, Editura Polirom, 2016, p. 40.

Numiți astfel, elevii de azi, *nativii digitali*, au desigur și alt profil psihocognitiv, dar și alte imperative de adaptare la realitate, venind dinspre mediul virtual sau intrând foarte facil în acesta. Nevoile lor de educație includ și abilitățile pe care le au datorită tehnologiilor digitale, cum ar fi multitaskingul, nevoia de sinteză și eficientizare a mesajului, raportarea la grupul apartenent, feedbackul imediat etc.

Caracterizarea merită atenția noastră în intenția de a defini puncte de întâlnire între opera literară și reprezentanții așa-zisei *Net Generation* care „valorizează autoritatea, doresc să se implice, și preferă să lucreze în echipe.”¹ Dincolo de elementele ce le configurează profilul, nativii digitali pot dezvolta atât în mediul școlar, cât și extrașcolar sau social, *competența digitală*, o competență care prezintă frecvent o limită educativă, aceasta fiind una tehnologică. Când *competența de învățare* se asociază cu cea digitală, dirijată formal sau informal, acțiunile elevilor fac parte din sfera didacticii.

„Competența de învățare este un tip de competență socială (...) cursantul va obține feed-backuri multiple (pe plan intrapersonal și interpersonal prin contactul cu ceilalți) și își va adapta activitățile de învățare dezvoltând un stil de învățare.” - susțin Ion Negreț-Dobridor și Ion-Ovidiu Pânișoară, în *Știința învățării: de la teorie la practică*.²

De la sintagma devenită loc comun, *învățământ centrat pe competențe*, asistăm în plan paideic la o inflație de competențe, venite parcă să umple cu teorie goluri de conținuturi, mai mult sau mai puțin sesizabile. Definiția competenței care apare în documentele parlamentului european, e preluată de LEN nr 1/2011: „Art. 4. - Educația și formarea profesională a copiilor, a tinerilor și a adulților au ca finalitate principală formarea competențelor, înțelese ca ansamblu multifuncțional și transferabil de cunoștințe, deprinderi/abilități și aptitudini, necesare pentru: împlinirea și dezvoltarea personală...”³

Ion Negreț-Dobridor critică acid *noul limbaj pedagogic* pe care îl consideră *haotic* și oferă caracteristicile competenței după Torshen, cu cei cinci pași care o constituie, după cum urmează:

1. *Definirea obiectivelor* care sunt interpretate ca indicatori de competență, identificate cu *capacitățile și abilitățile* (skills); 2. *Evaluarea*

¹ Ibidem, p.41.

² Ion Negreț Dobridor și Ion-Ovidiu Pânișoară, *Știința învățării: de la teorie la practică*, Polirom 2005, p.229.

³ Legea educației naționale nr. 1/2011, url. <http://lege5.ro/Gratuit/geztsobvgi/legea-educatiei-nationale-nr-1-2011>.

ințială pentru stabilirea nivelului de competență; 3. *Instruirea efectivă*; 4. *Evaluarea – diagnostic* – sinonimă cu evaluarea formativă sau evaluarea de progres; 5. *Prescripțiile*-menite să adapteze tratamentul pedagogic la situațiile educaționale întâlnite prin repetiții, ajustări și îmbogățiri ale conținuturilor învățării.¹ Aceste trepte de constituire a competenței generează deopotrivă modelul dezvoltării intelectuale și al celei personale.

O taxonomie a competențelor

Recomandarea 2006/962/CE lansează 8 *competențele-cheie* „esențiale datorită caracterului lor transversal”, prin care se configurează învățarea pe tot parcursul vieții, inserția în câmpul muncii, educația etică și civică, culturală și creativă. (vezi Anexa nr 1)

În ceea ce privește studiul limbii și literaturii române în liceu, două grupe de competențe rămân cele *oficiale* - conform programei - și devin operante la modul apodictic: *cele generale* și *cele specifice*. Lor li se adaugă:

Competența de învățare și *Competența de comunicare*, ambele având caracter *transversal*², datorat spectrului universalității acestora:

- ▶ intradisciplinar - pentru că reflectă conținuturi dintr-o singură disciplină, în cazul nostru – literatura, dar la fel de bine reflectă și limba maternă cu nivelurile ei;
- ▶ interdisciplinar - când se asociază cu competența de lectură sau scriere, dar și cu cea de argumentare; firește se poate asocia cu competențe intradisciplinare proprii teatrului, sau a altor arte, religiei, domeniilor științifice reflectate în textul nonliterar etc
- ▶ transdisciplinar – Cea mai complexă ipostază este aceasta prin care depășește cadrul propriu-zis și realizează transferul către responsabilitate, autonomie, creativitate, dezvoltare personală și

¹ Ion Negreț-Dobridor, *Teoria generală a curriculumului educațional*, Polirom, 2008, p.226.

² Competențele transversale, fără ca enumerarea să fie limitativă, asigură: abilități de lucru în echipă, abilități de comunicare orală și scrisă în limba maternă / străină; abilități de raționare / argumentare și gândire critică; utilizarea tehnologiei informației și comunicării – TIC; rezolvarea de probleme și luarea deciziilor; recunoașterea și respectul diversității și multiculturalității; autonomia învățării; inițiativă și spirit antreprenorial; deschiderea către învățarea pe tot parcursul vieții; respectarea și dezvoltarea valorilor și eticii profesionale; abilități de a opera într-o manieră interdisciplinară cu metodologii și concepte care provin din domeniul științelor exacte, științelor socio-umane și creației artistice etc., vezi url. <http://osut.ro/tag/competente-transversale/>

profesională, interacțiune profesională și socială. Prin aceasta se asigură învățarea continuă, formarea formatorilor.

Competența de comunicare este un concept didactic ce integrează și extinde competența lingvistică și cea culturală, întrucât „presupune nu numai învățarea și exersarea strategiilor și formelor interacțiunii sociale, ci și asimilarea unor cunoștințe metalingvistice.”¹ Competența de comunicare se formează pre-curricular ca limbă maternă și e identificată post-curricular.

Un model curricular pentru această competență reunește 6 componente pe care Alina Pamfil le explică cu scopul formării *modelului comunicativ*²: componenta verbală, cognitivă, enciclopedică, ideologică, literară și socio-afectivă. Toate aceste componente fac posibilă învățarea comunicării/exersarea și reprezintă deschiderea pentru specificul spiritual românesc.

În opinia noastră, considerăm că se pot ordona într-o clasificare criterială competențe ce sunt operante în studiul literaturii. Distingem o primă categorie care fundamentează studiul acesteia și pe care le vom denumi *directe*:

- Competența scriptică – operantă în redactarea de texte
- Competența de lectură - care permite formarea abilităților de deciptare a textelor.

În inventarul pe care Wolfgang Iser îl face modelelor de lectori din tipologia propusă de acesta putem propune roluri, prin care desfacem astfel spre interactivitate actul de a parcurge și a re-face sensurile discursului. Se regăsesc în „Actul lecturii”: *arhi-cititorul* lui Riffaterre, „care se aseamănă unei baghete magice, care permite descoperirea unui punct extrem de concentrat în procesul de codificare a textului”, *cititorul informat* al lui Fish, care nu tinde neapărat către o delimitare a valorilor statistice medii ale reacțiilor cititorilor, ci dorește să descrie procesele de prelucrare a textului de către cititor”, un *cititor intendat* în al cărui portret „se conturează mai ales acele fapte istorice pe care le avea în vedere autorul în momentul producerii textului”, un *cititor-rol* „prescris de text”, un *cititor – ficțiune*, fiind „una dintre perspectivele textului conexasă cu celelalte printr-un raport de interacțiune” și cel *implicit* care „nu este o abstracțiune a cititorului real, ci mai curând

¹ Alina Pamfil, *Limba și literatura română în gimnaziu – Structuri didactice deschise*, Paralela 45, 2004, p.21.

² Ibidem, p.219.

condiția unei tensiuni pe care acest cititor real o creează în momentul în care se lasă în seama acestui rol”¹.

Competența literară – despre care Alina Pamfil afirmă că derivă din *competența culturală*, în al cărei model curricular se regăsesc *studiul și receptarea literaturii*.²

Alte competențe, deopotrivă didactice (unele le regăsim în rîndul celor care se adresează formatorilor) sunt complementare studiului literaturii și le denumim *conexe* pentru că au menirea de a conduce către un model de dezvoltare personală:

- Competența socială vizează patternuri și se referă la posibilitatea individului de a-și impune valorile pozitive asupra altora.
- Competența digitală - vizează capacitatea de a folosi mijloacele multimedia
- Competența culturală - este mai complexă; se formează ca dialog cu alte epoci, făcând cu puțință „inițierea elevului în orizontul spiritual al comunității și deschide în același timp, un spațiu de proiecție și descoperire a propriei identități.”³
- Competența estetică – se dobândește prin relevarea relației literaturii cu alte arte și limbajele acestora. (cinematografia, în clasa IX, arta spectacolului în clasa – a X-a, pictura în clasa-XI-a, critica de artă și cea literară în clasa a-XII-a)
- Competența de argumentare – asigură scrierea/susținerea orală și evaluarea textelor argumentative. A ști să argumentezi din mediul școlar înseamnă a face transferul spre mediul familial și social.
- Competențele procedurale – interferează ca viziune cu cele argumentative pentru că, „În ceea ce privește producerea de mesaje scrise și orale se vizează competențe procedurale care să poată fi exersate pornind de la textele literare studiate sau în realizarea studiilor de caz și a dezbaterilor propuse de programă”⁴

¹ Wolfgang Iser, *Actul lecturii, o teorie a efectului estetic*, Pitești, Paralela 45, 2006, pp.102-112.

² Alina Pamfil, *Didactica literaturii. Reorientări*, Editura Art, 2016, p. 121.

³ Alina Pamfil, *Limba și literatura română în gimnaziu – Structuri didactice deschise*, Paralela 45, 2004, p.23.

⁴ *Limba și literatura română – clasa a XII-a, ciclul superior al liceului*, 2006, p.10.

Un model centrat pe lectură/înțelegere/dezvoltare

În demersul nostru de analiză curriculară a studierii limbii și literaturii în liceu, aceste trimiteri comparative au menirea de a puncta coerența sau fractura instituită între *dezvoltarea intelectuală* vs *dezvoltarea personală*, prin dobândirea competențelor de comunicare, a celor literare și culturale din momentul intrării în sistem și până la finalizarea studiilor de limbă și literatură română.

Firul care unește dezvoltarea pe cele două componente pragmatice a studiului literaturii presupune o abordare de sinteză în scopul unei mai bune interiorizări a lumii literaturii și mai ales în scopul descoperirii sinelui. Modelul comunicativ-funcțional leagă de concepția hermeneutică a literaturii problema profund umanistă a determinării relației om-destin în raport cu lumea textului, cu diferite epoci și diferite deschideri comprehensive. Numai așa se instituie un model real de dezvoltare personală.

Similar actului de receptare al operei literare în patru timpi, descris de cercetătoarea americană Judith Langer pentru domeniul lecturii, actul receptării în scopul dezvoltării personale poate parcurge aceleași stadii:

- *Being Out and stepping Into an Envisionment*¹ (a pași din exterior spre interior) – corespunzând pregătirii receptării. Transgresarea realității individuale e posibilă în condițiile contextualizării operante a discursului.
- *Being in and Moving Through an Envisionment* (a te mișca în viziunea textului)- corespunzând receptării efective.
- *Stepping Back and Rethinking What One Know* (a te întoarce spre datele inițiale) – corespunzând unei abordări comparatiste de tip eu real- lume fictivă.
- *Stepping Out and Objectifying the Experience* (a ieși din lumea textului și a obiectiva experiența) – corespunzând primelor impresii împărtășite după lectură, dar și discuțiile post-receptare. Acest stadiu receptiv corespunde unui nivel interogativ ce se poate adresa imaginarului. Se re-contextualizează tema, atmosfera, imaginile ce se creează pentru datele ființei lirice, sau situației narative. Acest nivel de re-construcție textuală ipostaziază receptorul într-o stare

¹ Judith A Langer, "Rethinking literature instruction", in Langer, Judith A (ed.), *Literature instruction, A Focus on student Response*, National of Council of Teachers of English, Urbana, IL, 1992, p.40.

creativă. Un demers de interiorizare se infiripă cu problematizarea atentă a celui care înțelege lumea ficțiunii și o poate traduce pentru sine și / sau pentru alții.

- Cele patru stadii pe care le poate parcurge receptorul avizat sunt moduri de abordare a unui dialog permanent cu textul literar, dar și posibilități de metabolizare a mesajului, a nivelului emoțional pe care îl creează. Prin intrări-ieșiri din viziune ca într-un spectacol, se întâmplă un demers de hermeneutica receptării, un mod de a obiectiva experiența, dar și de a o sublima ca trăire.
- Perspectiva post - comprehensivă aduce în discuție un posibil model de receptare și dezvoltare personală, prin identificarea cu situații ce relevă ipostazieri ale destinului, sau prin asumarea la nivel emoțional similitudini cu trăirea personajelor, respectiv ale subiectului liric.

BIBLIOGRAFIE

Ciprian Ceobanu, Învățarea în mediul virtual, Editura Polirom, 2016

Constantin Cucoș, Pedagogie, Ediția a-III-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, 2014

Iser, Wolfgang, Actul lecturii, o teorie a efectului estetic, Pitești, Paralela 45, 2006

Judith A Langer, Rethinking literature instruction, în Langer, Judith A (ed.), Literature instruction, A Focus on student Response, National of Council of Teachers of English, Urbana, IL, 1992

Negreț-Dobridor, Ion, Teoria generală a curriculumului educațional, Polirom, 2008

Pamfil, Alina, Didactica literaturii. Reorientări, Editura Art, 2016

Pamfil, Alina, Limba și literatura română în gimnaziu – Structuri didactice deschise, Paralela 45, 2004

Legea educației naționale nr. 1/2011, url. <http://lege5.ro/Gratuit/geztsobvgi/leaga-educatiei-nationale-nr-1-2011>

<http://osut.ro/tag/competente-transversale/>

Limba și literatura română (programa) – clasa a XII-a, ciclul superior al liceului, 2006, url www.edu.ro

POLITICA EDUCAȚIONALĂ A UNIUNII EUROPENE

Diana Zăgrean ¹

One of the most important factors shaping our lives, our way of being, thinking, of being aware of the world we live in is education. This is where everything starts, it is the ramp of launch for development and evolution, and therefore the management of educational policies is very important not only at the European level but in every Member State.

Keywords: policy, education, European Commission

Este binecunoscut faptul că există o strânsă colaborare între Comisia Europeană și statele member legat de proiectul educational, unul din cele mai importante proiecte ale organizației. Experții din cadrul acestor grupuri tematice abordează subiecte precum: abandonul școlar, rata analfabetismului, gratuitatea sistemului de învățământ, obligativitatea parcurgerii unor etape esențiale dezvoltării copiilor, integrarea minorităților naționale, asigurarea condițiilor optime pentru desfășurarea orelor de curs (spații, cadre specializate, etc.) și nivelul intelectual al cetățeanului european.

Fiecare stat membru al Uniunii Europene dispune de un minister care se ocupă de educație prin reglementari și de o lege în baza căreia funcționează sistemul în sine. Fiecare nivel are propria sa formă de organizare și este subiectul legislației în vigoare. De asemenea, este de menționat și faptul că, recent, sistemului de educație construit și susținut de stat, i s-a alăturat și sistemul privat echivalent, împreună cu sistemul de meditații semi-egal și informal.

Azi, la fel ca întotdeauna, educația reprezintă o piatră de temelie pentru construcția viitorilor cetățeni europeni care trebuie să fie bine

¹ Diana Zăgrean, Student, Universitatea Babeș-Bolyai, zagrean_diana@yahoo.com.

pregătiți pentru a putea face față tuturor provocărilor pe care modernitatea le are în față.

Politica educațională a Uniunii Europene: scurt istoric

Uniunea Europeană este azi un construct internațional puternic pentru că a fost ghidată în lungul proces de formare de principii umaniste ca *unitatea în diversitate* și *principiul solidarității*. Liderii europeni au reușit crearea unui spațiu European fără frontiere, în cadrul căruia cetățenii europeni se pot deplasa liberi și se pot bucura de drepturile esențiale oricărei societăți democratice: libertate, egalitate și legalitate¹. Societatea democratică în care cetățeanul European trăiește și se bucură de beneficiile economice trebuie să fie o construcție identitară solidă formată din cetățeni europeni educați. Conștientă de importanța procesului educațional, de nevoia și contribuția pe care o are la construcția europeană, instituțiile centrale ale Uniunii Europene au avut întotdeauna o grijă specială pentru capitolul educație.

La începutul procesului de construcție europeană, liderii Uniunii Europene au văzut procesul educațional ca un pilon pentru implementarea liberei circulații a persoanelor în cadrul organizației-unul din cele mai importante drepturi ale cetățenilor europeni după Tratatul de la Roma. Astfel, piața internă abia formată avea nevoie de cetățeni educați și capabili. Politicile comunității economice europene de la acea vreme au avut în vedere aspecte ce țin de formarea vocațională și de reglementarea recunoașterii diplomelor și calificărilor². Atât formarea vocațională cât și reglementarea clară a recunoașterii diplomelor și calificărilor erau părți esențiale din viața cetățeanului unui stat membru care alege să își desfășoare activitatea în cadrul unui alt stat membru.

Anul 1987 este unul foarte important pentru istoricul politicii educaționale europene pentru că dă startul celui mai de succes proiect din învățământul superior. Comisia Europeană lansează programul ERASMUS una dintre cele mai longevive și prolifice inițiative în domeniul educației, formării profesionale și tineretului, care a marcat și evoluția tuturor societăților europene. Programul ERASMUS a avut ca provocări

¹ Mihaela Vrabie, *Cetățenie și drepturi europene*, Tritonic, București, 2007, pp.8-9.

² Ruth Keeling, "The Bologna Process and the Lisbon Research Agenda: the European Commissions expanding role in higher education discourse" în *European Journal of Education*, vol.41, nr. 2, 2006, p.204.

creștere networking-ului inter universitar și chestiunile ce privesc transferul creditelor¹ dar a adus beneficii majore creșterii calității învățământului superior și a experienței studențești.

Rolul politicii educaționale a fost susținut și în cadrul Tratatului de la Maastrich care a încurajat statele membre să sporească mobilitatea în cadrul organizației pentru a conferi o dimensiune europeană procesului de integrare europeană. Politica educațională a organizației a fost considerată un vector în acest sens.

Odată cu trecerea timpului și eforturile europene în materie de educație au crescut. Uniunea Europeană și-a concentrat atenția în mai toate aspectele legate de procesul educațional. Așa au apărut programe europene ca LINGUA- support lingvistic, MINERVA ce se preocupă de reglementarea și desfășurarea învățământului la distanță sau GRUNDTVING care avea în vedere un aspect foarte important: profesionalizarea și educarea adulților. Conștientă de importanța sa ca actor pe scena internațională UE a avut în vedere și crearea unor legături și programe cu state din afara spațiului european ca TEMPUS sau Asia-Link².

Cu timpul UE a avut în vedere și o politică de cercetare comună și s-a implicat intens în procesul de reformare de la Bologna.

La Lisabona în anul 2000, Consiliul European al Uniunii Europene și-a propus obiectivul de "a deveni cea mai dinamică și mai competitivă economie bazată pe cunoaștere, capabilă de creștere economică durabilă cu locuri de muncă mai multe și mai bune și cu o coeziune socială mai mare". Poziția oficială la nivelul politicilor comunitare este că toți cetățenii trebuie să obțină cunoaștere, abilități și competențe, prin educație permanentă, iar nevoile speciale ale celor aflați în situație de risc de excluziune socială trebuie luate în considerare.³

Anul 2006 și elaborarea strategiei cadru a inovării în Uniunea Europeană stabilește 10 priorități pentru acțiunile de la nivel național și comunitar. În contextul mai larg al acestei strategii, educația este considerată atât ca pre-condiție a producerii inovației, cât și ca direcție prioritară de acțiune.

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Laura Gabriela Stoica, Accesul la educație continuă, factor generator de inovație socială, p.123, disponibil la <http://www.revistacalitateavietii.ro/2009/CV-1-2-2009/13.pdf>, accesat în 20.10.2017.

Educație, formare și invoare în Uniunea Europeană

Parcursul politicilor europene ce privesc educația sunt dinamice și în atenția statelor membre și a instituțiilor europene. Statele membre ale UE continua să fie responsabile de propriile sisteme de educație și formare profesională, însă UE le ajută să stabilească obiective comune și să facă schimb de bune practici. Uniunea Europeană susține azi programul ERASMUS +, varianta updatată a programului Erasmus lansat în 1987. Cu un buget de 14,7 miliarde de euro, programul ofera azi oportunitatea a 4 milioane de oameni, majoritatea dintre ei tineri, să studieze, să se formeze, să câștige experiență profesională sau să desfășoare activități de voluntariat în străinătate. Programul își mai propune să ajute peste 125 000 de organizații să colaboreze cu omologii din alte țări pentru a inova și moderniza metodele de predare și de organizare a activităților pentru tineret¹.

Pentru a facilita mobilitatea educațională și mobilitatea forței de muncă Uniunea Europeană continua să susțină Cadrul European al Calificărilor care facilitează comparațiile între diferite calificări naționale, făcând o paralelă între anumite examene și niveluri de învățământ și un cadru de referință comun.

Întărirea cooperării UE în domeniul educației și formării profesionale a fost stabilită în cadrul Procesului de la Copenhaga, declarație și proces ce își propune creșterea performanțelor, a calității și a atractivității educației și formării profesionale în Europa. Procesul urmărește încurajarea valorificării diferitelor oportunități de formare profesională în contextul învățării pe tot parcursul vieții, cu ajutorul unor instrumentele specifice².

Procesul de la Copenhaga cuprinde următoarele trei aspecte principale:

- O dimensiune politică, prin care se urmărește stabilirea unor obiective europene comune și reformarea sistemelor de educație și formare profesionale naționale;
- dezvoltarea unor cadre și a unor instrumente europene comune care să sporească transparența și calitatea competențelor și a calificărilor și să faciliteze mobilitatea;

¹ Educație, formare și tineret, disponibil la https://europa.eu/european-union/topics/education-training-youth_ro, accesat în 10.10.2018.

² Întărirea cooperării UE în domeniul educației și formării profesionale, disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM:ef0018>, accesat în 10.10.2018.

- cooperarea pentru sprijinirea învățării reciproce la nivel european și pentru implicarea tuturor părților interesate relevante de la nivel național¹.

Învățământul superior are și el un loc central în politica educațională europeană. Atenția Uniunii Europene merge în direcția Procesul de la Bologna și a Spațiului European a Învățământului Superior. Ideea merge de la diferențele mari dintre sistemele de învățământ și formare din Europa care pot să îi împiedice pe europeni să se folosească ușor de calificările obținute într-o țară pentru a se angaja sau a se forma în alta². Obiectivele europene privesc eliminarea acestor dificultăți prin armonizarea sistematizării învățământului superior și facilitarea recunoașterii calificărilor și a perioadelor de studiu.

Inovarea și antreprenoriatul au și ele un loc central între preocupările europenilor. Prin intermediul Institutului European de Inovare și Tehnologie (EIT) se vrea susținerea universităților, centrelor de cercetare și întreprinderilor de top din Europa în cooperarea ce privește identificarea de răspunsuri la provocările sociale majore ale Europei. Carierele și formarea cercetătorilor din toate domeniile științifice este susținută prin intermediul Programului Marie Skłodowska Curie care facilitează cercetătorilor perioade de studio sau muncă în alte țări decât cea de proveniență³.

Politica educațională a Uniunii Europene: actori instituționali

Politica educațională Europeană reprezintă preocuparea mai multor actori instituționali europeni. Acest lucru deriva din arhitectura instituțională complexă care caracterizează organizația.

Comisia Europeană, unul din organismele centrale care se ocupă cu îndeplinirea obiectivelor comunitare acordă o atenție sporită aspectelor educationale prin intermediul programelelor de educație și formare, tineret și acțiunile Marie Curie pe care le desfășoară. Comisarii europeni propun, evaluează, implementează și analizează proiecte educaționale sau

¹ Ibidem.

² Procesul de la Bologna și Spațiul european al învățământului superior, disponibil la http://ec.europa.eu/education/policy/higher-education/bologna-process_ro, accesat în 10.10.2017.

³ Educație, formare și tineret, disponibil la https://europa.eu/european-union/topics/education-training-youth_ro, accesat în 10.10.2018.

de tineret ce își propun creșterea nivelului educației și formării profesionale a cetățenilor din UE. La capitolul tineret, Comisia Europeană se preocupă, prin intermediul Directoratului General pentru Educație, Tineret, Sport și Cultură de implementarea Strategiei Europene de Tineret pentru perioada 2010-2018 programată să promoveze tineretul în societate și să asigure oportunități egale pentru tineri în materie de educație sau muncă.

Educația este discutată și în cadrul Parlamentului European unde europarlamentarii desemnați formează Comisia pentru cultură și educație. Comisia pentru cultură și educație are în vedere *aspectele culturale* ale Uniunii Europene ce privesc (a) îmbunătățirea cunoașterii și difuzării culturii, (b) protejarea și promovarea diversității culturale și lingvistice, (c) conservarea și protejarea patrimoniului cultural, schimburile culturale și creația artistică; *politica educațională* a Uniunii, inclusiv în domeniul învățământului superior în Europa și promovarea sistemului de școli europene și de formare pe tot parcursul vieții, *politica în domeniul tineretului* sau cooperarea cu țările terțe în domeniile culturii și al educației și relațiile cu organizațiile și instituțiile internaționale pertinente¹.

La nivelul Consiliului Uniunii Europene funcționează Formațiunea Educație, Cultură Tineret și Sport a Consiliului. Formațiunea reunește miniștrii responsabili de educație, cultură, tineret, mass-media, comunicare și sport din toate statele membre ale UE și furnizează un cadru de cooperare între statele membre în vederea schimbului de informații și de experiență în legătură cu domenii de interes comun. Consiliul Uniunii Europene este implicat îndeaproape în monitorizarea progreselor legate de aspectele privind educația și tineretul ale Strategiei Europa 2020, precum și în dezvoltarea contribuției sectorului cultural la o Europă mai inovatoare, iar sprijinul pentru asigurarea potențialului Europei ca centru global pentru producerea de conținut digital creativ contribuie pe deplin la Agenda digitală instituită în cadrul Strategiei Europa 2020.

Comitetul Regiunilor, instituție secundară în cadrul UE dar cu un rol important în formarea coeziunii europene și în interconectarea regiunilor acordă un interes deosebit capitolului educație. În cadrul ei

¹ Regulament de procedura al Uniunii Europene, disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/sides/getLastRules.do?language=ro&reference=RESP-CULT>, accesat în 12.10.2017.

² Formațiunea Educație, Tineret, Cultură și Sport (EYCS) a Consiliului, disponibil la <http://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/configurations/eycs/>, accesat în 12.10.2017.

funcționează Comisia pentru politica socială, educație, ocuparea forței de muncă, cercetare și cultură¹. Printre preocupările de bază ale Comisiei se numără: politica în domeniul ocupării forței de muncă, egalitatea de șanse, educația și formarea, inovarea cercetarea și tehnologia ș.a.

Finanțarea și granturile de cercetare care fac lucrurile să meargă vin din partea Băncii Europene de Investiții care se ocupă și cu gestionarea acestora.

Pe lângă aceste instituții, Uniunea Europeană mai are și agenții care au în vedere bunul mers al educației ca: Centrul European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale (Cedefop), Fundația Europeană de Formare, EURYDICE – Rețeaua de informare privind educația în Europa.

Concluzii

Dacă în trecut educația reprezenta un mecanism prin care clasele sociale privilegiate își mențineau puterea în societate prin limitarea accesului transiterii și dobândirii de cunoștințe, evoluția societății a făcut ca în prezent educația să fie văzută ca unul din drepturile fundamentale ale omului, prin prisma impactului pe care ea îl poate produce la nivelul fiecărui individ, fiind considerată bun public și responsabilitate publică, datorită beneficiilor recunoscute pe care le aduce la nivel societal.

Pentru ca această condiție să fie îndeplinită, este important ca educația să fie considerată o prioritate pentru toți decidenții unui stat și să o trateze cu responsabilitatea cuvenită. Acesta este motivul pentru care, pentru Uniunea Europeană, politica educațională reprezintă o prioritate și un subiect de maximă importanță. Crescând o dată cu instituția, politica de educație, cultură și tineret a Uniunii Europene reprezintă un element important pentru mai multe instituții comunitare. Comisia Europeană, Consiliul Uniunii Europene, Parlamentul European, Comitetul Regiunilor și alte agenții se ocupă, prin intermediul programelor comune și a strategiilor pe care le urmăresc, să creeze o Europă puternică cu cetățeni educați, cu tineri implicați și cu o forță de muncă care să fie competitivă pe piața mondială.

Politica educației rămâne în continuare responsabilitatea fiecărui

¹ Comisia pentru politica socială, educație, ocuparea forței de muncă, cercetare și cultură, disponibilă la <http://cor.europa.eu/ro/activities/commissions/Pages/cor-commissions.aspx?comm=SEDEC#>, accesat în 12.10.2017.

stat membru al organizației, rolul Uniunii Europene este de a veni în sprijinul măsurilor luate la nivel național și de a ajuta la soluționarea provocărilor comune.

BIBLIOGRAFIE

Mihaela Vrabie, Cetățenie și drepturi europene, Tritonic, București, 2007.

Ruth Keeling, "The Bologna Process and the Lisbon Research Agenda: the European Commissions expanding role in higher education discourse" în European Journal of Education, vol.41, nr. 2, 2006.

Laura Gabriela Stoica, Accesul la educație continuă, factor generator de inovație socială, p.123, disponibil la <http://www.revistacalitateavietii.ro/2009/CV-1-2-2009/13.pdf>, accesat în 20.10.2017.

Educație, formare și tineret, disponibil la https://europa.eu/european-union/topics/education-training-youth_ro, accesat în 10.10.2018.

Întărirea cooperării UE în domeniul educației și formării profesionale, disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM:ef0018>, accesat în 10.10.2018.

Procesul de la Bologna și Spațiul european al învățământului superior, disponibil la http://ec.europa.eu/education/policy/higher-education/bologna-process_ro, accesat în 10.10.2017.

Regulament de procedura al Uniunii Europene, disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/sides/getLastRules.do?language=ro&reference=RESP-CULT>, accesat în 12.10.2017.

Formațiunea Educație, Tineret, Cultură și Sport (EYCS) a Consiliului, disponibil la <http://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/configurations/eyscs/>, accesat în 12.10.2017.

Comisia pentru politica socială, educație, ocuparea forței de muncă, cercetare și cultură, disponibilă la <http://cor.europa.eu/ro/activities/commissions/Pages/cor-commissions.aspx?comm=SEDEC#>, accesat în 12.10.2017.

PARTEA A II-A

GHIDUL UNIUNII EUROPENE PENTRU ELEVI ȘI PROFESORI – DE LA TEORIE LA PRACTICĂ

IDEEA EUROPEANĂ – IDEE VECHE, PROIECT NOU

Paul Emanuel Țap ¹

This article is about the events before the formation of the European Union and this article wants to emphasize the importance of this Union in nowadays. In this article we will talk about the First World War, the formation of the Nations League, which was based on idealist principles of the American president Thomas Woodrow Wilson, after that in this article you will find some information about The Second World War, the Peace Conferences after the War, the formation of the O.N.U., N.A.T.O. and the Warsaw Treaty. After that, in this article, you will find a short history of the formation of the European Union and the evolution of this Organisation. You will find some information about the states that are part of this Union, the economic importance and the role that European Union plays on the International System.

Keyword: Wars, Organisations, Evolution, Conferences, International System

Din toate timpurile, omenirea a fost caracterizată de o sumedenie de conflicte și dispute, care și-au lăsat amprenta adânc înrădăcinată în istorie. Lumea, așa cum o cunoaștem noi este rezultatul unor decizii luate în anumite momente istorice, decizii care au fost influențate mai mult sau mai puțin de anumiți factori interni sau externi sau de anumite contexte geopolitice. Indiferent că facem referire la conflicte ideologice, politice, militare, economice sau sociale, de-a lungul timpului, pacea deplină nu a fost o constantă. Încă din momentul în care au început să se contureze primele civilizații orientale, iar apariția orașului a marcat “o importantă caracteristică a civilizației și un centru pentru producerea și schimbul de bunuri pentru comerț și piață”², problemele de organizare internă, legate

¹ Paul Emanuel Țap, Student, Universitatea Babeș-Bolyai, paultapmw@yahoo.com

² Hermann Kinder, Werner Hilgemann. Atlas de Istorie Mondială,, Bucuresti, Editura RAO, 2001, p.17.

de diviziunea muncii, de religie, de organizare militară, și de conducerea orașului-stat, nu au luat sfârșit, fiecare națiune începând să dezvolte anumite ambiții hegemonice și ă se materializeze anumite conflicte. Cum cel mai puternic, îl domină de cele mai multe ori pe cel slab sau pe cel care nu este atât de bine pregătit, reprezintă o realitate și o lege a naturii, acolo unde metodele convenționale de rezolvare sau aplanare a unui conflict au dat greș, statele care se aflau în postura celor înfrânte, au apelat la anumite metode de a scapa de asuprirea dușmană. Astfel, formarea alianțelor sau a uniunilor, dintre anumite state, reprezintă o metodă eficientă de a crea o nouă forță, care să aibă ca principală menire, impunerea ideilor comune ale uniunii respective la nivel mondial sau regional, rezolvarea problemelor, disputelor și conflictelor, într-un mod cât mai eficient, mai sigur și mai pașnic cu putință, și totodată conferirea unui sentiment de pace și liniște tuturor persoanelor care sunt cetățene ale statelor înglobate în cadrul alianței sau uniunii respective.

Începuturile: evenimentele precursore apariției Uniunii Europene

Secolul XX, a fost unul de referință, în ceea ce privește dezvoltarea tehnologică și informațională pe toate planurile și în absolut toate domeniile. Totodată, secolul XX, ne trimite cu gândul la anumite evenimente triste, care au zguduit lumea și umanitatea. Cele mai emblematice evenimente ale secolului XX au fost Primul și cel de-al Doilea Război Mondial, două conflagrații care au distrus aproape în totalitate continentul european, continent care nu și-a putut reveni numai cu sprijinul Statelor Unite ale Americii.

După sfârșitul Primului Război Mondial (1914-1918), președintele american Thomas Woodrow Wilson a încercat să înființeze o organizație, bazată pe principii idealiste, care să aibă ca scopuri principale “securitate colectivă, dezarmarea, și rezolvarea disputelor internaționale prin negociere și arbitraj”¹. Astfel, a luat naștere Liga Națiunilor în cadrul Conferinței de Pace de la Paris, la data de 25 ianuarie 1919. Societatea a ținut prima întâlnire a Consiliului la Paris, pe 16 ianuarie 1920, la șase zile după intrarea

¹ Wikipedia, Enciclopedia liberă, Societatea Națiunilor, disponibil la adresa https://ro.wikipedia.org/wiki/Societatea_Na%C8%9Biunilor.html, accesat în data de 11.04.2017.

în vigoare a Tratatului de la Versailles¹. Deși, principiile pe care se baza existența și funcționarea Societății Națiunilor erau idealiste, iar respectarea celor 14 puncte ale lui Woodrow Wilson ar fi putut asigura pacea și buna înțelegere între statele europene, Societatea Națiunilor a eșuat, din cauza nemulțumirilor cu privire la condițiile tratatelor de pace, încheiate la sfârșitul războiului. Nemulțumirile și umilința Germaniei naziste s-au manifestat prin invadarea Poloniei în anul 1939, moment ce a dat naștere celui de-al Doilea Război Mondial. Declanșarea celui de-al doilea Război Mondial, a constituit eșecul Ligii Națiunilor, ea fiind incapabilă să prevină apritia unei noi conflagrații mondiale și să rezolve disputelor și nemulțumirilor dintre state pe cale amiabilă.

Uniunea Europeană - idee veche. Cum a apărut Uniunea Europeană ?

După ce al Doilea Război Mondial se încheie, are loc Conferința de la Yalta (4-11 februarie 1945) unde liderii SUA, URSS și Marea Britanie trasează noile granițe și împart Europa în două sfere de influență. Deși, Marea Britanie, reprezentată de Primul-Ministru britanic, Winston Churchill, reprezenta o mare putere la momentul respectiv, acesta și-a dat seama, ca nu avea cum să influențeze prea mult deciziile reprezentanților celor două noi super-puteri, SUA și URSS. Astfel, Roosevelt și Stalin și-au impus propriile decizii în ceea ce privește soarta statelor lumii. În urma deciziilor luate la acea întrunire, Europa de Est a intrat sub sfera de influență sovietică iar vestul a rămas sub influența Statelor Unite. Conferința de la Yalta nu a marcat încheierea războiului, deși acesta a fost scopul ei principal, ci a deschis drumul spre un nou tip de conflict: Războiul Rece, conflict ideologic, presărat cu o multitudine de tensiuni și o continuă cursă a înarmărilor.

Lăsând la o parte tensiunile care au existat după perioada sfârșitului celui de-al Doilea Război Mondial, putem spune că situația respectivă a favorizat apariția unor alianțe sau uniuni la nivel mondial. Astfel, după eșecul Ligii Națiunilor pe scena internațională începe să-și facă simțită prezența, din ce în ce mai puternic Organizația Națiunilor Unite, succesoarea Societății Națiunilor. Fondată în anul 1945, prin semnarea Cartei O.N.U,

¹ Wikipedia, Enciclopedia liberă, Societatea Națiunilor. disponibil la https://ro.wikipedia.org/wiki/Societatea_Na%C8%9Biunilor.html, accesat în data de 11.04.2017.

O.N.U este azi cea mai influentă organizație mondială ce militează pentru pacea și securitatea globală.

La data de 4 aprilie 1949, N.A.T.O., o altă alianță politico-militară, ia naștere, având ca principiu de bază apărarea colectivă. Pentru a-și consolida influența asupra estului Europei, U.R.S.S.-ul nu rămâne indiferent cu privire la apariția N.A.T.O. și la data de 14 mai 1955, ia naștere o nouă alianță militară, a statelor din blocul sovietic, consolidată în urma semnării Tratatului de la Varșovia, la inițiativa lui Nikita Hrușciiov.

În această atmosferă tensionată, caracteristică pentru perioada de după sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, majoritatea statelor europene s-au unit militar în pactul N.A.T.O., iar administrația americană a încercat să unească și mai puternic țările Europei, prin legături economice. Inițiatorii acestei asocieri, ministrul de externe francez, R. Schuman și cancelarul Federației Germane, K. Adenauer, au dorit să stabilească o legătură sub control comun între industria germană de producție a cărbunului și a oțelului și cea franceză¹. În acel moment se credea faptul că dacă anumite puteri europene ar deține controlul asupra industriei, cărbunului și a oțelului, riscul apariției unei noi conflagrații mondiale, ar scădea, datorită faptului că atât oțelul, cât și cărbunele sunt necesare în industria producătoare de armament. O dată cu descoperirea și utilizarea armamentului nuclear, această ipoteză avea să nu mai reprezinte o realitate.

Acestea fiind spuse, anii 1945-1959, marchează etapa formativă a Uniunii Europene, perioadă de timp în care statele europene au început să se unească, din punct de vedere economic și politic, în cadrul Comunității Europene a Cărbunului și a Oțelului, pentru a asigura o pace durabilă. Cele șase țări fondatoare sunt, Belgia, Franța, Germania, Italia, Luxemburg și țările de Jos².

Primele succese înregistrate de CECO au determinat miniștrii de externe ai celor 6 țări fondatoare să continue procesul de integrare în domeniul economic, astfel că în anul 1956 au fost semnate Tratatul Comunității Europene a Energiei Atomice (CEEa) și Tratatul Comunității Economice Europene (CEE), care au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958³.

¹ Colecția de atlase pentru școală și acasă, Atlas istoric-Epoca modernă. Editura România liberă, 2007, p. 116.

² Europa-Istoria Uniunii, disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/history_ro.html, accesat în data de 11.04.2017.

³ Istorii regăsite. Istoria Uniunii Europene, disponibil la <https://istoriiregase.wordpress.com/2011/05/20/istoria-uniunii-europene/.html>, accesat în data de 11.04.2017.

Anii 1960-1969, au reprezentat pentru Europa, o perioadă de creștere economică, perioadă în care țările UE încetează să mai aplice taxe vamale în cadrul schimburilor comerciale reciproce, încep să exercite un control comun asupra producției de alimente, iar treptat începe să se înregistreze un surplus de produse agricole¹. În următoarele decenii CEE, începe să se mărească și să întâlnească mai multe valuri de extindere, în anul 1973, aderă Danemarca, Irlanda și Marea Britanie, în 1981, Grecia, în 1986, Spania și Portugalia, iar în 1995 Austria, Finlanda și Suedia².

Perioada anilor 1980-1989, este reprezentată de anumite schimbări majore. În anul 1986 este semnat Actul Unic European, tratat care pune bazele unui vast program pe șase ani, destinat soluționării problemelor legate de libera circulație a mărfurilor în UE, dând astfel naștere pieței unice. De asemenea, 9 noiembrie 1989, căderea Zidului Berlinului, reprezintă data unei schimbări politice majore care pentru prima dată în 28 de ani deschide granițele între Germania de Est și ce de Vest. Acest lucru duce la reunificare Germaniei, care are loc în octombrie 1990. Perioada următoare a fost hotărâtoare, în vederea consolidării uniunii dintre statele europene, pe toate planurile.

În 1992, țările membre ale CEE au considerat că există premisele necesare efectuării pasului hotărâtor în vederea creării unei uniuni politice, economice și monetare. Ele au semnat un nou tratat - Tratatul de la Maastricht (Olanda) - care a intrat în vigoare la data de 1 noiembrie 1993. Acesta a modificat și a extins Tratatul de la Roma (1957), punând baza legală pentru noua structură a Uniunii Europene (noua denumire a Comunității Europene). Conform Tratatului de la Maastricht, Uniunea Europeană (UE), înseamnă pe de o parte menținerea și extinderea acquis-ului (totalitatea tratatelor și a actelor legislative) Comunității Europene și, pe de altă parte, noi forme de cooperare în domeniul Politicii Externe și de Securitate Comună (PESC) și al Justiției și Afacerilor Interne (JAI) 4. Între anii 1990-1999, Uniunea s-a transformat într-o Europă fără frontiere și

¹ Uniunea Europeană - Istoria Uniunii Europene, disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/history_ro.html, accesat în data de 11.04.2017.

² EBCMP, Scurt istoric al constituirii Uniunii Europene. disponibil la http://www.undp.md/border/scurt_istoric.html, accesat în data de 11.04.2017.

³ Uniunea Europeană-Istoria Uniunii Europene, disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/history_ro.html, accesat în data de 11.04.2017.

⁴ EBCMP, Scurt istoric al constituirii Uniunii Europene, disponibil la http://www.undp.md/border/scurt_istoric.html, accesat în data de 11.04.2017.

odată cu căderea comunismului în Europa Centrală și de Est, țările europene devin vecini și mai apropiați.

În 1993, pieței unice i se adaugă cele „patru libertăți”: libera circulație a mărfurilor, serviciilor, persoanelor și capitalurilor, iar un mic sat din Luxemburg, Schengen, dă numele său acordurilor care le vor permite treptat europenilor să călătorească fără a li se verifica pașapoartele la graniță. Milioane de tineri pleacă la studii în alte țări cu ajutorul Uniunii Europene. Comunicarea se face din ce în ce mai ușor, pe măsură ce încep să fie folosite telefoanele mobile și internetul ¹.

Primul deceniu al secolului XXI, a marcat o nouă extindere pentru Uniune, astfel, în anul 2004 Uniunea Europeană primește încă zece noi membrii, și anume Cipru, Malta, Letonia, Lituania, Estonia, Slovenia, Slovacia, Cehia, Polonia, Ungaria. Euro devine noua monedă de schimb pentru mulți europeni. Data de 11 septembrie 2001 devine sinonimă cu „Războiul împotriva terorismului” după ce trei avioane de linie sunt deturnate și îndreptate către clădiri din New York și Washington, iar un alt avion deturnat se prăbușește pe un câmp. Țările din UE își intensifică cooperarea în lupta împotriva criminalității. Diviziunile politice dintre estul și vestul Europei sunt, în sfârșit, înlăturate, odată cu aderarea la UE, în 2004, a nu mai puțin de 10 noi state cândva parte din fosta Uniune Sovietică, urmate mai apoi de Bulgaria și România în 2007.

O criză financiară lovește economia mondială în septembrie 2008. Tratatul de la Lisabona este ratificat de toate statele membre ale UE, înainte de a intra în vigoare în 2009. Acesta pune la dispoziția Uniunii Europene instituții moderne și metode de lucru mai eficiente ².

Uniunea Europeană-proiect nou

Din anul 2010 și până în prezent, implicările Uniunii Europene, la nivel local, regional sau chiar mondial, în vederea rezolvării anumitor probleme economice, politice sau militare, au început să fie din ce în ce mai puternic simțite pe scena internațională. Deși, ultimul deceniu a fost unul destul de dificil, cu o multitudine de evenimente neprevăzute, prin politicile și proiectele impuse de Uniune, aceste probleme au reușit să fie ținute în

¹ Uniunea Europeană-Istoria Uniunii Europene, disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/history_ro.html, accesat în data de 11.04.2017.

² Uniunea Europeană-Istoria Uniunii Europene, disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/history_ro.html, accesat în data de 11.04.2017.

frâu, chiar dacă nu au putut fi diminuate complet. Criza economică globală a lovit puternic Europa. UE ajută mai multe țări să facă față dificultăților și pune bazele așa-numitei „uniuni bancare” pentru a face sectorul bancar mai sigur și mai fiabil.

În 2012, Uniunea Europeană primește Premiul Nobel pentru Pace. În 2013, Croația devine al -28lea stat membru al UE. Schimbările climatice reprezintă în continuare un subiect important, iar liderii politici convin să reducă emisiile poluante.

La alegerile europene din 2014, în Parlamentul European sunt aleși mai mulți deputați eurosceptici. În urma anexării Crimeii de către Rusia, se stabilește o nouă politică de securitate. Creșterea extremismului religios în Orientul Mijlociu și în diferite țări și regiuni ale lumii conduce la tulburări și războaie care determină numeroase persoane să-și părăsească țara și să încerce să se refugieze în Europa. UE se confruntă nu doar cu dilema gestionării fluxului de migranți și cu mai multe atacuri teroriste ¹.

Astfel, chiar dacă ideea inițială a Comunității Europene a Cărbunelui și a Oțelului, a fost aceea de a stabili anumite alianțe economice, pentru a întări relațiile dintre statele Europei și pentru a preveni un nou conflict mondial, în zilele noastre Uniunea Europeană a ajuns să reprezinte o mare putere, înglobând 28 de state care prin implicarea lor în arena internațională, luptă pentru a găsi o rezolvare la majoritatea problemelor cu care se confruntă omenirea în momentul de față.

Concluzii

Acestea fiind spuse, putem afirma că Uniunea Europeană a luat naștere într-un moment istoric caracterizat de o mare instabilitate la nivel internațional, și anume, sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial. După ce noile granițe sunt trasate, iar vestul Europei rămâne sub influența Statelor Unite, acestea au încercat să întărească relațiile dintre statele europene, pentru a crea o nouă forță, care să fie capabilă să țină piept oricărei situații de criză. Deși, inițial implicațiile Uniunii la nivel mondial au fost destul de reduse, iar numărul de membrii a acesteia era destul de scăzut, prabușirea comunismului, a favorizat întărirea relațiilor dintre statele Europei, ducând într-un final la accesarea statelor din fostul bloc sovietic la aceasta alianță.

¹ Ibidem.

Acest lucru a favorizat, în cele din urmă unirea Europei de Vest cu cea de Est, iar acest fapt a avut ca rezultat crearea unei noi mari puteri mondiale.

La ora actuală Uniunea Europeană reprezintă una dintre cele mai puternice forțe economice, politice, militare la nivel global, ea implicându-se tot mai mult în problemele globalizării. Putem afirma că această uniune și-a depășit cu mult menirea inițială, ea devenind în timp un exemplu de alianță și putere pentru orice stat, regiune sau continent din arena internațională.

BIBLIOGRAFIE

Hermann Kinder, Werner Hilgemann. Atlas de Istorie Mondială, Enciclopedia Rao, traducera din limba germană de Mihai Moroiu, București, Editura RAO, 2001.

Wikipedia, Enciclopedia liberă, Societatea Națiunilor, disponibil la adresa https://ro.wikipedia.org/wiki/Societatea_Na%C8%9Biunilor.html, accesat în data de 11.04.2017.

Colecția de atlase pentru școală și acasă, Atlas istoric-Epoca modernă. Editura România liberă, 2007.

Europa-Istoria Uniunii, disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/history_ro.html, accesat în data de 11.04.2017.

Uniunea Europeană - Istoria Uniunii Europene, disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/history_ro.html, accesat în data de 11.04.2017.

EBCMP, Scurt istoric al constituirii Uniunii Europene, disponibil la http://www.undp.md/border/scurt_istoric.html, accesat în data de 11.04.2017.

Istории regăsite. Istoria Uniunii Europene, disponibil la <https://istoriiregasite.wordpress.com/2011/05/20/istoria-uniunii-europene/.html>, accesat în data de 11.04.2017.

TRATATELE UNIUNII EUROPENE

Todoran Gianina-Maria ¹

Vonethe Georgiana Larisa-Oana ²

European Union is an international organization that links political and economic actors from the international system under a single currency and a common citizenship. The Union also has Community Legislation, law. Everything was, for the beginning, a European project aimed at strengthening peace and cooperation between states, avoiding the outbreak of a new world war. The history of the European Union shows us that this organization has become more than a project, a so-called alliance between the Member States, that are involved in more trading, becoming economically interdependent.

The most important treaties on which the European Union was formed and reformed are: the Treaty establishing the European Coal and Steel Community, the Treaties of Rome: CEE and EURATOM, the Treaty of Fusion: the Treaty of Brussels, the Single European Act, the Treaty of Lisbon in Maastricht, the Treaty of Amsterdam, the Treaty of Nice, the Constitutional Treaty and the Treaty of Lisbon.

Keywords: unity, cooperation, diversity, diplomacy, development.

“Tratatul este un acord cu forță juridică obligatorie între Statele Membre ale UE. El stabilește obiectivele Uniunii Europene, regulile de funcționare a instituțiilor europene, procedura de luare a deciziilor și relațiile existente între Uniune și statele membre. Tratatul sunt modificate pentru a permite creșterea eficienței și transparenței UE, pentru a pregăti extinderile viitoare și pentru a introduce noi domenii de cooperare. În baza tratatelor, instituțiile UE au posibilitatea de a adopta acte legislative, pe care statele membre le aplică ulterior.”³

¹ Todoran Gianina Maria, Student, Universitatea Babeș Bolyai, gianinata@yahoo.com

² Vonethe Georgiana Larisa Ioana, Student, Universitatea Babeș Bolyai, giorgivon04@gmail.com

³ Tratatul UE, disponibil la https://europa.eu/european-union/law/treaties_ro, accesat la data de 06.10.2017.

Tratatul de înființare a Comunității Europene a Cărbunelui și a Oțelului

La data de 9 mai 1950, zi declarată a fi „Ziua Europei”, ministrul de externe francez Robert Schuman, împreună cu consilierul său și primul „cetățean de onoare” al Europei, Jean Monnet, elaborează un plan cu privire la înființarea „Uniunii Monetare”. Scopul a fost împiedicarea izbucnirii unui nou război între Franța și Germania, prin crearea unei autorități ce trebuia să controleze producția de cărbune și oțel din cele două țări.

După un an de la negocieri, în 18 aprilie 1951, șefii de stat și de guvern din Germania, Franța, Olanda, Italia, Belgia, Luxemburg, au semnat la Paris, Tratatul de înființare a Comunității Europene a Cărbunelui și a Oțelului, prescurtat CECO. Respectivul tratat a intrat în vigoare la data de 23 iulie 1952 și a marcat începutul Comunității Europene. Această comunitate, denumită și „Europa celor 6”, era o mică Europă condusă de francezi și germani cu sediul la Luxemburg. În contextul respectiv, francezii renunțau la o parte din suveranitate, controlând potențialul german, iar nemții, cu toate că erau într-o oarecare măsură dominați, erau tratați ca parteneri cu drepturi egale, poziție pe care și-o doreau după cele două războaie mondiale.¹

Pentru prima dată, șase state europene s-au hotărât să abordeze problema integrării, punându-se bazele construcției comunitare prin înființarea unei puteri executive regăsită sub denumirea de Înalta Autoritate, (avându-l ca președinte pe Jean Monnet), a unei Adunări Parlamentare, a unui Consiliu de Miniștri, a unei Curți de Justiție și a unui Comitet Consultativ. Tratatul a fost încheiat pentru o perioadă de 50 ani, iar conform articolului 97, Tratatul de la Paris a expirat la data de 23 iulie 2002.²

Tratatele de la Roma. Tratele CEE și EURATOM

În data de 25 martie 1957, la Roma, cele șase state fondatoare ale CECO au parafat două tratate importante ce au instituit Comunitatea Economică Europeană(CEE) și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (CEEA sau EURATOM), intrate în vigoare la 1 ianuarie 1958.³

¹ Fabian Gyula. Drept instituțional al Uniunii Europene, Editura Hamangiu, București, 2012, p.18.

² Tratatul inițial, disponibil la http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_1.1.1.pdf, accesat la data de 06.10.2017.

³ Fabian Gyula. op.cit., p.19.

Tratatul ce a instituit Comunitatea Economică Europeană a reunit cele șase țări, cu scopul de a acționa în vederea integrării și a creșterii economice prin intermediul comerțului. Comunitatea a creat o piață comună bazată pe libera circulație a bunurilor, persoanelor, serviciilor și capitalurilor. Semnatarii au hotărât asupra unor obiective specifice clare, precum asigurarea unui progres economic și social al țărilor membre prin diverse acțiuni comune și prin eliminarea barierelor dintre cele șase state. Alte aspecte menționate au fost îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă a cetățenilor lor, asigurarea unor relații comerciale benefice, reducerea diferențelor economice și sociale a regiunilor din cadrul comunității, eliminarea în mod treptat a restricțiilor referitoare la comerțul internațional, respectarea principiilor Cartei ONU și nu în ultimul rând, punerea în comun a resurselor cu scopul de a menține și a consolida pacea și libertatea.¹

Astfel, tratatul stabilește următoarele aspecte:

- crează o piață comună
- interzice pe larg acordurile restrictive și subvențiile de stat ce pot afecta comerțul între cele șase state
- elimină cotele și taxele vamale între cele șase state
- stabilește un tarif extern comun pentru importurile din afara CEE, înlocuind tarifele anterioare ale altor state
- instituie politici comune între țările membre, precum politica agricolă comună sau politica în domeniul transporturilor
- crearea Fondului social european, cu scopul de a îmbunătăți oportunitățile de angajare a muncitorilor din comunitate și creșterea nivelului de trai
- crearea Băncii Europene de Investiții, menționând o expansiune economică a CEE prin crearea posibilităților de finanțare a investițiilor
- fondarea de instituții și mecanisme decizionale, care exprimă interesele naționale dar și viziunea comună.²

Energia nucleară reprezintă o resursă esențială pentru dezvoltarea și înnoirea producțiilor, permițând în același timp progresul acțiunilor pentru pace. Astfel, cele șase state au concluzionat faptul că, o acțiune comună

¹ Tratatul de la Roma (CEE), disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:xy0023&from=RO>, accesat la data de 06.10.2017.

² Ibidem.

referitoare la industria nucleară va oferi o sursă importantă de energie, modernizarea tehnicilor, plus diferite beneficii care să genereze bunăstare cetățenilor lor. Se decide crearea unei Comunități Europene a Energiei Atomice.¹ Tratatul de înființare a Comunității Europene a Energiei Atomice a avut ca obiectiv principal controlul industriei nucleare și asigurarea cooperării în acest domeniu.²

Tratatul de fuziune-Tratatul de la Bruxelles

Tratatul de fuziune sau Tratatul de la Bruxelles a fost semnat la data de 8 aprilie 1965 și a intrat în vigoare la 1 iulie 1967. Acesta este cunoscut și sub denumirea de „Tratatul instituind un Consiliu unic și o Comisie unică a Comunităților Europene”. Principalul obiectiv a fost înființarea unor structuri unice pentru cele trei Comunități Europene: Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului și Comunitatea Economică Europeană. Cele 39 de articole ale sale, împărțite în câte cinci capitole, prezintă competențele executivelor comunitare, precizând faptul că nu există modificări. Articolul 4 a confirmat existența Comitetului Reprezentanților Permanenți (COREPER), extinzându-i competențele și asupra CECO.

Un element important s-a dovedit a fi înființarea Comisiei Unice, datorită specificității marcate atât a Înaltei Autorități, cât și a Comisiilor CEE și CEEA. Armonizarea a avut loc și prin unificarea serviciilor, a comisiilor de control al veniturilor și cheltuielilor, unificarea bugetelor și a administrațiilor, prin definirea uniformă a procedurilor de desemnare a membrilor Comisiei și a duratei mandatului lor. S-a generalizat sistemul numirii de comun acord a membrilor, menționându-se că din Comisie trebuie să facă parte cel puțin un reprezentant al fiecărui stat membru. Tratatul precizează că reuniunea de drept a Adunării Parlamentare trebuie să fie și aceea a prezentării raportului general de către Comisie. Astfel, Tratatul

¹ Versiune consolidată a Tratatului de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice, disponibil la, https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/consolidated_version_of_the_treaty_establishing_the_european_atomic_energy_community_ro.pdf, accesat la data de 06.10.2017.

² Fabian Gyula. op.cit., p.19.

de Fuziune reprezintă un factor de optimizare a funcționării organizației și este considerat o etapă determinantă a construcției comunitare.¹

Actul Unic European

La data de 17 februarie 1986 se semnează la Luxemburg Actul Unic European. Cele mai importante prevederi ale sale, care aduc chestiuni noi ale evoluțiilor spre o Uniune Europeană sunt următoarele:

- obiectivul comunităților europene și al cooperării politice europene, care trebuie să fie contribuția la realizarea unui progres concret al Uniunii Europene
- oficializarea Consiliului European
- modificarea tratatelor consecutive, spre exemplu, se extinde votul Consiliului la majoritatea calificată; se consolidează consultarea Parlamentului European prin introducerea procedurii de cooperare în diferite domenii; se înființează o nouă jurisdicție, adică „competența de a judeca instanțelele judecătorești”² comunitară de primă instanță pentru a facilita acțiunile Curții de Justiție; stabilește obiectivul ca Piața internă să fie desăvârșită până la data de 31 decembrie 1992; se introduce principiul unei legături strânse economice și sociale cu scopul reducerii decalajelor între diferite regiuni ale statelor membre
- dezvoltarea cooperării politice pentru punerea în practică a unei politici externe europene
- extinderea obligației de consultare a statelor membre și în orice problemă politică externă de interes general
- includerea aspectelor politice și economice ale securității în sfera cooperării. Apărarea rămâne exclusă, amintindu-se doar cooperarea în cadrul NATO și UEO
- comitetul politic este compus din directori politici și devine un element fundamental în ceea ce privește cooperarea politică
- înființarea unui Secretariat politic, având sediul la Bruxelles.³

¹ Tratatul de Fuziune, disponibil la <http://www.rasfoiesc.com/legal/administratie/stiinte-politice/Tratatul-de-Fuziune42.php>, accesat la data de 06.10.2017.

² Jurisdicție, disponibil la <https://legeaz.net/dictionar-juridic/jurisdicție>, accesat la data de 06.07.2017.

³ Stelian Scăunaș. Uniunea Europeană : construcție, reforma, institutii, drept, Editura C.H. Beck, București, 2008, p.87.

În concluzie, Actul Unic European reprezintă un element definitoriu de o importanță sporită pentru procesul construcției europene, ținând cont de faptul că la data de 1 ianuarie 1993 se instituie cea mai mare piață unificată din lume. Mai mult decât atât, se menționează pentru prima dată într-un tratat internațional, Uniunea Europeană ca fiind un obiectiv al Statelor Membre ale comunităților europene.¹

Tratatul de la Maastricht

Liderii Comunității Europene s-au întâlnit în decembrie 1991 în orașul olandez Maastricht, unde au aprobat Tratatul privind Uniunea Europeană, cunoscut ca și Tratatul de la Maastricht. Acest tratat a fost un acord pentru realizarea unei uniuni monetare, reprezentând, până atunci, cea mai profundă schimbare a tratatelor de la înființarea Comunității Europene. De fapt, acest tratat e documentul care stă la baza Uniunii Europene de azi. Negocierile au început încă din decembrie 1990, când a avut loc întrunirea Consiliului European la Roma, între 14 și 15 decembrie. Semnat la data de 7 februarie 1992, acesta a fost ratificat mai târziu din cauza unei stagnări și a unei crize economice, și anume la data de 1 noiembrie 1993.²

Obiectivul principal propus prin Tratatul de la Maastricht este realizarea unei piețe comune. Pe lângă acesta, mai există încă cinci obiective esențiale, și anume:

- „consolidarea legitimității democratice a instituțiilor
- creșterea eficienței instituțiilor
- introducerea unei uniuni economice și monetare
- dezvoltarea dimensiunii sociale a Comunității
- instituirea unei politici externe și de securitate comună.”³

Tratatul:

- a instituit o cetățenie europeană
- a consolidat puterile Parlamentului European

¹ Ibidem.

² Michael J. Baun. „The Maastricht Treaty as High Politics: Germany, France and European Integration”, în *Political Science Quarterly*, vol. 110, nr. 4, 1995, pp. 605-624, disponibil la http://www.jstor.org/stable/2151886?seq=1#page_scan_tab_contents, accesat la data de 06.10.2017.

³ Tratatul de la Maastricht privind Uniunea Europeană, disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:xy0026&from=RO>, accesat la data de 06.10.2017.

- a lansat o Uniune Economică și Monetară.

„Uniunea Europeană după Maastricht a fost o formă de cooperare interguvernamentală care avea la bază Comunitățile Europene, precum și politica externă și de securitate comună, respectiv cooperarea în domeniile justiției și afacerilor interne, având sarcina de a organiza, într-un mod coerent și solidar, relațiile dintre statele membre și dintre popoarele lor.”¹

De asemenea, prin acest tratat au fost adăugate „cele patru libertăți”:

- libera circulație a mărfurilor
- libera circulație a serviciilor
- libera circulație a persoanelor
- libera circulație a capitalurilor.

Instituirea unei Uniuni Europene fondată pe trei piloni a fost, de asemenea, hotărâtă prin semnarea acestui tratat. Cei trei piloni erau: „Comunitățile Europene: Comunitatea Europeană a Cărbunelui și a Oțelului, Comunitatea Economică Europeană, Comunitatea Europeană a Energiei Atomice; Politica Externă și de Securitate Comună și Cooperare polițienească și judiciară în materie penală (Justiție și Afaceri Interne).”²

Primul pilon al Uniunii Europene cuprindea Uniunea Economică și Monetară, cetățenia europeană, educația, cultura, cercetarea, mediul înconjurător și sănătatea. În cadrul celui de-al doilea pilon, „sunt avute în vedere aspectele privind securitatea Uniunii Europene; dezarmarea; aspectele financiare ale apărării și cadrul european de securitate pe termen lung. Cel de-al treilea pilon are ca obiectiv cooperarea în planul justiției și afacerilor interne, ce a devenit un imperativ ce include suprimarea frontierelor.”³

¹ Gyula Fabian. op.cit., p.97.

² Stelian Scăunaș. op.cit., pp.99-102.

³ Teodora Irinescu și Cristina Ionița. Uniunea Europeană. Ieri și azi, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2007, p.30.

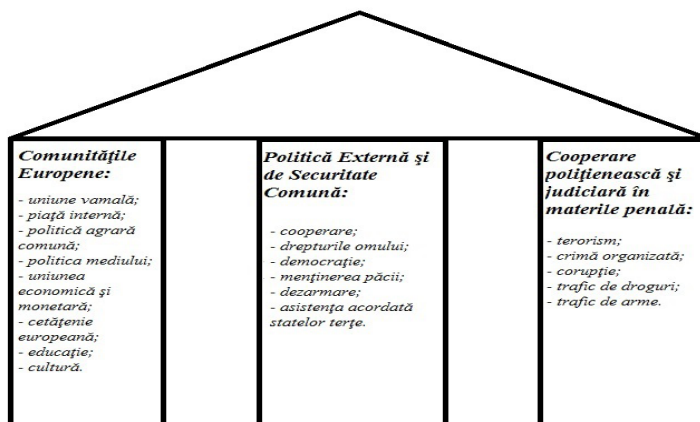

Fig. 1 Structura pe trei piloni a Uniunii Europene

S-a încercat încadrarea Uniunii Europene într-una din modelele tradiționale de cooperare între statele membre. „Ea nu este un stat federal, dar nici o asociație de state, adică o organizație internațională în sens clasic, cunoscut. Creatorii Tratatului de la Maastricht erau însă conștienți de faptul că opera lor este una neterminată și au anunțat, imediat după semnarea acestuia, că în 1996 va avea loc revizuirea lui.”¹

Tratatul de la Amsterdam

Tratatul de la Amsterdam a fost semnat la data de 2 octombrie 1997, intrând în vigoare din 1 mai 1990. Scopul acestuia a fost reformarea instituțiilor Uniunii Europene, urmărind extinderea către noile state membre. Ceea ce a schimbat Tratatul de la Amsterdam este modificarea, dar și consolidarea Tratatelor Uniunii Europene și transparența procesului decizional.²

Acest tratat a adus mai multe noutăți, printre care „cele cu privire la forța de muncă, capitalul social, libera circulație a persoanelor, noi atribuții ale Parlamentului, Politica Externă și de Securitate Comună etc.”³ Una dintre modificările principale aduse prin acest tratat este următoarea: „În cadrul

¹ Fabian. Gyula. op.cit., p.100.

² Tratatul Uniunii Europene, disponibil la https://europa.eu/european-union/law/treaties_ro, accesat la data de 06.10.2017.

³ Stelian Scăunaș. op.cit., p. 83.

Uniunii, libertatea, securitatea și dreptul au primit o nouă dimensiune. Aici intră protecția drepturilor fundamentale ale omului și protecția împotriva discriminării, precum și clădirea treptată a unui spațiu al libertății, securității și dreptului. În cazul constatării unei violări de către statele membre a drepturilor fundamentale, acestea pot fi sancționate chiar cu suspendarea temporară a exercitării unor drepturi izvorâte din dreptul primar, aceste suspendări referindu-se chiar la dreptul de vot din cadrul Consiliului.”¹

Potrivit titlului V, articolului J.1, alineatul 1, „Uniunea definește și pune în aplicare o politică externă și de securitate comună care include toate domeniile politicii externe și de securitate, ale cărei obiective sunt: apărarea valorilor comune, a intereselor fundamentale, a independenței și integrității Uniunii, în conformitate cu principiile Cartei Organizației Națiunilor Unite; consolidarea securității Uniunii sub toate formele; promovarea cooperării internaționale și dezvoltarea și consolidarea democrației și a statului de drept, precum și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.”²

De asemenea, alte obiective principale ale Tratatului de la Amsterdam ar fi „integrarea acquis-ului Schengen în același al treilea pilon al Uniunii Europene; extinderea dispozițiilor sociale (Protocolul social anexat Tratatului asupra Uniunii Europene, integrat Tratatului instituind Comunitatea Europeană); introducerea majorității calificate în noi domenii și stabilirea unor competențe ale Curții de Justiție, fiind completate ca urmare a extensiei parțiale construcției comunitare asupra celui de-al treilea pilon, dar și stabilirea bazelor cooperării consolidate, care poate fi realizată între anumite state care doresc să avanseze mai rapid pe calea integrării sporite, dată fiind situația lor economică.”³

Tratatul de la Nisa

Tratatul de la Nisa a fost semnat la data de 26 februarie 2001, intrând în vigoare doi ani mai târziu, și anume la data de 1 februarie 2003. Scopul acestui tratat a fost acela de a reforma instituțiile Uniunii Europene

¹ Fabian.Gyula. op.cit., pp. 100-101.

² Tratatul de la Amsterdam de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană, a tratatelor de instituire a Comunităților Europene și a altor acte conexe, disponibil la <http://cursdeguvernare.ro/wp-content/uploads/2014/07/amsterdam-1997.pdf>, accesat la data de 06.10.2017.

³ Stelian Scăunaș. op.cit., p. 95.

pentru o mai bună și eficientă desfășurare a activității, datorată extinderii până la 25 de state membre.¹

Așadar, acest tratat a modificat tratatele existente până la data respectivă, reprezentând un pas important în evoluția construcției europene. „Perspectiva aderării a noi state a generat necesitatea unor schimbări pentru perfecționarea și adaptarea instituțiilor comunitare la noile realități, fiind necesară o adaptare a structurii instituționale pentru o Uniune Europeană care va avea nu numai 15 state membre, ci 25, chiar 27. Mai mult, se simțea nevoia unei structuri instituționale care să contribuie eficient la afirmarea organizației pe plan mondial.”²

Acest tratat a fost adoptat și datorită acelor probleme care nu au fost rezolvate prin intermediul Tratatului precedent, de la Amsterdam, probleme care au fost grupate sub denumirea de „Amsterdam Leftovers”, urmând ca acestea să fie soluționate într-un tratat viitor. „Acestea precizau: conferința de revizuire trebuie întrunită cel târziu un an înainte de extinderea Uniunii Europene la 21 de state membre; sarcina revizuirii va fi modificarea acelor prevederi ale tratatelor care privesc componența și modul de funcționare a organelor comunitare, în special mărirea și componența Comisiei și ponderea voturilor din Consiliul Uniunii Europene.”³

Cele două mari „teme de casă” care au fost rezolvate prin Tratatul de la Nisa au fost problemele legate de Conferința Europeană la care urmau să participe toate statele care doreau să adere la Uniunea Europeană, conferința guvernamentală și proclamarea Cartei Uniunii a drepturilor fundamentale și politica europeană comună în domeniul externalor și al apărării.⁴

Tratatul Constituțional

Tratatul care instituie Constituția Europeană (TCE), regăsit și sub apelativul Constituția Europeană, este un tratat internațional ce prevedea crearea unei Constituții pentru Uniunea Europeană. Principalele sale scopuri au fost:

- ▶ de a înlocui suprapunerile existente în actualele tratate, care alcătuiesc actuala „constituție” a Uniunii

¹ Tratatul Uniunii Europene, disponibil la https://europa.eu/european-union/law/treaties_ro, accesat la data de 06.10.2017.

² Stelian Scăunaș. op.cit., p. 95.

³ Fabian Gyula. op.cit., p.105.

⁴ Ibidem.

- ▶ să ofere o formulă comprehensivă drepturilor omului de pe teritoriul Uniunii Europene
- ▶ să fluentiezeze procesul de luare a deciziilor în actuala organizație de 25 de State Membre

Acesta a fost semnat la data de 29 octombrie 2004, în capitala Italiei, de către reprezentanții statelor membre și supus procesului de ratificare, însă în 2005, francezii și olandezii l-au respins în cursul referendumurilor. În urma eșecului înregistrat de constituție în a câștiga sprijinul popular în cele două țări, s-a ajuns la amânarea sau oprirea procedurii de ratificare. Dacă tratatul era ratificat, urma să intre în vigoare la data de 1 noiembrie 2006.¹

„Constituția propunea să dea Uniunii Europene forma constituțională a unui stat în patru pași:

- ▶ Ea înlocuiește tratatele existente ale UE și ale CE și abolește UE și CE existente (Art. IV-437)
- ▶ Ea stabilește în locul lor ceea ce constituțional, legal și politic va fi o nouă Uniune Europeană, fondată ca oricare Stat pe Constituția sa proprie (Art. I-1)
- ▶ Ea afirmă prioritatea acestei Constituții și a legilor făcute sub ea asupra legislației statelor membre (Art. I-6)
- ▶ Ea dă acestei noi Uniuni Europene personalitate juridică astfel că ea poate să se comporte ca un Stat în comunitatea internațională a Statelor (Art. I-7).”²

Astfel, după respingerea constituției, liderii europeni au sugerat o perioadă de reflecție cu privire la ce se va întâmpla. Atât statele care au susținut implementarea unei constituții, cât și cele care nu au acceptat-o, au convenit la cheștiunea de a adopta un tratat similar. S-a format un grup pentru ieșirea din impas, cunoscut sub denumirea de Grupul Amato, format din politicieni europeni, precum foști prim-miniștri, miniștri și membri ai Comisiei Europene. Grupul Amato și-a prezentat raportul la Summit-ul European din 4 iunie 2007, propunând o nouă conferință care să înlocuiască constituția respinsă. În acest context, la sfârșitul anului 2007, noul tratat, numit Tratatul pentru Reformă, devine ulterior Tratatul de la Lisabona.³

¹ Constituția Uniunii Europene, disponibil la <http://europaindirect.ecosv.ro/constitutia.htm>, accesat la data de 05.11.2017.

² Zece ani de la respingerea Constituției Europene, disponibil la <http://www.cotidianul.ro/template/article.php?id=262810&skip=1>, accesat la data de 05.11.2017.

³ Ibidem.

Tratatul de la Lisabona

Tratatul de la Lisabona a fost semnat la data de 13 decembrie 2007, urmând să intre în vigoare abia în anul 2009, la data de 1 decembrie. Scopul acestui tratat a fost acela de a transforma Uniunea într-o entitate democratică, capabilă să rezolve eficient problemele globale cu care se confruntă. Acesta a adus, de asemenea, câteva schimbări esențiale, cum ar fi sporirea puterii Parlamentului European, funcția de Înalt Reprezentant pentru politică externă, cea de președinte permanent al Consiliului European și inițiativa cetățenească.¹

Tratatul de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene a fost semnat de către 27 de țări, România ratificându-l în februarie 2008. „Tratatul de la Lisabona se află în dilema alternativă constituțională comunitară sau tratat de reformă pentru că, deși Constituția Europeană nu a fost aprobată și semnată la data preconizată (1 mai 2004), noul tratat a preluat aproape în totalitate măsurile de reformă preconizate de aceasta. Tratatul aduce modificări în aproape toate domeniile dreptului unional instituțional.”²

Concluzie

În concluzie, prin intermediul tratatelor enumerate mai sus, care au fost și sunt cele mai importante tratate ale Uniunii Europene, au fost luate anumite decizii privind scopurile organizației, modul de funcționare al acesteia și statele membre. Tratatul de la Maastricht a consacrat denumirea actuală de Uniune Europeană, iar Tratatul de la Lisabona a consfințit cele mai recente amendamente aduse bazei constituționale.”³ Astfel, organizația care a luat naștere cu scopul de a împiedica izbucnirea unui nou război între Franța și Germania, prin crearea unei autorități ce trebuia să controleze producția de cărbune și oțel din cele două țări, am observat pe parcursul semnării tratatelor traiectoria organizației, ajungând în prezent una dintre cele mai însemnate organizații internaționale.

¹ Tratatul Uniunii Europene, disponibil la https://europa.eu/european-union/law/treaties_ro, accesat la data de 06.10.2017.

² Fabian Gyula. op.cit., p.113.

³ Nicolae Melinescu. Noțiuni introductive pentru studiul relațiilor internaționale, CAPublishing, Cluj-Napoca, 2014, p.55.

BIBLIOGRAFIE

- Constituția Uniunii Europene, disponibil la <http://europaindirect.ecosv.ro/constitutia.htm>, accesat la data de 05.11.2017
- Jurisdicție, disponibil la <https://legeaz.net/dictionar-juridic/jurisdicție>, accesat la data de 06.07.2017.
- Tratatele initiale, disponibil la http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_1.1.1.pdf, accesat la data de 06.10.2017.
- Tratatele UE, disponibil la https://europa.eu/european-union/law/treaties_ro, accesat la data de 06.10.2017.
- Tratatul de Fuziune, disponibil la <http://www.rasfoiesc.com/legal/administratie/stiinte-politice/Tratatul-de-Fuziune42.php>, accesat la data de 06.10.2017.
- Tratatul de la Amsterdam de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană, a tratatelor de instituire a Comunităților Europene și a altor acte conexe, disponibil la <http://cursdeguvernare.ro/wp-content/uploads/2014/07/amsterdam-1997.pdf>, accesat la data de 06.10.2017.
- Tratatul de la Maastricht privind Uniunea Europeană, disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:xy0026&from=RO>, accesat la data de 06.10.2017.
- Tratatul de la Roma (CEE), disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:xy0023&from=RO>, accesat la data de 06.10.2017.
- Versiune consolidată a Tratatului de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice, disponibil la, https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/consolidated_version_of_the_treaty_establishing_the_european_atomic_energy_community_ro.pdf, accesat la data de 06.10.2017.
- Gyula, Fabian, Drept instituțional al Uniunii Europene, Editura Hamangiu, București, 2012.
- Irinescu, Teodora și Ionița, Cristina, Uniunea Europeană. Ieri și azi, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2007.

Ivan, Adrian Liviu, Statele Unite ale Europei. Uniunea Europeană între interguvernamentalism și supranaționalism, Iași, Institutul European, 2007.

Melinescu, Nicolae, Noțiuni introductive pentru studiul relațiilor internaționale, CAPublishing, Cluj-Napoca, 2014.

Scăunaș, Stelian, Uniunea Europeana : construcție, reforma, institutii, drept, Editura C.H. Beck, București, 2008.

Baun, Michael J., The Maastricht Treaty as High Politics: Germany, France and European Integration”, în Political Science Quarterly, vol. 110, nr. 4, 1995, pp. 605-624, disponibil la http://www.jstor.org/stable/2151886?seq=1#page_scan_tab_contents.

Zece ani de la respingerea Constituției Europene, disponibil la <http://www.cotidianul.ro/template/article.php?id=262810&skip=1>.

INSTITUȚIILE UNIUNII EUROPENE

Popa Denisa Gabriela ¹

Radu Gheorghe ²

In this paper we will try to present you the institutions of the European Union, their way of functioning, composition and other details. First, we need to know that the European Union is a homogeneous space that has materialized through a series of social, economic and political stages. The equilibrium and complexity of the European structure have an integrated institutional architecture. The mechanism for the functioning of the Union is currently formed by three central institutions and other institutions that have a secondary role.

Keywords: European Union, institutional architecture, Member States

Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană reprezintă instituțiile centrale și implicate în procesul de decizie, Comitetul Economic și Social, și Comitetul Regiunilor au rol consultativ în procesul de decizie, iar Consiliul European are rol de stimulator al discuțiilor și inițiativelor comunitare. Alte instituții cu rol important în funcționarea UE sunt: Curtea Europeană de Justiție (împreună cu Tribunalul Primei Instanțe), Curtea de Conturi și Ombudsmanul European. Nu în ultimul rând, avem instituția financiară reprezentată de Banca Europeană de Investiții – care sprijină implementarea politicilor UE (alături de Fondurile Structurale și de programele comunitare) – și Banca Central Europeană – creată în scopul sprijinirii uniunii economice și monetare.³

Organisme interinstituționale sunt reprezentate de Oficiul de Publicații Oficiale al Comunităților Europene și Oficiul de Selecție a Personalului Comunităților Europene.

¹ Popa Denisa Gabriela, Student, Universitatea Babeș-Bolyai, denisapopa.g@gmail.com

² Radu Gheorghe, Student, Universitatea Babeș Bolyai, gicu.radu1@gmail.com

³ Uniunea Europeană: Istoric, institutii, procese decizionale, disponibil la <http://beta.ier.ro/documente/formare/EU.pdf>, accesat la data de 07.10.2017.

Principalele obiective ale acestor structuri sunt: cunoașterea bazelor legislative ale funcționării instituțiilor comunitare, inițierea în principalele metode de integrare instituțională în cadrul construcției europene, cunoașterea configurației instituțiilor europene conform Tratatului de la Maastricht, definirea atribuțiilor și modului de funcționare a instituțiilor europene, înțelegerea sistemului decizional al instituțiilor europene¹ și promovarea democrației. Cu alte cuvinte, Uniunea Europeană reprezintă un organism regional foarte bine instituționalizat care are în vedere fiecare aspect necesar funcționării. Prin intermediul instituțiilor ei și a funcționarilor publici europeni, Uniunea Europeană a reușit să devină un actor important pe scena internațională.

Comisia Europeană

Comisia Europeană este organul executiv al Uniunii Europene. Comisia este responsabilă pentru întocmirea propunerilor legislative, implementarea deciziilor și apărarea tratatelor Uniunii precum și coordonarea activităților curente ale Uniunii².

Comisia Europeană este compusă din câte un comisar desemnat din fiecare țară membră a UE. Fiecare dintre aceștia se ocupă de un domeniu separat, îndeplinind oarecum funcția de ministru dintr-un guvern național. Comisarii au obligația de a reprezenta interesele comune ale UE și nu interesele naționale ale statului din care face parte. Unul dintre cei 27 este Președintele Comisiei este propus de Consiliul European și ales de către Parlamentul European. Consiliul nominalizează ceilalți 26 de membri ai Comisiei în acord cu președintele nominalizat, iar ulterior cei 27 de membri ca un singur corp sunt supuși votului de investitură a Parlamentului European.

Comisia se reunește la Bruxelles o dată pe săptămână, de obicei în ziua de miercuri. Când sesiunile plenare ale Parlamentului se desfășoară la Strasbourg, comisarii se reunesc, de asemenea, în localitatea franceză.

23.000 de funcționari publici europeni care sunt împărțiți în departamente numite Directorate-Generale și Servicii lucrează în aparatul Comisiei Europene. Limbile „oficiale” ale instituției sunt engleza, franceza

¹ Cezar Birzea, Politicile și Instituțiile Uniunii Europene, București, 2000, p.46.

² Comisia Europeană, Prioritățile Comisiei, disponibil la https://ec.europa.eu/commission/index_ro, accesat în 07.10.2017.

și germana. Comisarii și cabinetele lor își au sediul în Clădirea Berlaymont din Bruxelles.

Parlamentul European

Este organism legislativ al UE, ales în mod direct, cu responsabilități bugetare și de control. Parlamentul European (deseori prezentat abreviat ca PE sau uneori ca Europarl) este singura instituție legislativă a UE ai cărei reprezentanți sunt aleși în mod direct de către cei aproximativ 375 de milioane de cetățeni cu drept de vot ai Uniunii Europene.

A fost înființat în 1952, ca Adunare Comună a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, iar în 1962, sub denumirea de Parlamentul European. Membrii Parlamentului European sunt repartizați în funcție de afilierea politică, nu de naționalitate.

Împărțirea locurilor în Parlament se face pe baza unei reprezentări „degresive și proporționale” a statelor membre, procedură stabilită prin Tratatul de la Nisa.¹ În prezent, președintele Parlamentului European este Martin Schulz, ales în ianuarie 2012. Cele mai mari grupuri parlamentare sunt Grupul Partidului Popular European (PPE), Alianța Progresistă a Socialiștilor și Democraților (S&D) și Alianța Democraților și Liberalilor pentru Europa (ALDE).

Parlamentul European are trei sedii oficiale – Bruxelles (Belgia), Luxemburg și Strasbourg (Franța). Sediul central al Parlamentului European se află la Strasbourg, acolo unde se desfășoară cele 12 ședințe anuale în plen, ședințe care se desfășoară fiecare pe durata a patru zile. Sediul secundar este la Bruxelles, acolo unde își desfășoară activitatea comisiile PE².

Consiliul European

Consiliul European este o instituție a Uniunii Europene fără nicio putere legislativă, formată ca organism informal al UE în 1961 și devenită ulterior instituție oficială în 2009, odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona.

¹ Parlamentul European, disponibil la <http://www.paginaeuropeana.ro/parlamentul-european/>, accesat la data de 07.10.2017.

² Despre Parlamentul European, disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/ro>, accesat la data de 07.10.2017.

Din Consiliul European fac parte liderii de stat sau de guvern din statele membre ale UE, Președintele Comisiei Europene și Președintele Consiliului European.

Anual au loc cel puțin 4 reuniuni ale Consiliului European, la Bruxelles, la sediul Consiliului Uniunii Europene. Atunci când contextul o impune, adesea în situațiile de urgență, președintele convoacă o reuniune extraordinară a Consiliului European.

Președintele Consiliul European este ales cu majoritate calificată de către participanți. Mandatul Președintelui este de doi ani și jumătate, cu posibilitatea reînnoirii o singură dată. Începând cu 1 decembrie 2009, actualul președinte al Consiliului European este Herman Van Rompuy.

Consiliul Uniunii Europene

Consiliul Uniunii Europene este compus din câte un ministru din fiecare stat membru UE, în funcție de tema sau domeniul aflat pe agendă, și are ca principale misiuni adoptarea legislației europene, coordonarea politicilor generale ale statelor membre și aprobă bugetul anual al UE.

Președinția Consiliului este rotativă între fiecare stat membru și mandatul fiecărei președinții durează 6 luni, mandat care este deținut de ministerul relevant pentru fiecare întâlnire în parte. În prezent Grecia deține președinția Consiliului UE, pe perioada ianuarie 2014 -iunie 2014. Ea va preda la jumătatea anului mandatul Italiei. Următoarele state care urmează la șefia Consiliului UE sunt: Letonia (ianuarie-iunie 2015), Luxemburg (iulie-decembrie 2015), Olanda (ianuarie-iunie 2016), Slovacia (iulie-decembrie 2016), Malta (ianuarie-iunie 2017), Marea Britanie (iulie-decembrie 2017), Estonia (ianuarie-iunie 2018), Bulgaria (iulie-decembrie 2018), Austria (ianuarie-iunie 2019), România (iulie-decembrie 2019), Finlanda (ianuarie-iunie 2020)¹.

Consiliul Uniunii Europene elaborează politica externă a UE și semnează acorduri între Uniunea Europeană și alte țări.

Consiliul UE are ca principal loc de întâlnire sediul de la Bruxelles, iar ca al doilea loc, Strasbourg.

¹ Consiliul Uniunii Europene, disponibil la <http://www.consilium.europa.eu/ro/european-council/>, accesat la data de 07.10.2017

Curtea de Justiție a Uniunii Europene

Curtea de Justiție a Uniunii Europene, numită pe scurt Curtea Europeană de Justiție (CEJ) sau își are sediul la Luxemburg și este organul juridic al Comunităților Europene. În sistemul politic al UE Curtea Europeană de Justiție are rolul puterii juridice. Curtea de Justiție a este formată din câte un judecător pentru fiecare stat membru.

Curtea beneficiază de sprijinul a nouă „avocați generali” care au sarcina de a-și prezenta punctele de vedere cu privire la cazurile aduse în fața Curții. Pladoariile lor trebuie să fie imparțiale și susținute public.¹

Fiecare judecător și avocat general este numit pentru un mandat de 6 ani, care poate fi reînnoit. Guvernele trebuie să cadă de acord asupra persoanelor nominalizate.

Banca Centrală Europeană

Banca Centrală Europeană împreună cu băncile centrale naționale ale statelor membre ale Uniunii Europene alcătuiesc Sistemul European al Băncilor Centrale, cu toate că doar 12 țări au adoptat moneda euro.²

Banca Centrală Europeană (BCE) din Frankfurt este banca centrală a Uniunii Europene, cu funcția de administrare a politicii monetare în cele 12 țări care folosesc euro ca moneda (Uniunea Monetară Europeană). În conformitate cu prevederile articolului 106 din Tratatul asupra Uniunii Europene, Banca Centrală Europeană are personalitate juridică, se bucură în statele membre de capacitate juridică, poate să dobândească și să înstrăineze bunuri mobile și imobile.

Importanța Băncii Centrale Europene decurge din faptul că, pentru prima dată în istorie, apare un producător central european de monedă-simbol, care nu numai că eliberează statul de limitările bugetare pe care fostul regim le impunea, dar, în același timp, îi deschide noi căi de îmbogățire, lui și grupurilor partizane, pe seama celorlalti cetățeni.

¹ Curtea de Justiție a Uniunii Europene, <http://www.timpul.md/articol/curtea-de-justitie-a-uniunii-europene-63742.htm>, accesat la data de 07.10.2017.

² Banca Centrală Europeană, disponibil la https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/escb_ro_webro.pdf, accesat la 07.10.2017.

Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE)¹

Înființat în anul 2011, acest serviciu este responsabil de gestionarea relațiilor diplomatice dintre UE și țările terțe precum și conducerea politicii externe și de securitate a Uniunii Europene. Serviciul European de Acțiune externă este reprezentat de Federica Mogherini, și are ca scop sporirea eficienței și coerenței politicii externe a UE, contribuind la creșterea influenței Europei la nivel global. Ocupațiile de bază ale acestuia ar fi:

- ▶ Gestionează relațiile diplomatice și parteneriatele strategice cu țările din afara UE.
- ▶ Colaborează cu serviciile diplomatice ale țărilor UE, ONU și alte puteri mondiale.
- ▶ Participă la consolidarea păcii - prin sprijin politic, economic și practice.
- ▶ Garantează securitatea
- ▶ Combaterea schimbărilor climatice și apărarea drepturilor omului.

Serviciul European de Acțiune Externă este condus de Înalțul Reprezentant pentru afaceri externe și politica de securitate, și este alcatuit din experți transferați de la Consiliul UE și Comisia Europeană împreună cu serviciile diplomatice ale statelor membre.

Înalțul Reprezentant este și vicepreședinte al Comisiei Europene. Acesta reprezintă politica externă și de securitate a UE în lume, coordonează activitatea Comisiei Europene în domeniul relațiilor externe și prezidează reuniunile miniștrilor de externe, ai apărării și ai dezvoltării din statele membre.² Tot el mai implementează și politica externă și de securitate a Uniunii Europene, alături de alte state membre și beneficiind de anumite resurse accesibile atât la nivel national cât și european.

Comitetul Economic și Social European (CESE)

Comitetul Economic și Social European reprezintă un organism consultative format din reprezentanți ai organizațiilor lucrătorilor și angajatorilor și ai altor grupuri de interese. Prin activitățile sale, CESE

¹ Serviciul European de Acțiune externă disponibil la https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en, accesat în data de 10.10.2017.

² Uniunea Europeană, Serviciul European de Acțiune externă disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/eeas_ro, accesat în data de 10.10.2017.

face legătura între instituțiile europene cu rol de decizie și cetățenii UE. Aceasta a fost înființată în 1957, având la moment 350 de reprezentanți ai țărilor membre UE și fiind condus de președintele George Dassis. Acesta se ocupă de: asigurarea adaptării politicilor și legislației Uniunii Europene la condițiile economice și regionale în funcție de regiune, promovarea unei Uniuni Participative, oferindu-le grupurilor de interese posibilitatea de a se exprima și nu în ultimul rând, promovarea valorilor integrării europene, democrația participativă și organizațiile societății civile¹.

CESE este consultat de Parlamentul European, de Consiliul UE și de Comisia Europeană pe o gamă largă de subiecte. De asemenea, emite avize și din proprie inițiativă. Membrii săi lucrează pentru Uniunea Europeană, fiind independenți față de guvernele naționale. Ei se reunesc de 9 ori pe an. Avizele se adoptă cu majoritate simplă. Reuniunile sunt pregătite de către secțiunile specializate ale CESE și de comisia consultativă pentru mutații industriale.²

Comitetul European al Regiunilor (CoR)

Înființat în 1994, acesta este un organism consultativ format din reprezentanți ai statelor membre, aleși la nivel local și regional, aceștia având posibilitatea de a-și exprima în mod direct opiniile cu privire la legislația UE care are impact asupra regiunilor și orașelor.

Componența CoR este compusă din membri trimiși din fiecare țară, care sunt numiți de Consiliul UE pe o perioadă de cinci ani, numărul membrilor depinzând de mărimea populației țării. Membrii provenind dintr-o țară formează delegația națională care reflectă echilibrul politic, geografic, regional și local al țării respective³. CoR numește un președinte din rândul membrilor săi pentru un mandat de doi ani și jumătate.⁴

¹ Comitetul Economic și Social European disponibil la <http://www.eesc.europa.eu/ro>, accesat în data de 10.10.2017.

² Uniunea Europeană, Comitetul Economic și Social European disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-economic-social-committee_ro, accesat în data de 10.10.2017.

³ Comitetul European al regiunilor disponibil la <http://cor.europa.eu/ro/Pages/home.aspx>, accesat în data de 10.10.2017.

⁴ Uniunea Europeană, Comitetul European al Regiunilor disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-committee-regions_ro, accesat în data de 10.10.2017

Banca Europeană de Investiții (BEI)

Înființată în 1958, aceasta oferă finanțare pentru proiecte care contribuie la atingerea obiectivelor UE, atât în interior cât și în exterior și sprijinirea acțiunilor menite să atenueze efectele schimbărilor climatice. Toate statele membre UE sunt și membre ale BEI și, prin urmare pot beneficia de 3 servicii de bază:

- Credite - aproape 90 % din angajamentul financiar.
- Finanțare mixtă - clienții pot combina fondurile acordate de BEI cu investiții adiționale.
- Consiliere și asistență tehnică - pentru a valorifica la maxim fondurile disponibile.¹

Banca Europeană de Investiții este compusă din acționari, adică statele membre UE, consiliul guvernatorilor care este alcătuit din miniștri (de obicei de finanțe) din toate statele membre (aceștia stabilesc politica generală de creditare a Băncii), un consiliu de administrație care aprobă operațiunile de contractare și acordare a împrumuturilor și un comitet de direcție care gestionează activitățile de zi cu zi.

Ombudsmanul European²

Are ca scop principal investigarea plângerilor cu privire la cazurile de administrare defectuoasă de către instituțiile și organismele UE, discriminare, abuz de putere, lipsa sau refuzul de a furniza informații, întârzieri nejustificate etc. Plângerile pot fi înaintate atât de cetățeni cât și de rezidenți ai UE.

Biroul Ombudsmanului începe investigații după primirea unei plângeri sau din proprie inițiativă. Ca organism imparțial, nu primește instrucțiuni din partea vreunui guvern sau a vreunei alte organizații. În fiecare an, îi prezintă Parlamentului European un raport de activitate.³

¹ Banca Europeană de investiții disponibil la <http://www.eib.europa.eu/index.htm?lang=en>, accesat în data de 10.10.2017.

² Ombudsmanul European disponibil la <https://www.ombudsman.europa.eu/ro/home.faces>, accesat în data de 10.10.2017.

³ Uniunea Europeană, Ombudsmanul European disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-ombudsman_ro, accesat în data de 10.10.2017.

Concluzii

Dacă ar fi să asemănăm Uniunea Europeană unui stat național, am putea foarte simplu afirma faptul că aceasta deține toate formele instituționale necesare bunei funcționări. Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene sunt de departe cele mai importante instituții în arhitectura europeană, fără ca asta să însemne că instituțiile cu rol secundar nu contribuie la buna funcționare a organizației.

Modul în care sunt organizate, repartizarea funcțiilor și a responsabilităților interinstituționale sau intra instituționale se realizează în mod democratic, reprezentativ și multicultural. Instituțiile Uniunii Europene sunt exemple ale sloganului european *Unitate in Diversitate*.

COMISIA EUROPEANĂ	
Sediu	Bruxelles (Belgia)
Președinte	Jean-Claude Juncker
Componentă	O echipă de comisari, câte unul din fiecare țară UR
Rol	Apără interesele Uniunii Europene, propune acte legislative și asigură respectarea acestora și implementarea politicilor și bugetului UE.

PARLAMENTUL EUROPEAN	
Sediu	Strasbourg (Franța), Bruxelles (Belgia), Luxemburg
Președinte	Martin Schulz
Componentă	Cei 751 de deputați
Rol	Organism al Uniunii Europene cu responsabilități bugetare și de control

CONSILIUL EUROPEAN	
Sediu	Bruxelles (Belgia)
Președinte	Donald Tusk
Componență	O echipă de comisari, câte unul din fiecare țară UR
Rol	Șefii de stat sau de guvern ai țărilor membre UE, președintele Comisiei Europene și Înalțul Reprezentant al pentru afaceri externe și politica de securitate

CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE	
Sediu	Luxemburg
Președinte	-
Componență	Curtea de justiție : Câte un judecător din fiecare țară UE, plus avocați generali. Tribunalul : 47 de judecători
Rol	Asigură interpretarea și aplicarea în același mod legislației în toate țările membre. Garant al faptului că instituțiile și țările membre UE se supun dreptului european

BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ	
Sediu	Frankfurt (Germania)
Președinte	Mario Draghi
Componență	Președintele și vicepreședintele BCE și guvernatorii băncilor centrale din toate statele membre
Rol	Gestionarea monedei euro, menținerea stabilității prețurilor și tratarea politicii economice și monetare

SERVICIUL EUROPEAN DE ACȚIUNE EXTERNA	
Sediu	Bruxelles (Belgia)
Președinte	Federica Mogherini
Componență	experți transferați de la Consiliul UE, Comisia Europeană și serviciile diplomatice ale statelor member, și o rețea de delegații ale UE
Rol	Gestionează relațiile diplomatice dintre UE și țările terțe și conduce politica externă și de securitate a UE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN	
Sediu	Bruxelles (Belgia)
Președinte	Georges Dassis
Componență	350 de reprezentanți din țările UE
Rol	Organism consultativ care reprezintă organizațiile lucrătorilor și angajatorilor și alte grupuri de interese

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR	
Sediu	Bruxelles (Belgia)
Președinte	Markku Markkula
Componență	350 de reprezentanți din țările UE
Rol	Organism consultativ care reprezintă autoritățile locale și regionale din Europa

BANCA EUROPEANĂ DE INVESTIȚII	
Sediu	Luxemburg
Președinte	Werner Hoyer
Componență	Consiliu de administrație – câte un administrator din fiecare stat membru + un reprezentant al Comisiei Europene
Rol	Oferă finanțare pentru proiecte care contribuie la atingerea obiectivelor UE

OMBUDSMANUL EUROPEAN	
Sediu	Strasbourg (Franța)
Președinte	Emily O'Reilly
Componență	-
Rol	Se ocupă de investigarea plângerilor împotriva instituțiilor, organismelor, birourilor sau agenților UE

BIBLIOGRAFIE

Cezar Bîrzea, Politicile și Instituțiile Uniunii Europene, București, 2000, p.46.

Uniunea Europeană: Istoric, institutii, procese decizionale
disponibila la <http://beta.ier.ro/documente/formare/EU.pdf>

Parlamentul European, disponibil la <http://www.paginaeuropeana.ro/parlamentul-european/>

Curtea de Justitie a Uniunii Europene, disponibila la <http://www.timpul.md/articol/curtea-de-justitie-a-uniunii-europene-63742.htm>

Banca Central Europeana disponibila la https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/escb_ro_webro.pdf

Serviciul European de Acțiune Externă, disponibil la https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en

Comitetul Economic și Social, disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-economic-social-committee_ro

Comitetul Regiunilor, disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-committee-regions_ro,

Ombudsmanul European, disponibil la <https://www.ombudsman.europa.eu/ro/home.faces>

PROCESUL DECIZIONAL ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Mihai Felecan ¹

The decision-making process that takes place within the framework of the European Union's regional organization is one of the most important elements of the organization. The co-decision process involves many actors and is governed by the European law. This chapter aims to analyze the actors involved and the progress of the decision-making process, but also the nature of the legislative documents that can be issued.

Keywords: decision making process, European Commission, European Parliament, actors, legislative documents

Născută din dorința câtorva state europene de a colabora și de a se pune la adăpost de pericolele care le pot apărea, Uniunea Europeană este azi una din cele mai importante și mai interesante construcții instituționale. Cele șase state care în urmă cu câteva secole nu-și puteau imagina un destin comun au ajuns, după șase decenii, să fie 28, 28 de state care au ales să colaboreze în direcția aceluiași obiectiv: pacea și prosperitatea continentului european. Parcursul istoric al Uniunii Europene, așa cum o cunoaștem astăzi este unul cu totul special. Urmând rațiunea neofuncionalista a principiul de spillover² teoretizat de către Ernst Hass, Uniunea Europeană s-a dezvoltat de la o comunitate care își dorea cooperarea la nivelul producției de cărbune și oțel la o adevărată comunitate politică bazată pe o serie de valori împărtășite de 28 de guverne naționale. În mai puțin de jumătate de secol, Europa a lăsat în urmă conflictele și și-a unit puterile pentru a forma una dintre cele mai importante organizații regionale din lume.

¹ Mihai Felecan, Student, Universitatea Babeș-Bolyai, mihaifelecan1995@yahoo.com

² Spill over este un proces teoretizat de neofuncionalistul Ernst Haas care merge pe ideea că succesul înregistrat într-un anumit domeniu va genera integrarea altui domeniu.

Uniunea Europeană este azi o construcție complexă formată din instituții care reprezintă interesele cetățenilor, care au făcut un obiectiv din bunăstarea acestora și care prin intermediul activității pe care le desfășoară reușesc să mențină UE ca un actor important pe scena internațională. Arhitectura instituțională a UE ar fi inefficientă și inutilă dacă la baza ei nu ar sta un proces decizional complex și bine pus la punct, care să răspundă tuturor nevoilor.

Decizia în cadrul organizației europene reprezintă complexitatea instituțională a organizației. Ținând cont de nevoile cetățenilor și de propunerile care i se fac, Uniunea Europeană reușește să legifereze, implicând aproape în mod egal cele mai importante instituții care o compun. Comisia Europeană, Consiliul Uniunii Europene și Parlamentul European formează triunghiul decizional central. Prin activitatea pe care o desfășoară împreună, ei adoptă regulamente, directive, decizii și recomandări care fac viața cetățeanului european mult mai ușoară.

Uniunea Europeană a fost constituită astfel încât aceasta să funcționeze în baza unor tratate care stau la baza normelor de funcționare a comunității. În altă ordine de idei, orice decizie supusă la vot de UE, trebuie să derive din tratatele care au fost aprobate prin unanimitate de către toate țările membre. Tratatelor care stau la baza UE, stabilesc regulile de funcționare a instituțiilor europene, felul în care se iau deciziile în interiorul acestora, dar și relațiile bilaterale între Uniune și statele acesteia.

Tratatelor UE trec, odată cu trecerea timpului prin mai multe modificări pentru a permite maximizarea eficienței și transparenței Uniunii, dar și pentru pregătirea viitoarelor domenii de muncă și cooperare cum este de exemplu, subiectul monedei unice. În contextul tratatelor, instituțiile UE cu atribuții în domeniu, își pot exercita dreptul de a adopta acte legislative noi, pe care statele membre le ratifică ulterior.

Actorii procesului decizional

Principalele instituții ale Uniunii Europene, care de altfel sunt cunoscute ca factori primordialii în procesul de decizie sunt reprezentate de:

- ▶ Comisia Europeană.
- ▶ Parlamentul European
- ▶ Consiliul Uniunii Europene

Comisia Europeană

Comisia Europeană s-a înființat în anul 1958 și este un *organ executiv* al Uniunii Europene și independent din punct de vedere politic. Are atribuții în domeniul întocmirii și al propunerii de acte legislative noi, dar și cu aplicabilitatea deciziilor luate de către Parlament și Consiliu.

Comisia Europeană este instituția care *propune noi acte legislative* fiind singura instituție a UE care este acreditată să înainteze acte legislative. Documentele legislative pe care Comisia le poate propune au în vedere:

- Protejarea drepturilor și intereselor cetățenilor UE în acele domenii care nu pot fi reglementate la nivel național;
- Rezolvarea problemelor de natură tehnică prin cooptarea cetățenilor experți;
- Stabilește bugetul și prioritățile de cheltuieli ale UE, împreună cu Consiliul și Parlamentul
- Garantează respectarea legislației UE
- Reprezintă UE pe scena internațională
- Îndeplinește și rol de negociator în afacerile în care este implicată UE.

Conducerea politică este întreținută de către un comisar trimis de fiecare țară membră, astfel formând o echipă de 28 de comisari, în fruntea căroră este președintele Comisiei. Colegiul Comisarilor enumeră președintele Comisiei, cei șapte vicepreședinți, inclusiv primul vicepreședinte și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politică de securitate, printre care și alți douăzeci de comisari cu diferite atribuții.

Numirea președintelui decurge prin nominalizarea candidatului de către liderii naționali din cadrul Consiliului, în baza rezultatelor obținute de către acesta la alegerile Parlamentului European. Pentru ca acesta să fie ales în funcție, el trebuie să fie susținut de majoritatea membrilor Parlamentului.

În această formulă Comisia Europeană este atentă la nevoile și propunerile care vin din partea partidelor politice, a organizațiilor non-guvernamentale sau a reprezentanților societății civile. Aceste propuneri ajung să fie concretizate și formulate în documente legislative.¹

¹ Comisia Europeană, disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-commission_ro accesat la data de 05.10.2015

Parlamentul European

Parlamentul European a luat naștere prin Tratatul de la Roma (1957) pentru a juca un rol de mediator și reprezentant al statelor care fac parte din Comunitatea Europeană. Aceasta este singura instituție a cărei componența este decisă printr-un vot liber, la nivel european, și ale cărei dezbateri și ședințe sunt deschise publicului, fiind astfel "voce poporului". Original, P.E a avut doar atribuții consultative și a fost format din membrii parlamentelor naționale, dar prin tratatul de la Maastricht și cel de la Amsterdam, Parlamentul a devenit o instituție autoritară cu funcții în domeniu politic și economic și deci un actor important în procesul decizional. Importanța lui în acest proces este dată de rolul pe care îl are, cel de reprezentare a intereselor cetățenilor.

Sistemul de vot a debutat în anul 1979, de atunci stabilindu-se o dată de vot sistematică o dată la cinci ani. Membrii Parlamentului European sunt aleși prin vot universal, liber și direct și prin sistemul reprezentării proporționale, aceștia fiind grupați în funcție de orientările lor politice, și nu în funcție de naționalitatea lor, însă cu toate acestea există și membrii independenți.

Din punct de vedere organizatoric, P.E are următoarea structură:

- *Președinte* : reprezintă parlamentul la întâlnirile oficiale, dar și în relațiile internaționale, prezidă toate ședințele și întâlnirile care se desfășoară în cadrul Parlamentului European.
- *Biroul Parlamentar*: organul care se ocupă cu reglementarea tuturor demersurilor astfel încât Parlamentul să își poată desfășura activitatea în cele mai optime condiții(buget, probleme administrative, organizatorice și personal)
- *Conferința Președinților*: organ politic al parlamentului, constituit din președintele parlamentului și președinții grupărilor politice, având atribuții în fixarea și stabilirea ședințelor plenare, dar și organizarea calendarului activităților care include PE.
- *Comitete*: stabilesc și organizează activitatea zilnică a PE pe fiecare palier de activitate, și sunt împărțite în trei categorii : comitete permanente, comitete temporare și comitete parlamentare mixte.
- *Secretariat*: 3500 de funcționari care lucrează pentru bunul demers al PE.¹

¹ Uniunea Europeană: istoric, instituții, proces decizional, disponibil la <http://beta.ier.ro/documente/formare/EU.pdf> accesat în 05.10.2017.

Consiliul Uniunii Europene

Consiliul Uniunii Europene- „vocea statelor membre” se aseamănă cu Parlamentul European prin faptul ca a fost înființat prin tratatele fundamentale ale UE în anii 50'. Consiliul este un reprezentant al fiecărei țări în parte, iar la ședințe participă câte un ministru al fiecărui guvern al statelor aparținătoare Uniunii. În funcție de subiectul care se află pe ordinea de zi, la reuniuni participă miniștrii cu atribuții în domeniu. Spre exemplu, dacă în Consiliu se vor discuta probleme de mediu, la ședința vor participa miniștrii de mediu ai statelor membre.

În ceea ce privește legăturile UE cu restul lumii, acestea sunt administrate de „Consiliul pentru Afaceri Generale și Relații Externe” Această ramură a Consiliului se ocupa cu o gamă variată de probleme politice interne și externe, astfel încât la ședințele sale participă orice secretar de stat sau ministru desemnat de țările membre UE.

Fiecare ministru din consiliu este un reprezentant primordial pentru țara pe care o reprezintă, deoarece este împuternicit să-și asume angajamentele în numele statului, iar semnătura ministrului este semnătura întregului guvern. Președinții și prim-miniștrii țărilor membre UE, se reunesc împreună cu președintele Comisiei Europene sub denumirea de Consiliu European de aproximativ patru ori pe an. Aceste „întâlniri la nivel înalt” setează cadrul general de orientare politică a Uniunii și soluționează probleme care nu și-au găsit rezolvarea în cadrul dezbaterilor de la un nivel inferior.

Consiliului îi mai revin șase responsabilități esențiale:

- Adoptarea legilor europene în colaborare cu Parlamentul European;
- Coordonarea politicilor sociale și economice ale statelor membre;
- Mediator în încheierea acordurilor internaționale între UE și alte organizații internaționale sau țări;
- Aprobarea bugetului UE în colaborare cu Parlamentul European
- Să dezbată și să stabilească politica externă și de securitate comună a UE;
- Rol de coordonator în cadrul statelor membre, pentru instanțele naționale și forțele polițienești în materie penală.

Din punct de vedere organizatoric, Consiliul are următoarea structură:

- *Președenția Consiliului*: este asigurată prin rotație odată la șase luni;

- *Secretariatul general* : președenția este asistată de secretariatul general, care are ca și atribuții stabilirea și asigurarea condițiilor de muncă în condiții optime pe toate nivelele.
- *Coreper*: În Bruxelles fiecare țară aparținătoare UE are un birou de reprezentanți permanent care o reprezintă și care îi apară interesele naționale la nivel de UE. Șeful fiecărui birou de reprezentanți este ambasadorul desemnat de către fiecare țară la UE. Ambasadorii sunt recunoscuți ca și reprezentanți permanenți și se reunesc săptămânal în cadrul Comitetului Reprezentanților Permanenți (Coreper).
- *Securitate și apărare*: - Comitetul Politic și de Securitate (CPS); -Comitetul Militar al Uniunii Europene (CMUE) alcătuit din Șefii Statului Major Militar ale statelor UE; -Statul Major Militar al UE (SMMUE) alcătuit din experți civili și militari trimiși de statele membre; -Comitetul pentru Aspectele Civile ale Gestionării Crizelor;¹

Pe lângă cele trei instituții principale, care formează triunghiul decizional al UE, în cadrul procesului decizional mai intră și *Comitetul Economic și Social* și *Comitetul Regiunilor*, instituții care au un rol consultativ.

Comitetul Regiunilor

Comitetul Regiunilor (CoR)- este o instanță europeană care exercită un rol consultativ, formată din 350 de membrii, reprezentând vocea autorităților locale și regionale a tuturor celor 28 de state membre ale Uniunii Europene. Înființat în anul 1994, în baza tratatului de la Maastricht, CoR este un organ complementar celor trei instituții comunitare.² Comitetul servește ca drept mediator pentru cele 28 de state, state care își pot exprima în mod direct opiniile cu privire la legislația UE , care este aplicată asupra regiunilor și orașelor, dar asigură și participarea acestora la procesul de integrare. Scopul central al instituției este implicarea autorităților regionale și locale în procesul decizional european și încurajarea interesului și implicării accentuate din partea cetățenilor.³

¹ Cum funcționează Uniunea Europeană, disponibil la http://eudirect.ro/old_site/ue/ue.pdf accesat la 05.10.2017.

² Comitetul Regiunilor, disponibil la <http://www.uncjr.ro/pages/Comitetul-Regiunilor-41> accesat la data de 19.10.2017.

³ Comitetul Regiunilor, disponibil la http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/ro/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.3.14.html accesat la data de 19.10.2017.

Comitetului îi revin următoarele competențe:

- ▶ Cultura
- ▶ Sănătatea publică
- ▶ Educație, formare profesională și tineret
- ▶ Emiterea de avize la cererea altor instituții
- ▶ Coeziune economică și socială

Comitetul Economic și Social

Comitetul Economic și Social (CESE) - este un organ consultativ al Uniunii Europene înființat în anul 1957. Acesta este compus din 350 de reprezentanți ai organizațiilor lucrătorilor și angajatorilor, dar și ai altor grupuri de interese. CESE transmite avize pe probleme europene în domeniile stabilite de tratate către cele trei instituții comunitare (Consiliul, Comisia și Parlamentul) astfel acționând în interesul cetățenilor vis-a-vis de instituțiile europene cu rol de decizie în UE. Comitetul dispune de asemenea, de posibilitatea de a emite avize din proprie inițiativă.¹

CESE oferă grupurilor de interese posibilitatea de a-și exprima punctul de vedere în legatura cu legislația UE. De asemenea CESE are trei componente principale :

- ▶ Garantează că politicile și legislația UE se adaptează condițiilor economice și sociale, stabilind un consens de interes general.
- ▶ Promovează o uniune participativă, oferindu-le organizațiilor și grupurilor de interese șansa de a se afirma și a menține dialogul cu acestea.
- ▶ Promovarea valorilor integrării europene, susținând democrația

Triunghiul Decizional	Organe consultative
Comisia Europeană	Comitetul Regiunilor
Parlamentul European	Comitetul Economic și Social
Consiliul Uniunii Europene	

¹ Comitetul Economic și Social, disponibil la http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/ro/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.3.13.html accesat la data de 19.10.2017.

Etapele procesului decizional

Procesul decizional al Uniunii Europene are obiectivul principal de a formula și instituționaliza birocratic propunerile și nevoile cetățenilor europeni. El cuprinde mai multe etape și poate lua două forme. Procesul firesc prin care se iau deciziile în U.E este numit *procedura legislativă ordinară* sau *codecizie*¹. Procesul de codecizie a fost introdus ca procedură prin Tratatul de la Maastricht și perfecționat în cadrul Tratatului de la Amsterdam².

Din punct de vedere instituțional, Comisia Europeană este actorul care inițiază procesul de decizie. Din punct de vedere formal, decizia începe o dată cu formularea unei propuneri, cerințe, nevoi. Această propunere poate fi formulată de: partidele politice europene, organizații non-guvernamentale, diverse grupuri de interese sau inițiative cetățenești. Imediat ce ia la cunoștință necesitatea, comitetele din cadrul Comisiei Europene se preocupă de formularea documentului respectiv.

Documentul formulat de Comisie este trimis în paralel, Consiliului Uniunii Europene și Parlamentului European care îl discută și analizează în cadrul comisiilor din interiorul lor și propun sau nu, amendamente la textul lor. Această etapă a procesului decizional poartă numele de *prima lectură*. Amendamentele Consiliului European ajung la Parlamentul European care poate să (1) accepte varianta de text și deci să încheie procesul decizional, (2) să declare nul documentului și deci să blocheze decizia sau (3) să aducă amendamente la textul Consiliului. Dacă Parlamentul decide să aducă amendamente la textul Consiliului atunci se trece în etapa celei de-a doua lecturi. La finalul celei de-a doua lecturi, textul se întoarce și Parlamentul poate (1) să accepte noul text și să declare încheiat procesul de decizie sau (2) să nu fie de acord cu textul Consiliului. A doua variantă a acestui complicat proces aduce în discuție un comitet, care se formează pentru a discuta propunerea legislativă. Comitetul poartă numele de *Comitetul de Conciliere*³ și este format din experți care, în termen de șase săptămâni pot să decidă asupra textului. Rezultatul Comitetului de Conciliere poate fi unul

¹ How EU decisions are made, disponibil la https://europa.eu/european-union/eu-law/decision-making/procedures_en, accesat în 19.10.2017.

² Legislative powers, disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/20150201PVL00004/Legislative-powers>, accesat în 19.10.2017.

³ Conciliation and Codecision, disponibil la http://www.europarl.europa.eu/code/about/default_en.htm, accesat în 19.10.2017.

pozitiv și atunci legea este adoptată sau poate fi unul fără succes iar atunci procesul legislativ se oprește.

Odată ce Parlamentul European și Consiliul au aprobat textul final al unei propuneri legislative, acesta este semnat împreună de președinții și secretarii generali ai ambelor instituții. După semnare, textele sunt publicate în Jurnalul Oficial și devin oficiale¹.

De implementarea textului oficial sau de transpunerea în practică a deciziei, se ocupă, în funcție de tipul documentului adoptat autoritățile naționale și locale. Acestea pot fi, tot în funcție de textul adoptat, monitorizate de Comisia Europeană sau de Curtea Europeană de Justiție.

	Etapele procesului decizional	Actorii responsabili
1	Solicitarea propunerii legislative	Partide politice, ONG-uri, societatea civila etc.
2	Formularea propunerii legislativ	Comisia Europeană
3	Procesul Decizional propriu-zis	Consiliu U.E și Parlamentul European
4	Implementarea deciziei	Autoritățile naționale și locale
5	Monitorizarea implementării	Comisia Europeană, Curtea Europeană de Justiție

Documente legislative ale Uniunii Europene

Procesul decizional mai sus explicat se încheie cu adoptarea unui document legislativ publicat în Monitorul Oficial. Aceste acte legislative pot fi de mai multe feluri. Diferența dintre ele stă în caracterul obligatoriu sau ne-obligatoriu al acestora. Astfel, Uniunea Europeană își duce la îndeplinire obiectivele folosindu-se de cinci tipuri de documente legislative.

Regulamentele. Regulamentele reprezintă documentele legislative cu *caracter obligatoriu*. Textul unui regulament se aplică în integralitatea sa, tuturor statelor membre. De regulă, recomandările sunt emise atunci când sunt discutate aspecte ce privesc toate statele membre ale U.E și care contribuie la uniformizarea organizației.

¹ Legislative powers, disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/20150201PVL00004/Legislative-powers>, accesat în 19.10.2017.

Directiva este documentul legislativ prin care se stabilește un obiectiv ce trebuie atins de toate statele membre, urmând ca, modalitatea în care acest obiectiv este îndeplinit să rămână la latitudinea statelor membre.

Decizia se aplica direct și obligatoriu tuturor celor cărora li se adresează.

Recomandarea este documentul legislativ care *nu are caracter obligatoriu*. Prin intermediul unei recomandări, instituțiile își fac cunoscută opinia și sugerează direcții de acțiune, fără a le impune însă vreo obligație legală destinatarilor recomandării.

Avizul este un instrument care le permite instituțiilor să prezinte un punct de vedere fără caracter obligatoriu, altfel spus fără a le impune vreo obligație legală celor cărora li se adresează¹.

Concluzii

Instituțiile Uniunii Europene și organele sale subsidiare acționează în scopul bunului demers sistemic și al realizării interesului general al statelor membre și instituțiilor sale. Pentru o funcționare operativă a Uniunii Europene și pentru realizarea obiectivelor propuse, s-a propus implementarea unui set de reguli pentru luarea deciziilor, care s-au repartizat între instituții, care funcționează interdependent.

Grație acestor demersuri complexe, astăzi Uniunea Europeană este o instituție valoroasă și indispensabilă pe plan regional și internațional care facilitează interesele statelor membre și ale cetățenilor săi.

BIBLIOGRAFIE

Comisia Europeană, disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-commission_ro

Comitetul Economic și Social, disponibil la http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/ro/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.3.13.html

Comitetul Regiunilor, disponibil la http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/ro/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.3.14.html

¹ Regulamente directive și alte acte legislative, disponibil la https://europa.eu/european-union/eu-law/legal-acts_ro, accesat în 19.10.2017.

Comitetul Regiunilor, disponibil la <http://www.uncjr.ro/pages/Comitetul-Regiunilor-41>

Conciliation and Codecision, disponibil la http://www.europarl.europa.eu/code/about/default_en.htm,

Cum funcționează Uniunea Europeană, disponibil la http://eudirect.ro/old_site/ue/ue.pdf

How EU decisions are made, disponibil la https://europa.eu/european-union/eu-law/decision-making/procedures_en

Legislative powers, disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/20150201PVL00004/Legislative-powers>,

Legislative powers, disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/20150201PVL00004/Legislative-powers>,

Uniunea Europeană: istoric, instituții, proces decizional, disponibil la <http://beta.ier.ro/documente/formare/EU.pdf>

POLITICILE COMUNE ALE UNIUNII EUROPENE

Gale Gabriela ¹

Glišcă Anda-Ioana-Maria ²

Zbranca Ionuț Leonte ³

The common policies of the European Union are the elements that give value and unity to the organization. Through them, the European Union becomes a more concrete and unitary construction. The present chapter is about analysing the exclusive, shared and co-owned competencies that the EU has since the signing of the Maastricht Treaty. Some of the most important EU common policies are listed as examples.

Keywords: common policy, environmental policy, common agricultural policy, commercial policy

Uniunea Europeană de astăzi, moștenitoare a Comunităților Economice Europene, a reușit să ofere continentului și statelor membre o pace durabilă, bazată pe integrare economică, stat de drept, politici comune, drept comunitar și acceptarea unor valori universal recunoscute privind, mai ales, condiția umană. Crearea unei uniuni vamale între cele șase state fondatoare ale Comunității Economice Europene era principalul scop al formării ei, ca mijloc pentru o integrare mai profundă și pe diferite planuri, în viitor. Altfel spus, prima politică comună a C.E.E. a fost politică comercială comună, care viza formarea Pieței Comune.

Politicile comune sunt un element cordial al funcționării Uniunii, de aceea, în continuare vom răspunde la două întrebări pentru a clarifica acest concept atât de important: Ce înțelegem prin politicile comune europene?

¹ Gale Gabriela, Student, Universitatea Babeș Bolyai, gabrielagale4@gmail.com.

² Glišcă Anda-Ioana-Maria, Student, Universitatea Babeș Bolyai, glisca.anda@gmail.com

³ Zbranca Ionuț Leonte, Student, Universitatea Babeș Bolyai, zbrancaionut@gmail.com.

și De ce a fost nevoie de politicile comune? Într-un mod succint, răspunsul la aceste întrebări se regăsește în convingerea că în unele domenii se pot obține rezultate mai bune la nivel european decât la nivel național, aceasta fiind premisa creării politicilor comune. Acestea răspund și unui principiu fundamental al construcției europene, acela al solidarității și coeziunii. Existența politicilor comune conferă unitate Uniunii Europene pentru că demonstrează acceptarea cedării unei părți a suveranității statelor membre către instituțiile europene.

Cum a început totul?

La 25 martie 1957, în Italia, mai concret în Piața Capitoliului din Roma, s-a semnat un prim tratat după încheierea celui de al Doilea Război Mondial, prin care statele participante (Germania, Italia, Luxemburg, Olanda, Belgia, Franța) puneau bazele unei noi Comunități Economice Europene, eveniment care azi poartă denumirea de Tratatul de la Roma. Prin acest tratat, țările participante își puneau în comun resursele de cărbune și otel, după 15 ani de la cel mai sângeros conflict văzut de omenire. Un conflict ce a secat statele implicate atât de resurse umane, cât și materiale. Date fiind demersurile și eforturile comune, treptat se va ajunge la o Europă unită, stigându-se definitiv conflictele istorice dintre țările din zona de Vest și Central Europeană, fapte ce duc la o creștere economică înfloritoare în aceste state. Tratatul a avut ca punct de plecare înlăturarea obstacolelor de circulație a cetățenilor statelor membre, eliminarea taxelor vamale între statele membre, precum și implementarea unor politici comune în domeniul agriculturii.

Dar hai să începem cu începutul, apoi să încercăm să înțelegem conceptele noi.

Societatea internațională este compusă din state, iar aceste state sunt recunoscute drept state suverane. Suveranitatea conferă statului dreptul exclusiv de a exercita asupra unei regiuni sau asupra unui grup de oameni, autoritatea supremă. Pe plan internațional, însă, suveranitatea nu poate fi absolută.

Prin intermediul tratatelor pe care se întemeiază Uniunea Europeană, (Tratatul Uniunii Europene sau TUE și Tratatul de Funcționare al Uniunii Europene sau TFUE) statul cedează o parte din suveranitate.

Această cedare de suveranitate este delimitată astfel:

- competențele exclusive;
- competențele partajate;
- competențele de coordonare, completare și suport.¹

Politicele comune ale UE sunt cele reglementate la nivelul Uniunii, pentru care deciziile se iau la nivel comunitar, capacitatea de decizie fiind delegată de la statele membre către instituțiile europene. Această practică își găsește originea în Tratatul C.E.E. care prevedea că acțiunea Comunității are în vedere “stabilirea unui tarif vamal comun și a unei politici comerciale comune față de țările nemembre, instaurarea unei politici comune în domeniul agriculturii și al transporturilor”².

În continuare vom explicita fiecare competență în parte, definindu-i și domeniile de acțiune, iar ulterior vom detalia, prin studii de caz, câteva exemple pornind de la elaborarea lor și aparținând fiecărei competențe.

Tratatele atribuie Uniunii (a) competență exclusivă într-un domeniu determinat; altfel spus, statul cedează Uniunii o parte din suveranitate, un domeniu pe care numai Uniunea îl poate accesa: poate legisla și adopta acte juridice cu caracter obligatoriu pentru stat. Uniunea acționează strict în limitele competențelor care i-au fost atribuite de statele membre prin tratate, pentru realizarea obiectivelor stabilite prin aceste tratate (art. 5 TUE). Așadar, statele transferă, prin voința lor, competențe Uniunii.

Competența Uniunii este exclusivă în 5 domenii:

- uniunea vamală;
- stabilirea normelor privind concurența necesare funcționării pieței interne;
- politica monetară pentru statele membre a căror monedă este euro;
- conservarea resurselor biologice ale mării;
- politica comercială comună³;

¹ Inițiativa cetățenească europeană, Întrebări și răspunsuri despre competențele UE și prerogativele Comisiei Europene, disponibil la <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/competences/faq?lg=ro>, accesat în 19.11.2017.

² Uniunea Europeană, disponibil la <http://www.scribub.com/stiinta/stiinte-politice/Uniunea-Europeana-UE92961.php>, accesat în 19.11.2017.

³ Inițiativa cetățenească europeană, Întrebări și răspunsuri despre competențele UE și prerogativele Comisiei Europene, disponibil la <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/competences/faq?lg=ro>, accesat în 19.11.2017.

Politica monetară europeană

Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC) este format din Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale din toate statele membre ale UE. Principalul obiectiv al SEBC este menținerea stabilității prețurilor. Pentru a îndeplini acest obiectiv, Consiliul guvernantilor BCE își întemeiază Deciziile pe o strategie de politică monetară ce se pune în aplicare prin intermediul măsurilor de politică monetară standard și neconvenționale. Principalele instrumente ale politicii monetare standard sunt operațiunile pe piață, mecanismele permanente și constituirea unor rezerve minime¹.

Pentru a adera la UE, România trebuia să îndeplinească o serie de condiții impuse, iar una dintre acestea a fost politica monetară europeană. Evaluările Comisiei Europene relevă că România înregistrase în acea perioadă o serie de progrese în pregătirea sa pentru aderare. Ca urmare, în ianuarie 2007, după 50 de ani de comunism și 16 ani de tranziție, România a reușit să adere la Uniunea Europeană.

Cu toate acestea, exista un decalaj semnificativ între gradul de dezvoltare economică al României și cel al Europei. Se poate spune că în cei 10 ani dinainte de aderare, perspectiva integrării europene a funcționat remarcabil ca un motor de reformă, prin care întreaga societate a fost transformată, într-o oarecare măsură. Pe deasupra, putem menționa și faptul că, pentru România, acest impuls a reprezentat pas important în construirea democrației și a economiei de piață. Viteza mare a integrării europene a dus însă și la tensiuni instituțiile create după model european, pe de o parte, și practica informală, care nu a putut evolua la fel de rapid, pe de altă parte. Și chiar în domenii în care UE a investit semnificativ (administrația și reforma sistemului juridic) există în continuare o mare deosebire între 'România legală' și 'România reală'.

Pe scurt, România a intrat în Europa cu nivel de dezvoltare economică puțin peste o treime din media europeană și cu circa 30% din populație angajată în agricultura de subsistență. 3,4 milioane de români (ceea ce plasează România pe poziția a doua într-un top mondial al migrației, după Siria) au emigrat în vechea Europa în cautarea unui venit mai mare,

¹ Politica monetară europeană. Disponibil la http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/ro/displayFtu.html?ftuId=FTU_2.6.3.html, accesat în 19.11.2017.

în timp ce în țară există 5,22 milioane de pensionari și doar 4,8 milioane de angajați¹.

Intrarea în Uniunea Europeană a creat mari așteptări de miraculoasă vindecare, atât privind înapoierea istorică, dar și risipirea reminescentelor sociale impuse cu forța în perioada comunistă. De asta, accesarea în Uniune reprezintă o oportunitate de dezvoltare fără precedent, a cărei valorificare depinde în mare măsură de autorități și de societate.

Politica comercială comună

UE reprezintă o putere comercială ce se bazează atât pe forțele economice unite ale Statelor Membre, cât și pe existența și aplicarea unei politici comerciale comune, aplicabile uniform pe piața internă unică și exprimată printr-o singură voce în plan internațional.

În sens restrâns, politica comercială comună presupune crearea unei uniuni vamale între statele membre ale Uniunii Europene, aplicarea unor principii uniforme cu privire la modificarea taxelor vamale, stabilirea de taxe vamale și încheierea de acorduri comerciale cu țările terțe (nemembre UE), elaborarea și implementarea politicii vizând regimul comun de import și export etc.

De asemenea, implementarea politicii comerciale comune vizează: modificări ale nivelului taxelor vamale, încheierea acordurilor comerciale (preferențiale, nepreferențiale, de cooperare vamală), uniformizarea și nediscriminarea măsurilor de liberalizare a comerțului, politica în domeniul exportului și aplicarea măsurilor de apărare comercială, dar și adoptarea de măsuri vizând întărirea cooperării vamale între statele membre UE².

Începând cu 1 ianuarie 2007, România aplică politica comercială comună a UE, respectiv:

- tariful vamal comun;
- schema de preferințe generalizate (SGP) a UE;
- măsurile de apărare comercială;
- acordurile preferențiale comerciale și de cooperare încheiate cu țările terțe;

¹ Silviu Cerna, Traziția și grupurile de interese, disponibil la <http://www.ecol.ro/old/content/tranzitia-si-grupurile-de-interese>, accesat în 19.11.2017.

² Politica comercială comună, disponibil la <http://www.imm.gov.ro/politica-comerciala-comuna-a-uniunii-europene>, accesat în 19.11.2017.

- angajamentele comerciale din cadrul Organizației Mondiale a Comerțului¹.

Competență partajată este cea de-a doua categorie. Altfel spus, Uniunea și statele membre pot legifera și adopta acte obligatorii din punct de vedere juridic în acest domeniu. Statele membre își exercită competența în măsura în care Uniunea nu și-a exercitat competența².

Competențele partajate între Uniune și statele membre se aplică în următoarele domenii principale (art. 4 alin. 2 TFUE):

- ▶ piața internă;
- ▶ politica socială;
- ▶ coeziunea economică și socială;
- ▶ agricultura și pescuitul, cu excepția conservării resurselor biologice ale mării;
- ▶ mediul;
- ▶ protecția consumatorilor;
- ▶ transporturile;
- ▶ rețele transeuropene;
- ▶ energia;
- ▶ spațiul de libertate, securitate și justiție;
- ▶ obiectivele comune de securitate în materie de sănătate publică³.

Politica Agricolă Comună

Politica Agricolă Comună (PAC) este una dintre primele politici comunitare, fiind creată cu obiectivul asigurării necesarului de alimente în cadrul Comunității, dar și pentru a-i ajuta pe agricultorii europeni să acopere nevoile unei piețe la care au acces 500 de milioane de cetățeni. PAC reprezintă un set de reguli și mecanisme care reglementează producerea, procesarea și comercializarea produselor agricole în Uniunea Europeană și care acordă o atenție crescândă dezvoltării rurale.

PAC este constituită din doi piloni: a) *organizațiile comune de piață* (măsurile comune de reglementare a funcționării piețelor produselor agricole) și b) *dezvoltare rurală* - măsurile structurale care vizează

¹ Ibidem.

² Ioana Nelly Militaru, Principiul atribuirii de competențe în Uniunea Europeană, p.36, disponibil al <http://www.tribunajuridica.eu/arhiva/An1v1/nr2/art2.pdf>, accesat în 19.11.2017.

³ Ibidem, p.37.

dezvoltarea echilibrată a zonelor rurale. PAC s-a dezvoltat pe baza primului pilon- principiilor pieței unice (circulația fără restricții a produselor agricole în interiorul UE), preferinței comunitare (favorizarea consumului produselor originare din Uniunea Europeană) și solidarității financiare (măsurile comune sunt finanțate dintr-un buget comun).

Obiectivul celui de-al doilea pilon este acela de a sprijini zonele rurale să facă față provocărilor economice, sociale și de mediu. Politica UE de dezvoltare rurală este finanțată prin Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR). Fiecare stat membru primește un pachet financiar pentru această perioadă de 7 ani¹.

Politica de mediu

Politica de mediu reprezintă totalitatea obiectivelor și priorităților de mediu, a metodelor de reglementare și a instrumentelor de implementare a acestora, concepute pentru asigurarea utilizării durabile a resurselor naturale și prevenirea degradării calității mediului. Elaborate de-a lungul anilor, Uniunea Europeană aplică unele dintre cele mai avansate standarde de protecție a mediului din lume. Politica europeană de mediu încurajează întreprinderile să „ecologizeze” economia și să contribuie la protejarea patrimoniului natural european, a sănătății și bunăstării cetățenilor UE².

Politica de mediu europeană se bazează pe principiile precauției, prevenirii, corectării poluării la sursă și „poluatorul plătește”.

Programele multianuale de acțiune pentru mediu stabilesc cadrul pentru viitoarele acțiuni în toate domeniile politicii de mediu. Cel de-al șaptelea Program de Acțiune pentru Mediu al UE, 7 PAM, stabilește nouă obiective prioritare în domeniul mediului care vor trebui atinse până la 31 decembrie 2020³:

- ▶ protecția, conservarea și consolidarea capitalului natural al UE;
- ▶ transformarea UE într-o economie competitivă cu emisii reduse de carbon, mai verde și mai eficientă din punct de vedere al resurselor;
- ▶ protecția cetățenilor UE împotriva presiunilor asupra mediului, precum și a riscurilor pentru sănătate;
- ▶ maximizarea beneficiilor legislației UE din domeniul mediului;

¹ Politica Agricolă Comună, disponibil la <https://www.mae.ro/node/1625>, accesat în 19.11.2017.

² Politica de Mediu, <https://www.mae.ro/node/35846>, accesat în 19.11.2017.

³ Ibidem.

- ▶ îmbunătățirea informațiilor și datelor necesare definirii politicii de mediu;
- ▶ asigurarea investițiilor pentru politicile din domeniul mediului și a schimbărilor climatice la un preț corect;
- ▶ îmbunătățirea integrării aspectelor de mediu și coerența cu alte politici;
- ▶ sporirea durabilității orașelor din UE;
- ▶ creșterea eficacității UE în confruntarea provocărilor la nivel regional și global.

Protecția consumatorilor

Politica privind protecția consumatorilor în Uniunea Europeană permite cetățenilor europeni să facă cumpărături în deplină siguranță în toate statele membre. Toți consumatorii beneficiază de același nivel ridicat de protecție. Produsele alimentare și nealimentare sunt supuse unor teste ce verifică faptul că acestea sunt de cea mai înaltă calitate. Uniunea Europeană întreprinde măsuri pentru a preveni riscul înșelării consumatorilor de către comercianți și sancționează publicitatea mincinoasă. Drepturile consumatorilor sunt protejate, aceștia putând cere despăgubiri oriunde pe teritoriul Uniunii Europene, indiferent de mijlocul prin care a fost achiziționat produsul (fie dintr-un magazin, prin poșta electronică sau online).

Pe lângă cele de mai sus, Uniunea este competentă să desfășoare acțiuni de sprijinire, de coordonare sau completare a acțiunii statelor membre. Aceste acțiuni au următoarele domenii:

- ▶ protecția și îmbunătățirea sănătății umane;
- ▶ industria;
- ▶ cultura;
- ▶ turismul;
- ▶ educația, formarea profesională, tineretul și sportul;
- ▶ protecția civilă;
- ▶ cooperarea administrativă.

Politicile privind educația, tineretul, cultura și sportul

Rolul UE în domeniile educației, tineretului, culturii și sportului este de a furniza un cadru de cooperare între statele membre în vederea schimbului de informații și de experiență privind domenii de interes comun. Acțiunile UE în domeniile educației, tineretului, culturii și sportului vizează conservarea patrimoniului cultural al Europei, sprijinirea industriilor culturale și creative ale acesteia, încurajarea mobilității studenților și a cadrelor didactice și promovarea activității fizice și a incluziunii sociale prin sport¹. După cum reiese din denumirea acestui tip de competente, Uniunea coordonează politicile statelor membre sau le completează, însă nu rezultă împiedicarea unui stat membru să și le exercite pe cele proprii. Se adoptă mai ales măsuri de stimulare și recomandări. Cu toate acestea, inițiativele aprobate, cum ar fi programele Erasmus+ sau Europa Creativă, pot avea un impact direct asupra cetățenilor UE.

Să luăm un act concret, totuși. De exemplu, Competiția Capitala Europeană a Culturii a stabilit că orașul Timișoara va deține titlul în anul 2021. Fiecare candidatură s-a bazat pe un program cultural cu o puternică dimensiune europeană. Impactul economic și social al deținerii titlului de Capitală Europeană a Culturii nu poate fi decât pozitiv, prin beneficiile aduse de restaurarea patrimoniului, ameliorarea infrastructurii, transformarea zonelor dezafectate în spații culturale, crearea de noi locuri de muncă și aptitudini, creșterea fluxului de turiști. Toate acestea contribuie, în mod implicit, la dezvoltarea economică, coeziunea socială și creșterea gradului de atractivitate a unei regiuni.

Concluzii

Politicile comune ale Uniunii Europene reprezintă unul din cele mai puternice liante ale organizației. Ele îi conferă performanța economică și socială de care are parte și îi asigură unitatea. Reglementate la nivelul instituțiilor comunitare, politicile publice sunt rezultatul procesului de delegare de suveranitate pe care statele membre au ales să îl facă la momentul aderării de Uniunea Europeană.

Politica agricolă comună, politica de mediu sau politica concurențială sunt elementele, care, prin natura lor, dau unicitatea Uniunii

¹ Politicile privind educația, tineretul, cultura și sportul, disponibil la <https://www.mae.ro/node/35847>, accesat în 19.11.2017.

Europene iar funcționarea eficientă a lor este responsabilitatea statelor membre și instituțiilor comunitare.

BIBLIOGRAFIE

Ioana Nelly Militaru, Principiul atribuirii de competente în UE, disponibil la <http://www.tribunajuridica.eu/arhiva/An1v1/nr2/art2.pdf>, accesat în 19.11.2017.

Politica comerciala comună a Uniunii Europene, disponibil la <http://www.imm.gov.ro/politica-comerciala-comuna-a-uniunii-europene>, accesat în 19.11.2017.

Libera circulație a persoanelor, disponibil la http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/ro/displayFtu.html?ftuId=FTU_4.1.3.html, accesat în 19.11.2017.

Politica monetara a României după aderarea la UE, disponibil la <https://biblioteca.regielive.ro/cursuri/economie/politica-monetara-a-romaniei-dupa-aderarea-la-ue-41211.html>, accesat în 19.11.2017.

Insitutul Național de Statistică, <http://www.insse.ro>

Politica Agricolă Comună, disponibil la <https://www.mae.ro/node/1625>, accesat în 19.11.2017.

Politica de Mediu, <https://www.mae.ro/node/35846>, accesat în 19.11.2017.

Politicile privind educația, tineretul, cultura și sportul, disponibil la <https://www.mae.ro/node/35847>, accesat în 19.11.2017

Extinderea Uniunii, disponibil la http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/ro/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.5.1.html, accesat în 19.11.2017.

PAC în țara dumneavoastră, disponibil la https://ec.europa.eu/agriculture/cap-in-your-country_ro, accesat în 19.11.2017.

Politici ale UE, disponibil la <http://www.edmures.ro/uniunea-europeana/politici-ale-ue.html>, în accesat în 19.11.2017.

CETĂȚENIA EUROPEANĂ

Farcaș Anca Alina ¹

Farcaș Marius Mihai ²

Dolca Bianca Maria ³

In recent years, the term „citizenship” has become one of the most commonly used in the discussions of communities within both national and European societies. Such a word can not be used easily and should not be reduced to the simple civic direction. In this sense, we try to come with the clearest arguments in relation to several generic questions that synthesize the basic ideas of this work: What does national citizenship mean? How to acquire and how to lose the national citizenship? What does it mean to be a European citizen? What are the rights and freedoms of the European citizen? What is the difference between national and European citizenship?

Keywords European citizenship, national citizenship, fundamental rights, European Union, nationalism

Cetățenia națională

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române cetățenia este calitatea sau dreptul de cetățean. Ea reprezintă totodată legătura politică și juridică dintre o persoană fizică și un anumit stat (relația cu caracter permanent).

Cetățenia se poate dobândi, în principal, fie prin naștere, fie prin naturalizare. Dobândirea prin naștere împarte statele, inclusiv cele membre ale Uniunii Europene, în state în care cetățenia este fondată pe principiul:

¹ Farcaș Anca Alina, Student, Universitatea Babeș Bolyai, Student, mrsmihai7@gmail.com.

² Farcaș Marius Mihai, Student, Universitatea Babeș Bolyai, ancaalina97@yahoo.com.

³ Dolca Bianca Maria, Student, Universitatea Babeș Bolyai, bianca.maria410@yahoo.com.

- „jus sanguinis” (în trad. lat. „dreptul sângelui”, sau, cum era cunoscut inițial în limba română : dreptul strămoșesc). Acest tip de sistem prevede ca noului născut să dobândească cetățenia părinților, indiferent de locul nașterii.

sau

- „jus soli” (în trad. lat. „dreptul pământului”, sau, cum se spunea inițial în limba română : dreptul pământean), potrivit căruia copilul dobândește cetățenia statului pe teritoriul căruia se naște, indiferent de cetățenia părinților.¹

Dobândirea cetățeniei prin naturalizare este posibilă numai printr-o solicitare a persoanei interesate și în urma unui act primit din partea autorităților statului, ca rezultat al îndeplinirii condițiilor stabilite de legile acelui stat. Mai pe scurt, naturalizarea se produce ca urmare a căsătoriei dintre două persoane având cetățenii diferite sau a șederii prelungite pe teritoriul unui alt stat decât statul de origine.²

Cetățenia poate fi definită simplu, prin trei cuvinte: idee-concept-realitate. Problema majoră cu care ne confruntăm este dacă cetățenia este totuși o realitate sau nu. Pentru a exista în mod concret, cetățenia presupune intersectarea a doi factori majori: individul și statul. Pe scurt, cetățenia înseamnă drepturile și obligațiile pe care le are un individ ce aparține unei comunități. Diferite tipuri de comunități politice dau naștere la diferite forme de cetățenie. A fi cetățean european înseamnă a fi membrul unei comunități politice noi. Tocmai în acest context, încă din 1975 Comisia Europeană definea noțiunea de cetățenie comunitară. Ea implică, pe de o parte, existența unor instituții politice supranaționale rezultate din alegeri și, pe de altă parte, existența normelor juridice, și cele supranaționale, care creau drepturi și obligații între cetățenii statelor membre și entitatea supranațională.³

Conceptul de cetățenie este central atât pentru științele politice cât și pentru sociologie. Cetățenia unui stat se poate pierde prin renunțare sau retragere. Renunțarea simbolizează o modalitate politicoasă de rupere

¹ Populația în dreptul internațional, disponibil la <https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/drept-international-public/populatia-in-dreptul-international/>, accesat la data de 20.09.2017.

² Raluca Miga-Beștelu, *Drept internațional. Introducere în dreptul internațional public*, Editura All, București, 1998, p.150.

³ Paul Magnette, *Europa Politică-cetățenie, constituție, democrație*, Institutul European, Iași, 2003, p.12.

a legăturii juridice întemeiate prin cetățenie între o persoană și un stat. Retragerea cetățeniei reprezintă o sancțiune care se aplică, în general, persoanelor care au comis fapte grave împotriva statului de origine sau au obținut cetățenia în mod fraudulos.

Cetățenia europeană

Uniunea Europeană este o asociere voluntară de state europene, bazată pe cooperare economică și politică. Principalele sale obiective sunt menținerea unui climat de pace, stabilitate și stimularea dezvoltării economice și sociale. Uniunea Europeană se angajează pe termen lung să apere drepturile și libertățile umane fundamentale, înscrise în tratate și în jurisprudența elaborate de Curtea de Justiție a Comunităților Europene.

Cetățenia europeană este o (P. Magnette, Philippe Herzog, Catherine Withol de Wenden), o construcție al cărei proces de agregare se află încă în desfășurare, marcând însă o nouă etapă în istoria drepturilor Cetății. Ea derivă din ideea de bază a construcției europene: aceea de a asigura pacea, permițând popoarelor să trăiască laolaltă în virtutea unor reguli și instituții comune, liber consimțite. Ea se dorește a fi materializarea aspirației exprimate în Declarația Schuman: „Noi nu unim state, ci oameni”.¹

Prima convenție cu privire la cetățenia Uniunii a fost introdusă de Tratatul de la Maastricht, semnat în anul 1992 care prevede expres că „se instituie o cetățenie a Uniunii”. Tratatul asupra Uniunii Europene definește conceptul de cetățenie europeană. Astfel, potrivit articolului 17 se prevede că „este cetățean al Uniunii Europene orice persoană având naționalitatea unuia dintre Statele Membre, conform legilor în vigoare în statul respectiv”.²

La baza cetățeniei europene sunt situate principiile comune ale Statelor Membre, incluse în Tratatul de la Amsterdam: principiul libertății, principiul democrației, principiul respectării drepturilor omului fundamentale și principiul statului de drept. Intrat în vigoare la 1 mai 1999, Tratatul de la Amsterdam întărește protecția drepturilor fundamentale,

¹ Vintilescu Cristina, Cetățenia europeană între trecut și viitor, arhiva revistei Sfera Politicii- Tema europeană, cuprins nr.116-117.

² Convenția europeană privind cetățenia (adoptată de Consiliul Europei la Strasbourg la data de 06.11.1997, intrată în vigoare la 01.03.2000), ratificată de România (prin Legea nr. 396/2002), disponibil la <https://lege5.ro/Gratuit/gm4dsmbq/legea-nr-396-2002-pentru-ratificarea-conventiei-europene-asupra-cetateniei-adoptata-la-strasbourg-la-6-noiembrie-1997>, accesat la 23.09.2017.

condamnă orice formă de discriminare și recunoaște dreptul la informație și protecția consumatorilor.¹

Cetățenia europeană este statutul fundamental al cetățenilor comunitari. Din punct de vedere istoric, principalul beneficiu al acestui statut era libera circulație în cadrul Uniunii Europene. Introducerea conceptului de cetățeniei europene a consolidat statutul cetățeanului acestei creații politice conferindu-i acestuia pe lângă dreptul la liberă circulație și anumite drepturi politice.

Statutul de cetățean al Uniunii Europene înseamnă:

- dreptul la libera circulație și dreptul de ședere pe teritoriul statelor membre;
- dreptul de vot și eligibilitatea la alegerile Parlamentului European și la alegerile municipale în statul membru de reședință, în aceleași condiții ca și resortisanții statului în cauză;
- dreptul de a primi, pe teritoriul unei țări terțe (care nu aparține Uniunii Europene), protecție diplomatică sau consulară din partea autorităților unui alt stat membru, dacă țara acestuia nu este reprezentată acolo, în aceeași măsură ca și resortisanții statului membru în cauză;
- dreptul de a adresa petiții Parlamentului European și dreptul de a face apel la Ombudsmanul desemnat de Parlamentul European pentru a analiza cazurile de administrare necorespunzătoare a instituțiilor și organismelor comunitare;
- dreptul de a scrie oricărei instituții sau organism al Comunității într-una dintre limbile statelor membre și de a primi un răspuns în aceeași;
- dreptul de a avea acces la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei, sub rezerva anumitor condiții².

Calitatea de cetățean european vine împreună cu un pachet de drepturi, clasificate în următoarele categorii: drepturi politice, libertăți cu caracter economic și drepturile garanții.

¹ Convenția europeană privind cetățenia (adoptată de Consiliul Europei la Strasbourg la data de 06.11.1997, intrată în vigoare la 01.03.2000), ratificată de România (prin Legea nr. 396/2002), disponibil la <https://lege5.ro/Gratuit/gm4dsmbq/legea-nr-396-2002-pentru-ratificarea-conventiei-europene-asupra-cetateniei-adoptata-la-strasbourg-la-6-noiembrie-1997>, accesat la 23.09.2017.

² Buletin informativ Europe Direct Hunedoara –NR. 8/2009 „Cetățenie Europeană”8/2009 „Cetățenie Europeană”.

Din categoria drepturilor politice fac parte:

- *dreptul de vot și de a fi ales la alegerile locale*- Directiva se aplică începând cu 20 ianuarie 1995 și stabilește normele prin care cetățenii Uniunii Europene își pot exercita dreptul de a alege și de a fi aleși la alegerile locale în orice țară a UE în care locuiesc. (Directiva 94/80/CE a Consiliului din 19 decembrie 1994);¹
- *dreptul de vot și de a fi ales la alegerile pentru Parlamentul European*- Este consacrat prin dispozițiile art. 8B (19) par. 2 din Tratatul CE. Conform acestora, orice cetățean al Uniunii rezidând într-un stat-membru are dreptul de a alege și de a fi ales în cadrul alegerilor pentru Parlamentul European ale statului membru în care rezidează.²

Din categoria libertăților cu caracter economic fac parte:

- *dreptul la libera circulație și dreptul la sejur*- Este prevăzut în art. 8A (18) par.1 din Tratatul CEE. Cu alte cuvinte, articolul prevede că orice cetățean al Uniunii are dreptul de a circula și de a locui liber pe teritoriul statelor membre, sub rezerva limitărilor și condițiilor prevăzute de Tratat și de dispozițiile luate prin aplicarea sa.³
- *libera circulație a lucrătorilor și accesul liber la locurile de muncă salariate*- Este reglementat prin dispozițiile art.48 (39) din Tratatul CEE și presupune reglementarea unor aspecte precum: asigurarea exercitării liberei circulații a forței de muncă în interiorul Comunității, abolirea oricărei discriminări bazate pe naționalitatea privind angajarea, remunerarea și alte condiții de muncă, exceptarea exercitării dreptului privind posturile din administrația publică.⁴

¹ Directiva 94/80/CE a Consiliului din 19 decembrie 1994 de stabilire a normelor de exercitare a dreptului de a alege și de a fi ales la alegerile locale pentru cetățenii Uniunii care au reședința într-un stat membru a cărui cetățenie nu o dețin, disponibil la <http://www.roaep.ro/legislatie/wp-content/uploads/2013/03/31994l0080-ro.pdf>, accesat la 23.09.2017.

² Dispozițiile art. 8B (19) par. 2 din Tratatul CE., Ministerul Justiției, Autoritatea Națională pentru Cetățenie, Drepturile cetățenilor Uniunii Europene, disponibil la <http://cetatenie.just.ro/index.php/ro/drepturi-cetatean-european>, accesat la 25.09.2017.

³ Dispozițiile art. 8A (18) par.1 din Tratatul CEE. Ministerul Justiției, Autoritatea Națională pentru Cetățenie, Drepturile cetățenilor Uniunii Europene, disponibil la <http://cetatenie.just.ro/index.php/ro/drepturi-cetatean-european>, accesat la 25.09.2017..

⁴ Dispozițiile art.48 (39) din Tratatul CEE, Ministerul Justiției, Autoritatea Națională pentru Cetățenie, Drepturile cetățenilor Uniunii Europene, <http://cetatenie.just.ro/>

- *libertatea de stabilire pe teritoriul oricărui stat membru* care presupune accesul la activitățile nesalariate precum și înființarea și administrarea întreprinderilor- Este reglementat prin dispozițiile art. 52 (43) – 58 (48) din Tratatul CEE.

Din categoria drepturilor-garanții fac parte:

- *dreptul de petiționare*- Este consacrat în art 8D (21) par. 1 din Tratatul CE, conform căruia orice cetățean al Uniunii are drept de petiționare către Parlamentul European. Beneficiar al drepturilor de petiționare poate fi orice cetățean al Uniunii, ca și orice persoană fizică sau morală rezidând sau având sediul statutar într-un stat membru.¹
- *dreptul de a se adresa Mediatorului European*- Este consacrat prin dispozițiile art. 8D (21) par. 2 din Tratatul CE (intoducut prin Tratatul de la Maastricht). Astfel, Parlamentul numește un mediator, abilitat să primească plângerile emanând de la orice cetățean al Uniunii sau orice persoană fizică sau morală rezidând sau având domiciliul statutar într-un stat-membru și relative la cazuri de proastă administrare în acțiunea instituțiilor sau organelor, cu excepția Curții de Justiție și a Tribunalului de prima instanță în exercițiul funcțiilor lor jurisdicționale.²

Cetățenia națională vs. cetățenia europeană

În comparație cu cetățenia națională, cetățenia europeană este destul de diversificată. Cetățenia națională se formează în interiorul spațiului public național, fiind caracterizată atât prin cele trei mari puteri: executivă, legislativă și juridică, cât și prin relațiile stabilite între stat și societatea civilă. În schimb, cetățenia europeană vine cu o problemă asupra

index.php/ro/drepturi-cetatean-european, accesat la 25.09.2017. la <http://cetatenie.just.ro/index.php/ro/drepturi-cetatean-european>, accesat la 25.09.2017

¹ Ministerul Justiției, Autoritatea Națională pentru Cetățenie, Drepturile cetățenilor Uniunii Europene, <http://cetatenie.just.ro/index.php/ro/drepturi-cetatean-european>, accesat la 25.09.2017- Dispozițiile art. 8D (21) par. 1 din Tratatul CEE.

² Ministerul Justiției, Autoritatea Națională pentru Cetățenie, Drepturile cetățenilor Uniunii Europene, <http://cetatenie.just.ro/index.php/ro/drepturi-cetatean-european>, accesat la 25.09.2017- Dispozițiile art. 8D (21) par. 2 din Tratatul CEE

„cetățeanul de rând este derutat de faptul că, deși guvernele naționale rămân puternice și foarte vizibile, statele naționale acceptă totuși deciziile unor instituții supranaționale care le limitează suveranitatea. Deși știm încă din școală că cetățenia nu are existență juridică decât în interiorul propriului stat, cetățeanul trebuie să admită că există un corp de drepturi europene și instrumente de protecție care se aplică direct, în deplină logică federală.”¹

Europa încearcă să realizeze o structură destinată să răspundă provocărilor economiei mondiale. Concepția acesteia provine din cea a statelor. Uniunea Europeană proclamă legi comunitare, înființate pe teritoriul sau libera circulație a persoanelor și a bunurilor, emite o monedă, are un parlament și un executiv. În schimb trebuie să lucreze tocmai la construcția lucruri căror corespund ideei de națiune: o identitate colectivă, atașamentul față de un teritoriu comun și idealul împărțit al unei unități fraterne.

Aderarea unui nou stat la Uniunea Europeană nu înseamnă că acesta trebuie să adopte o identitate europeană deja formată. Fiecare nou stat membru adaugă la identitatea europeană noi elemente din identitatea sa națională. Puterea politică a fiecărui popor aparținând unui stat membru UE se exprimă într-o formă de organizare statală distinctă. Din această perspectivă, fiecare stat membru UE va deține puterea de a exprima și realiza voința poporului său. Altfel spus, se presupune realizarea unei identități colective europene, privită ca o afiliere socială, aptă să modeleze cetățeanul european, care s-ar concepe pe sine ca fiind parte a unui grup de europeni și care ar acționa ca atare în sfera socială.² Întocmirea unei identități comune nu va reprezenta nimic dacă nu va fi însoțită de un authentic, original proiect politic care să le propună cetățenilor Uniunii să redevină actori ai propriului destin. Identitatea europeană este o idee, pe care fiecare o interpretează în funcție de interesele sale, depinzând în mare parte de gradul de devotament față de valorile naționale.

Concluzie

În concluzie, cetățenia europeană poate fi interpretată în două sensuri. Pe de o parte, ea păstrează sensul inițial al cetățeniei, văzut ca și o

¹ Cezar Birzea, *Cetățenia Europeană*, Editura POLITEIA-SNSPA, București, 2005, pag.163.

² Mădălina Virginia Antonescu, *Instituțiile Uniunii Europene în perioada Post-Nisa*, Editura Lumen, 2009, pag. 80-83.

relație directă între cetățenii statelor membre și Uniune, iar pe de altă parte, reflectă ideea prin care a fi cetățean al Uniunii presupune să fii membrul unei noi comunități politice. În acest sens, se poate spune că, cetățenia europeană constituie un nou tip de identitate colectivă, care oferă garanția legăturii politice și culturale între statele membre, precum și între acestea și instituțiile supranaționale.

A fi cetățean european presupune a avea cetățenia Uniunii Europene. La fel ca și cetățenia unui stat, cetățenia europeană conferă un anumit număr de drepturi deținătorilor ei consemnate în tratat, care trebuie respectate și tratate ca atare de către aceștia. Ansamblul drepturilor prevăzute în tratat au ca obiectiv principal apropierea dintre popoarele și cetățenii Europei și întărirea unei impresii de apartenență la o identitate europeană comună.

Cetățenia europeană este în relație directă cu deținerea unei naționalități a unui stat al Uniunii. Astfel, faptul de a fi cetățean german, ceh, francez sau român conferă în mod automat germanilor, cehilor, francezilor sau românilor cetățenia Uniunii și drepturile și îndatoririle care îi sunt anexate. Prin urmare, nu trebuie realizat niciun demers deosebit pentru a fi cetățean european. Este bine de știut faptul că, cetățenia europeană vine în completarea cetățeniei naționale și nu o înlocuiește pe aceasta. Este, deci, o cetățenie de suprapoziționare la cetățenia națională și nu o cetățenie de substituție. În alți termeni, faptul de a fi european completează statutul de cetățean național.

BIBLIOGRAFIE

- Raluca Miga-Beșteliu, *Drept internațional. Introducere în dreptul internațional public*, Editura All, București, 1998.
- Vintilescu Cristina, *Cetățenia europeană între trecut și viitor*, arhiva revistei *Sfera Politicii*- Tema europeană, cuprins nr.116-117.
- Buletin informativ Europe Direct Hunedoara –NR. 8/2009 „Cetățenie Europeană”.
- Cezar Bîrzea, *Cetățenia Europeană*, Editura POLITEIA-SNSPA, București 2005.
- Mădălina Virginia Antonescu , *Instituțiile Uniunii Europene în perioada Post-Nisa*, Editura Lumen, 2009

Paul Magonette, Europa Politică-cetățenie, constituție, democrație, Institutul European, Iași, 2003

Raluca Miga-Beșteliu, Drept internațional. Introducere în dreptul internațional public, Editura All, București, 1998.

Vintilescu Cristina, Cetățenia europeană între trecut și viitor, arhiva revistei Sfera Politicii- Tema europeană, cuprins nr.116-117.

Ratificarea Convenției Europene asupra cetățeniei ,disponibila la <https://lege5.ro/Gratuit/gm4dsmbq/legea-nr-396-2002-pentru-ratificarea-conventiei-europene-asupra-cetateniei-adoptata-la-strasbourg-la-6-noiembrie-1997>

Directiva 94/80/CE a Consiliului din 19 decembrie 1994 de stabilire a normelor de exercitare a dreptului de a alege și de a fi ales la alegerile locale pentru cetățenii Uniunii care au reședința într-un stat membru a cărui cetățenie nu o dețin, disponibil la <http://www.roaep.ro/legislatie/wp-content/uploads/2013/03/3199410080-ro.pdf>

Autoritatea Națională pentru Cetățenie, disponibil la <http://cetatenie.just.ro/index.php/ro/drepturi-cetatean-european>

MEMBRII UNIUNII EUROPENE ȘI PROCESUL DE ADERARE

Fărcaș Raluca ¹

Ganea Emilia Adriana ²

The quality of a Member State of the European Union can be achieved by going through a wide-ranging procedure whereby new member will be accepted only if they meet the accession criteria and demonstrate that they will be able to fully assume their new status. New states must comply with EU rules and standards, must have the consent of the EU institutions and EU members, but also the citizens' consent - expressed by approval in the national parliament or by referendum. The political expansion from a Community of 6 Member States to a Union of 28 was considered "the greatest political triumph of the European Union".

Keywords: European Union, eligibility criteria, accession process, candidate countries

Tratatul privind Uniunea Europeană: cadrul legal

Orice stat european care dorește să adere la Uniunea Europeană trebuie să respecte și să se conformeze valorilor comune ale UE, menționate într-o serie de articole din Tratatul privind Uniunea Europeană. Astfel, articolul 2 din tratat stipulează valorile reprezentative pentru o societate, care trebuie respectate atât în cadrul Uniunii Europene, cât și în relația cu țările terțe: „[...] respectarea demnității umane, a libertății, democrației, egalității, statului de drept, drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților”³.

¹ Raluca Fărcaș, Student, Universitatea Babeș-Bolyai.

² Ganea Emilia Adriana, Student, Universitatea Babeș-Bolyai, adrianaganea98@yahoo.com

³ Tratatul privind Uniunea Europeană (versiune consolidată), art. 2, Europa EU, disponibil la https://europa.eu/european-union/index_ro, accesat în 4.10.2017.

De asemenea, articolul 49 susține respectarea criteriilor de eligibilitate ale Consiliului European și prevede că „Orice stat european, care respectă valorile prevăzute la articolul 2 și care se angajează să le promoveze, poate solicita să devină membru al Uniunii.”¹

Un stat candidat la UE nu poate iniția imediat negocierile de aderare. Ea trebuie să îndeplinească mai întâi o serie de criteriile de eligibilitate ale UE, definite mai întâi în cadrul Consiliului European de la Copenhaga (din 1993). Îmbunătățite în cadrul Consiliului European de la Madrid (din 1995)², acestea sunt cunoscute sub denumirea de *criteriile de la Copenhaga*³ și se referă la:

- Stabilitatea instituțiilor care garantează democrația, statul de drept, drepturile omului și respectarea și protejarea minorităților;
- Sa aibă o economie de piață funcțională și capacitatea de a face față concurenței și forțelor pieței din cadrul UE;
- Sa dețină abilitatea de a-și asuma și de a pune în aplicare în mod eficace obligațiile asociate calității de stat membru, inclusiv obiectivele uniunii politice, economice și monetare.⁴

Aderarea la Uniunea Europeană

Procesul de aderare la Uniunea Europeană cuprinde 3 etape importante, care trebuie aprobate în întregime de statele membre. În acest proces, țara candidată:

- primește perspectiva aderării
- devine oficial candidată la aderare
- demarează negocierile oficiale de aderare, proces care implică, în mod normal, reformele necesare adoptării legislației UE în vigoare.⁵

¹ Tratatul privind Uniunea Europeană (versiune consolidată), art. 49, Europa EU, disponibil la https://europa.eu/european-union/index_ro, în 4.10.2017

² Țara candidată trebuie să poată aplica dreptul UE și să poată asigura că dreptul UE transpus în legislația națională este pus în aplicare în mod eficace prin intermediul structurilor administrative și judiciare corespunzătoare.

³ În art. 49 și art. 6 (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană sunt expuse condițiile, respectiv principiile cărora trebuie să li se conformeze orice țară aspirantă la statutul de membru UE.

⁴ Legislația Uniunii Europene, EUR-Lex, disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/home-page.html>, accesat în 03.10.2017.

⁵ Europa EU, disponibil la https://europa.eu/european-union/index_ro, accesat în 02.10.2017.

Odată negocierile și reformele aferente încheiate, țara poate adera la UE, cu acordul tuturor statelor membre. Dat fiind volumul mare al reglementărilor europene, pe care fiecare țară candidată trebuie să le transpună în legislația națională, negocierile se derulează pe o perioadă lungă de timp, în care țările candidate beneficiază de sprijin financiar, administrativ și tehnic.¹

Primul pas spre aderarea unui stat la Uniunea Europeană presupune luarea unei decizii interne și formularea unei cereri de aderare. Cererea de aderare formulată este transmisă Consiliului Uniunii Europene care o trimite mai departe, cu scopul luării unor poziții, Comisiei Europene. Comisia Europeană elaborează poziția sa după ce analizează situația politică, economică și juridică a statului candidat. În urma acestui proces de analiză Comisia decide cu privire la începerea negocierilor de aderare sau respingerea statului candidat. Dacă Comisia Europeană consideră potrivit statul candidat atunci se trece la etapa următoare, etapă ce presupune deschiderea conferinței de aderare cu țara candidată. Mai apoi, are loc cea mai intensă și mai îndelungată etapă a procesului de aderare: negocierile de aderare. Aceste negocieri au loc între Comisia Europeană și statul candidat și privesc fiecare element al vieții unui stat. Această etapă anevoioasă se încheie cu semnarea unui protocol de încheiere a negocierilor care este trimis spre aprobarea Parlamentului European. Statul Candidat ratifică tratatul de aderare care mai apoi este ratificat de statele membre. Imediat după ratificarea tratatului de către statele membre, deciziile acestuia intră în vigoare.²

Uniunea Europeană oferă sprijin de preaderare statelor candidate, pentru îndeplinirea condițiilor de aderare la UE și alinierea instituțiilor și a normelor acestora la standardele comunității. Astfel, în 1999, în Consiliul European de la Berlin, s-a stabilit, pentru intervalul 2000-2006, un buget anual de 3,120 miliarde de euro pentru ajutorarea statelor post-sovietice candidate la aderare, prin intermediul unor programe: Programul PHARE (Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies)³, Programul ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession)⁴, și

¹ Ibidem.

² Gyula Fabian, Drept instituțional al Uniunii Europene, Editura Hamangiu, București, 2012, pp. 35-36.

³ Are ca obiectiv consolidarea capacității instituționale.

⁴ Destinat protecției mediului și dezvoltării infrastructurii de transport.

Programul SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development).¹

Valurile de aderare

Cu o existență de peste 60 de ani, Uniunea Europeană a fost fondată sub forma Comunității Economice Europene (CEE)² și a Comunității Europene a Energiei Atomice (EURATOM), având șase membri fondatori: Belgia, Franța, Germania de Vest, Italia, Luxemburg și Olanda. Procesul de extindere al comunității a cunoscut mai multe valuri de aderare, care au condus la creșterea numărului de membri la 28, în prezent.

Primul val

Primul val de aderare a fost marcat de încercarea Marii Britanii de a deveni membru al organizației europene, în 1961, prin intermediul Primului Ministru al vremii, Harold Macmillan. Neavând votul Franței, aceasta a fost respinsă în 1963 (când președintele Charles de Gaulle considera Marea Britanie un obstacol în aspirația Franței de a deveni marea putere europeană)³, apoi în 1964⁴. Abia în 1973, sub conducerea primului ministru conservator, Ted Heath⁵, Marea Britanie a devenit membră a Comunității Europene⁶ și o dată cu ea, Danemarca și Irlanda.

¹ Destinat finanțării dezvoltării agricole și rurale.

² Comunitatea Economică Europeană a fost înființată în urma semnării Tratatului de la Roma (în 1957) și reprezintă ceea ce este azi Uniunea Europeană, denumire oficială după intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht, la 1 Noiembrie 1993 (Philippe Moreau Defarges, Instituțiile europene, Editura Armacord, Timișoara, 2002, p. 39).

³ „Historia”, Drumul Marii Britanii către Uniunea Europeană, disponibil la <https://www.historia.ro/>, accesat în 05.09.2017

⁴ Prin efortul Premierului laburist, Harold Wilson (Ibidem).

⁵ Heath considera că integrarea politică și economică reprezintă cea mai bună soluție de evitare a unui război pe continent și de obținere a stabilității economice (Dacian Cosmin Dragoș, Uniunea Europeană: Mecanisme și instituții, curs Universitatea Babeș- Bolyai, Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, Cluj Napoca, 2013-2014, pp. 12-13).

⁶ În 1969, Charles De Gaulle și-a dat demisia, iar Georges Pompidou a favorizat momentul aderării („Historia”, Drumul Marii Britanii către Uniunea Europeană, <https://www.historia.ro/>).

Al doilea val

Al doilea val de aderare este reprezentat de efortul Greciei de a aplica la Consiliul European, încă din 1959, soldat însă cu respingerea din motive economice și politice.¹ După înlăturarea regimului autoritar², Grecia și-a depus candidatura în 1975, a început negocierile cu Consiliul Europei în 1976 și a devenit membră cu drepturi depline a Comunității Europene în anul 1981.

Al treilea val

Deși Spania și Portugalia au cerut să se asocieze Comunității Europene încă din 1962, cererea lor a fost luată în considerare doar după înlăturarea regimurilor dictatoriale de la conducerea acestora³. Negocierile de aderare au fost amânate din cauza nemulțumirii fermierilor francezi, care doreau să evite concurența venită din cele două țări, astfel că Spania și Portugalia devin membre ale Comunității Europene în 1986.⁴

Al patrulea val

Cel de-al patrulea val de extindere a Uniunii Europene a fost benefic din punct de vedere economic pentru cele trei state candidate: Finlanda, Suedia și Austria, care erau și membre ale Asociației Europene a Liberului Schimb (A.E.L.S.) și doreau să participe la constituirea unui

¹ În urma loviturii militare de stat din 1967, Grecia a fost condusă până în 1974 de „regimul coloneilor”, regim declarat anticomunist, în care drepturile omului au fost încălcate (Christos Kassimeris, *Causes of the 1967 Greek Coup, Democracy and Security* 2(1), pp. 61-72).

² Georgios Papadopoulos, conducătorul guvernului militar care a condus țara, a fost înlăturat de brigadierul Dimitros Ioannides, iar Constantin Karamanlis a revenit la putere și a reinstaurat democrația (Christos Kassimeris, *op.cit.*, pp. 61-72).

³ Regimul dictatorial din Portugalia, sub conducerea lui Salazar, s-a prăbușit din cauza incapacității de a face față problemelor din coloniile Mozambic și Angola, care militau pentru independență, pe care au și obținut-o în 1975. În Spania, regimul dictatorial al Generalului Francisco Franco a fost marcat de introducerea politicii economice autarhice (Pascal Fontaine, *La construction européenne de 1945 à nos jours*, Editura Institutul European, Iași, 1998, p. 27).

⁴ Pascal Fontaine, *op.cit.*, p.27.

Spațiu Economic European, în care urma să fie implementată politica de înfăptuire a pieței unice europene.¹

Al cincilea val

În anul 1997, Consiliul european de la Luxemburg a aprobat Agenda 2000, elaborată de Comisia Europeană, care detaliază perioada extinderii spre zona de est a continentului, sub aspectul obiectivelor și principiilor de acțiune în perioada 2000-2006.² Grupului de state menționate în acest document (Cehia, Polonia, Ungaria, Estonia și Slovenia) i s-a alăturat și Cipru, reprezentând astfel “Grupul de la Luxemburg”, adică cele șase state stabilite pentru a începe negocierile de aderare în 1998. Cu această ocazie, s-a urmărit adoptarea acquis-ului comunitar³, dar s-a admis acoperirea unor lipsuri la scurt timp după aderare, cât și existența unor perioade tranzitorii, în anumite domenii. Modul de îndeplinire a criteriilor de la Copenhaga și progresul înregistrat de țările candidate va fi reflectat într-un raport anual, elaborat de Comisia Europeană, care va fi prezentat Consiliului European.

În anul 1999, Consiliul European de la Helsinki a decis începerea negocierilor pentru aderarea României, Slovaciei, Letoniei, Lituaniei, Bulgariei și Maltei, cunoscute ca “Grupul de la Helsinki”. Urmărind progresul economic și procesul de reforme din aceste state, Comisia Europeană a prezentat Consiliului European de la Laeken (din anul 2001) un raport favorabil pentru aderarea acestor țări în anul 2002 (cu excepția României și Bulgariei)⁴. Astfel, în anul 2002, Consiliul European de la Copenhaga încheia negocierile de aderare cu următoarele 10 țări: Cipru, Cehia, Slovacia, Estonia, Letonia, Lituania, Ungaria, Polonia, Malta și Slovenia, care au semnat tratatele de aderare la Atena (în aprilie 2003) și au devenit membre cu drepturi depline începând cu luna mai 2004.

¹ Flore Pop, Comunitățile europene și realizarea Spațiului Economic European, Revista Transilvană de Științe Administrative, nr. 2(8)/2002, p. 115.

² Louis Dubois, L'Union européenne, Editura Documentation française, Paris, 1999, p. 54.

³ „Ansamblu de măsuri convenite între Uniunea Europeană și fiecare țară candidată la aderare, care are ca scop stabilirea unei consultanțe speciale pentru ca acestea să adopte, cu costuri minime, corpul de reguli și legi după care se administrează Uniunea Europeană”(Dex online, disponibil la <https://dexonline.ro/definitie/acquis>, accesat în 06.11.2017.

⁴ Incluse în procesul de extindere a Uniunii Europene, cele două state au fost menționate în Documentul oficial adoptat la Copenhaga, având ca dată de aderare anul 2007.

Uniunea Europeană s-a extins prin semnarea de către România și Bulgaria, la Luxembourg, a Tratatului de aderare (la 25 aprilie 2005), care prevedea, printr-o clauză de salvagardare, amânarea cu un an a integrării efective în Uniune dacă cele două țări nu îndeplineau condițiile de aderare în anul 2007.

Cel de-al 28-lea stat membru al Uniunii Europene, Croația, a încheiat procesul de negociere a aderării la Uniunea Europeană la 30 iunie 2011, devenind membru cu drepturi depline la 1 iulie 2013.¹

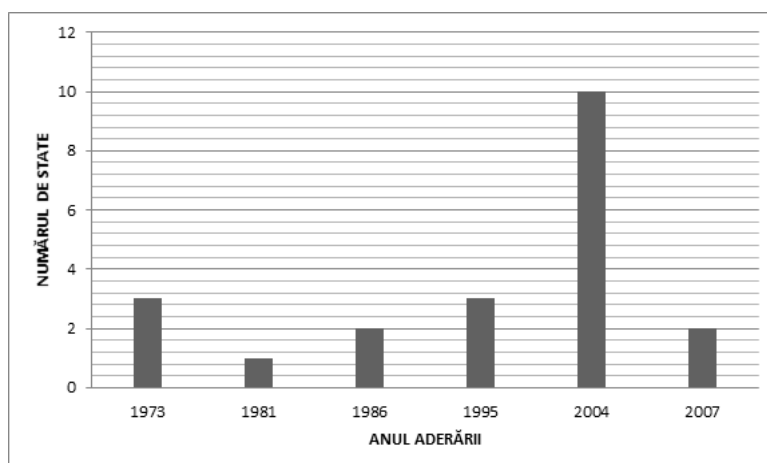

Fig. 1. Diagrama aderării la U.E a Statelor Membre

Interpretarea datelor din diagramă (fig. 1) relevă că în anul 2004 au aderat cele mai multe state în Uniunea Europeană (10), fiind urmat de anul 1995 și 1973 (cu câte 3 state), 1986 și 2007 (cu câte 2 state) și 2013 (un stat).

¹ Dacian Cosmin Dragoș, Uniunea Europeană: Mecanisme și instituții, curs Universitatea Babeș- Bolyai, Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, Cluj Napoca, 2013-2014, pp. 18-21.

Nr. crt.	Etapele aderării	Anul aderării	Țările membre
1	State fondatoare a Comunității Europene	1.1.1958	Belgia
			Franța
			Germania
			Italia
			Luxemburg
			Țările de Jos
2	Primul val	1.1.1973	Danemarca
			Irlanda
			Regatul Unit
3	Al doilea val	1.01.1981	Grecia
4	Al treilea val	1.01.1986	Portugalia
			Spania
5	Al patrulea val	1.01.1995	Austria
			Finlanda
			Suedia
6	Al cincilea val	1.05.2004	Cipru
			Estonia
			Letonia
			Lituania
			Malta
			Polonia
			Republica Cehă
			Slovacia
			Slovenia
			Ungaria
		1.01.2007	Bulgaria
			România
7	Al șaselea val	1.07.2013	Croația

Fig.2 Situația aderării la UE

Concluzii

Procesul de aderare la instituția Uniunii Europene este un proces intens ce cuprinde mai multe etape și ce are la bază un cadru legislativ clar precizat. Uniunea Europeană numără azi 28 de state care au trecut prin acest proces și care colaborează pentru binele comun. Valurile de aderare care au avut loc au fost rezultatul contextului politic și istoric continental și au marcat evoluția organizației. Fiecare stat nou aduce noi obiceiuri și noi provocări la adresa organizației.

DE REȚINUT:

- ▶ Fiecare stat european care dorește să adere la Uniunea Europeană va trebui să respecte regulile și legile stipulate în Tratatul privind Uniunea Europeană.
- ▶ Statele candidate la Uniunea Europeană sunt nevoite să îndeplinească Criteriile de la Copenhaga.
- ▶ Procesul de aderare la Uniunea Europeană cuprinde trei etape: țara candidată primește perspectiva aderării, devine candidată oficială și demarează negocierile oficiale de aderare.
- ▶ Statele fondatoare ale Comunității Economice Europene au fost: Belgia, Franța, Germania de Vest, Italia, Luxemburg și Olanda. Au existat șase valuri de aderare la Uniunea Europeană.
- ▶ Azi Uniunea Europeană numără 28 de state și este rezultatul a șapte valuri de aderare.

ÎNTREBĂRI:

- ▶ Care sunt Criteriile de la Copenhaga?
- ▶ Care sunt valurile de aderare?
- ▶ Care au fost condițiile specifice de aderare ale fiecărei țări?

BIBLIOGRAFIE

Dragoș, Dacian Cosmin, Uniunea Europeană: Mecanisme și instituții, curs Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, Cluj-Napoca, 2013/2014.

- Dubois, Louis, *L'Union européenne*, Editura Documentation française, Paris, 1999.
- Fabian, Gyula, *Drept instituțional al Uniunii Europene*, Editura Hamangiu, București, 2012.
- Fontaine, Pascal, *La construction européenne de 1945 à nos jours*, Editura Institutul European, Iași, 1998.
- Historia, *Drumul Marii Britanii către Uniunea Europeană*, <https://www.historia.ro/>.
- Kassimeris, Christos, *Causes of the 1967 Greek Coup, Democracy and Security* 2(1).
- Legislația Uniunii Europene, EUR-Lex, <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.
- Moreau Defarges, Philippe, *Instituțiile europene*, Editura Armacord, Timișoara, 2002.
- Pop, Flore, *Comunitățile europene și realizarea Spațiului Economic European*, *Revista Transilvană de Științe Administrative*, nr. 2(8)/2002.
- Tratatul privind Uniunea Europeană (versiune consolidată), art. 2, Europa EU, https://europa.eu/european-union/index_ro.

ADERAREA ROMÂNIEI LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Ionela Mezok ¹

Anca-Gabriela Micaș ²

Carmina Denisa Solzia ³

Romania's accession to the European Union represents an historical moment for Romania. The process of accession was initiated in 1993 by signing Association Agreement. From January 1st 2007, Romania became a member of the European Union, what represented assuming some obligations and at the same time, respecting some rights imposed by the new statute. The years that preceded the signing of the Association Agreement and till the accession itself to the European Union represented a complex process, a process that presumed the alignment of the Romanian international system and values to the European one.

Even after 10 years of accession, the profile of consolidation in EU is one of Romania's central priorities, including in the context of preparations to ensure a successful EU Council Presidency in 2019.

Keywords: European Union, Romania, development, process

Aderarea României la Uniunea Europeană este unul dintre cele mai recente și mai decisive evenimente, la care a luat parte România, fiind un important pas din toate punctele de vedere: politic, economic, militar, social și ecologic (dezvoltare multilaterală). România și-a început ascensiunea către Uniunea Europeană mult mai târziu decât vecinii săi din Europa Centrală și de Est, chiar dacă relațiile acestora cu Comunitatea Europeană și

¹ Ionela Mezok, student, Universitatea Babeș Bolyai, e-mail: mezok.ionelalucica298@gmail.com

² Anca-Gabriela Micaș, masterand, Universitatea Babeș-Bolyai, e-mail: anca_micas@yahoo.com

³ Carmina Denisa Solzia, student, Universitatea Babeș-Bolyai, e-mail: solzia.carmina@yahoo.com

așezarea ei geostrategică puteau reprezenta avantajele care ar fi recomandat România drept un candidat onorabil¹.

Aderarea României la Uniunea Europeană a avut loc pe data de 1 ianuarie 2007. Procesul de negociere a durat nu mai puțin de șapte ani, dar, în final, la data de 25 aprilie 2005, România semna la Luxemburg „Tratatul de aderare la Uniunea Europeană”, după un deceniu de la prezentarea cererii oficiale².

În cadrul acestui important eveniment au participat: președintele României din acea perioadă, președintele Comisiei Europene, premierul României, premierul Bulgariei (Bulgaria a aderat la Uniunea Europeană pe aceeași dată și România), și Comisarul European pentru extindere³.

Perioada 1993-2000 - de la depunerea cererii de aderare la debutul negocierilor

România a fost prima țară din Europa Centrală și de Est care a avut relații oficiale cu Comunitatea Europeană. Aceasta a aplicat pentru a deveni membră a Uniunii Europene în 1 ianuarie 1993, moment marcat prin semnarea acordului de asociere a României la Comunitățile Europene la Bruxelles.

Următorul pas pe care România l-a făcut în legătură cu aderarea la Uniunea Europeană are loc în anul 1995, când Ministrul Afacerilor Externe al României a depus cerere oficială în vederea integrării acesteia în cadrul Uniunii Europene. Cererea era însoțită de o Strategie Națională de pregătire a aderării, semnată de către președintele Ion Iliescu⁴. Comisia Europeană a concluzionat în Raportul Regular al Țării din anul 1997, faptul că este incert dacă România va fi în poziția să își asume obligațiile de membru pe termen mediu de timp. Comisia a cerut să ia atitudine în vederea îmbunătățirii neajunsurilor identificate în Raport și au sugerat că Strategia de preaderare

¹ Cristina I. Marine, European Union Enlargement and the Redefining of Transatlanticism, Cluj-Napoca, EIKON, 2011, p.88.

² Zece ani de la Aderarea României la Uniunea Europeană, disponibil la <https://www.agerpres.ro/flux-documentare/2017/01/01/documentar-zece-ani-de-la-integrarea-romaniei-in-uniunea-europeana-12-38-00>, accesat în 05.11.2017.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

la Uniunea Europeană „va pregăti mult mai bine România pentru a întâlni obligațiile de membră”¹.

În anul 1998, Comisia Europeană a elaborat și prezentat Raportul cu privire la progresul înregistrat de țara noastră în ceea ce privește candidatura la Uniunea Europeană². Anul următor marchează începutul negocierilor pentru aderarea mai multor țări precum: Malta, Letonia, Lituania, Slovacia, Bulgaria și România. Bulgaria și România mai așteptau doar pentru decizia Consiliului European de la Helsinki. Summit-ul de la Helsinki a avut loc la sfârșitul anului 1999. Acesta a fost momentul care a marcat începutul procesului de negociere pentru cele 6 țări candidate, printre care și România. S-au discutat criteriile pe care fiecare stat trebuie să le îndeplinească pentru a deveni membru al organizației³.

Efortul depus de către România și progresul acesteia către Uniunea Europeană poate fi împărțit în trei mari perioade: perioada de negociere (2000-2004), perioada de monitorizare (2005-2006) și perioada post-ascensiune (2007-2010)⁴.

Perioada 2000-2007 de la negociere la aderare

Momentul deschiderii negocierilor de aderare a României la Uniunea Europeană s-a consumat la Bruxelles, în data de 15 februarie 2000, în cadrul Conferinței Interguvernamentale România-UE la nivel de miniștri de externe ai celor 15 state membre cu delegația română condusă de ministrul Afacerilor Externe, Petre Roman⁵.

La data de 29 iunie 2001, Ministerul Integrării Europene trimite la Bruxelles, Comisiei Europene, ediția 2001 a Programului Național de Aderare a României la UE, care reflectă stadiul de pregătire a statului român

¹ Cristina I. Marine, op. cit., p.89.

² Prof. Univ. Dr. Augustin Fuerea, Manualul Uniunii Europene, București, Universul Juridic, 2011, p.200.

³ Zece ani de la Aderarea României la Uniunea Europeană, disponibil la <https://www.agerpres.ro/flux-documentare/2017/01/01/documentar-zece-ani-de-la-integrarea-romaniei-in-uniunea-europeana-12-38-00>, accesat în 05.11.2017.

⁴ Cristina I. Marine, op. cit., p.90.

⁵ Documentar. Zece ani de la integrarea României în Uniunea Europeană, disponibil la <https://www.agerpres.ro/flux-documentare/2017/01/01/documentar-zece-ani-de-la-integrarea-romaniei-in-uniunea-europeana-12-38-00>, accesat în 06.11.2017.

pentru aderare, evoluțiile în îndeplinirea fiecărui criteriu în parte și pe fiecare domeniu de activitate.¹

De asemenea, în debutul sesiunii de lucru din 2001, Parlamentul European votează, la 5 septembrie, raportul întocmit de raportorul pentru România, Emma Nicholson, și care privea stadiul de aderare al României la Uniunea Europeană. Evaluarea procesului de pregătire pentru aderare a României la blocul comunitar a fost subiectul vizitei comisarului european pentru extindere, Guenter Verheugen, la București, la 20-21 februarie 2003.

Parlamentul European a aprobat, la 11 martie 2004, cu 374 de voturi favorabile, 10 împotriva și 29 de abțineri, raportul referitor la candidatura României și Bulgariei de aderare la Uniunea Europeană².

Din punct de vedere tehnic, România finalizează negocierile de aderare la UE la 8 decembrie 2004, la Bruxelles, prin închiderea provizorie a ultimelor două capitole: „Politica în domeniul concurenței” (cap. 6) și „Justiție și afaceri interne” (cap. 24), cu prilejul conferinței de aderare România-UE.³ La 14 decembrie 2004, Comisia Europeană confirmă în cadrul celei de-a XII-a și ultime Conferințe Interguvernamentale de Aderare a României la UE, desfășurată la Bruxelles, închiderea provizorie a tuturor celor 31 de capitole de negociere, urmând ca decizia politică de închidere a negocierilor să fie pronunțată la Consiliul European în cadrul reuniunii de iarnă.⁴

Reprezentanții Comisiei Europene au subliniat că România va trebui să își respecte în totalitate angajamentele asumate în vederea închiderii negocierilor și să facă din reforma administrației publice, a sistemului judiciar și din lupta împotriva corupției, priorități absolute pentru perioada următoare.

La 16 decembrie 2004, Parlamentul European a votat raportul referitor la progresele României pe calea aderării la Uniunea Europeană, recomandând semnarea Tratatului de Aderare în primăvara anului 2005 și aderarea efectivă, împreună cu Bulgaria, la 1 ianuarie 2007.

În cadrul reuniunii de iarnă a Consiliului European, desfășurată la 17-18 decembrie 2004, liderii Uniunii Europene au aprobat ca Tratatul

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem

de aderare a României și Bulgariei la UE să fie semnat în aprilie 2005, iar aderarea ca state cu drepturi depline a celor două țări să aibă loc în 2007.¹

La 13 octombrie 2005, cu aproape două săptămâni înaintea prezentării în Parlamentul European a raportului tehnic de monitorizare a progreselor înregistrate de România pe calea aderării, comisarul european Olli Rehn a efectuat o vizită de documentare la București, pentru a discuta cu autoritățile române și pentru a lua un ultim puls asupra transpunerii în practică a măsurilor ce se impun pentru a respecta calendarul aderării României, la 1 ianuarie 2007. La 25 octombrie 2005, la Strasbourg, în plenul Parlamentului European, comisarul european pentru extindere, Olli Rehn, a prezentat pozițiile Comisiei Europene privind nivelul atins de Bulgaria și de România pe calea aderării.²

Conform prezentării comisarului european, ambele state au înregistrat progrese în îndeplinirea obligațiilor asumate. România a înregistrat progrese în domeniul justiției, al concurenței și al ajutoarelor de stat și o anume ameliorare în privința alinierii legislației la normele comunitare. Atât Bulgaria, cât și România au făcut progrese în domeniul respectării drepturilor omului și ale minorităților, dar este obligatoriu ca eforturile să continue în domeniul economiei.³

La 26 septembrie 2006, la Strasbourg, Comisia Europeană a prezentat raportul comprehensiv de monitorizare a României și Bulgariei, în care s-a făcut precizarea, pentru prima dată, că cele două state candidate sunt pregătite să adere la 1 ianuarie 2007.⁴

La 24 noiembrie 2006, Republica Federală Germania a ratificat Tratatul de Aderare a României și Bulgariei la Uniunea Europeană, fiind ultimul stat care încheie acest proces necesar.

Consiliul European de la Bruxelles, din 14-15 decembrie 2006, a confirmat aderarea României și a Bulgariei la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007.⁵

¹ Documentar. Zece ani de la integrarea României în Uniunea Europeană, disponibil la <https://www.agerpres.ro/flux-documentare/2017/01/01/documentar-zece-ani-de-la-integrarea-romaniei-in-uniunea-europeana-12-38-00> -accesat la data de 05.11.2017.

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem.

Perioada 2007-prezent

Anul 2007 a reprezentat un an de glorie în istoria recentă a României, an care a marcat cu succes încheierea unui mare deziderat românesc, acela prin care România devine stat membru al Uniunii Europene.

Avantajele statutului de membru sunt incontestabile. Pentru România, un beneficiu major este acela al implicării directe în procesul de adoptare a deciziei la nivel european, șansa de participare solidară în procesul de construcție europeană. Totodată, a însemnat posibilitatea promovării, în plan european, a intereselor naționale și inițierea de parteneriate cu statele membre care împărtășesc interese similare. Principalele sisteme care au cunoscut modificări după aderarea României la Uniunea Europeană sunt:

- Creșterea schimburilor comerciale cu partenerii europeni, impulsionearea investițiilor străine directe și stimularea antreprenoriatului și a competitivității într-un mediu foarte concurențial, Un alt exemplu de beneficiu concret, cu impact asupra calității vieții fiecărui cetățean, decurge din principiul liberei circulații (a bunurilor, serviciilor, capitalului și persoanelor) în cadrul pieței unice.
- Domeniul agricol este un alt sector major în care s-au resimțit consecințele pozitive ale aderării. Spre exemplu, creșterea investițiilor străine a permis introducerea de noi tehnologii și practici moderne manageriale în domeniu.
- Facilitarea participării la spațiul multicultural european, prin schimburile culturale sau prin accesul studenților la sistemele educaționale din celelalte state membre reprezintă, de asemenea, o consecință benefică majoră a aderării la UE.
- În planul relațiilor externe, România promovează Politica Europeană de Vecinătate și Parteneriatul Estic, ca instrumente eficiente în generarea unei zone de stabilitate și securitate în vecinătatea UE.
- De asemenea, România susține eforturile de reformare a Republicii Moldova, ca și a celorlalte state partenere avansate în procesul de apropiere de Uniunea Europeană. România a sprijinit Republica Moldova în direcția asocierii politice și integrării economice prin semnarea și începerea implementării Acordului de Asocierie și cel aprofundat de liber schimb. De asemenea, a acționat constant la nivel european pentru realizarea obiectivului liberalizării regimului

de vize pentru cetățenii Republicii Moldova, obiectiv care s-a realizat în aprilie 2014.

- România a făcut progrese semnificative în ultimii ani și în ceea ce privește ajustarea macroeconomică și îndeplinirea criteriilor de convergență, inclusiv din perspectiva pregătirii aderării la zona euro¹.

În data de 1 ianuarie 2017, s-au împlinit 10 de ani de aderarea României la Uniunea Europeană, eveniment marcat în țară prin diferite manifestări culturale, discursuri și numeroase întruniri și participări la conferințe pe această temă.

Astfel, după 10 ani, Ministerul Afacerilor Externe, reprezentat de Lazăr Comănescu, a transmis un comunicat de presă pentru celebrarea acestui eveniment istoric: „Acest deceniu a reprezentat pentru România o perioadă fastă de modernizare și de dezvoltare socio-economică, de îmbunătățire a calității vieții cetățenilor români, de valorificare a integrării în Piața Unică Europeană. Experiența de până acum relevă, totodată, existența, în continuare, de premise pentru o valorificare și mai eficientă a beneficiilor apartenenței la UE. În toată această perioadă, România s-a situat printre promotorii cei mai activi ai continuării și consolidării procesului de integrare europeană. Angajarea fermă și contribuția la eforturile vizând identificarea de soluții la provocările cu care UE se confruntă sunt recunoscute ca atare de partenerii noștri și reprezintă confirmări ale rolului pe care România îl are astăzi în familia europeană”².

Va continua promovarea obiectivului național strategic de aderare a României la un spațiu Schengen consolidat și pe deplin funcțional, pentru ca cetățenii români să beneficieze de avantajele exercitării depline a dreptului de liberă circulație. Consolidarea profilului României în UE este una dintre prioritățile centrale ale României, inclusiv în contextul demarării pregătirilor în vederea asigurării unei Președinții de succes a Consiliului UE în 2019 (semestrul I).

În contextul dezbatelor privind provocările curente la adresa Uniunii, România va urmări și va contribui activ la identificarea celor mai adecvate răspunsuri comune la subiecte de actualitate, precum consolidarea

¹ Parcursul României de la aderarea în UE și până în prezent, disponibil la <http://bern.mae.ro/local-news/1411>, accesat în 30.09.2017.

² 10 ani de la aderarea României la UE, disponibil la <http://qvorum.ro/10-ani-de-la-aderarea-romaniei-la-ue/>, accesat în 30.09.2017.

politicii europene de migrație și azil sau gestionarea provocărilor la adresa securității interne europene¹.

Cu siguranță, aderarea României la Uniunea Europeană reprezintă un mare plus pentru țara noastră, nu doar pentru că garantează o mai mare siguranță și securitate României, ci și prin o mai bună imagine la nivel internațional. Odată cu aderarea României la Uniunea Europeană, au apărut o serie de măsuri care au dus la îmbunătățirea sistemului economic, social, politic și cultural al țării noastre.

Alte avantaje care merită a fi amintite sunt următoarele:

- oportunitatea participării la cea mai mare piață unică din lume, cu toate posibilitățile
- legate de creșterea economică și crearea de locuri de muncă;
- consolidarea ireversibilă a reformelor economice și politice realizate după 1989;
- facilitarea accesului la Fondurile Structurale destinate dezvoltării regiunilor mai puțin prospere ale Uniunii, fonduri care s-au dovedit benefice pentru țări ca Irlanda sau Portugalia, în primii ani după aderare.²

Sunt exprimate opinii conform cărora ar exista și dezavantaje, constând în așa-zisa pierdere de suveranitate, de identitate națională și a vulnerabilității în fața concurenței de pe Piața Unică. De fapt, nu este o pierdere de suveranitate, ci o lărgire a acesteia prin cuprinderea într-un interes „mai larg, creșterea greutății” în organismele internaționale.

Concluzii

Perioada 2000-2007 a avut un impact major asupra aderării României la Uniunea Europeană. În primii cinci ani au avut loc pregătirile pentru ca România să facă parte din UE, fiind necesare multiple negocieri și întâlniri cu Comisia Europeană. România a respectat condițiile impuse de către Comisia Europeană, astfel încât problemele precum cea a reformei administrației publice, a sistemului judiciar și lupta împotriva corupției au

¹ Priorități ale României în UE, disponibil la <https://www.mae.ro/node/1579>, accesat în 01.10.2017.

² Avantajele și dezavantajele aderării României la UE. Bilanțul de cinci ani ai Ministerului Mediului, disponibil la <http://jurnalul.ro/stiri/observator/avantajele-si-dezavantajele-aderarii-romaniei-la-ue-bilanțul-de-cinci-ani-al-ministerului-mediului-599261.html>, accesat în 05.11.2017.

fost rezolvate, întrucât România a reușit să câștige dreptul de a fi numită țară europeană.

România a aderat la Uniunea Europeană pe data de 1 ianuarie 2007, alături de Bulgaria, realizându-se un pas important atât pentru România, cât și pentru Europa, pe plan politic, economic, militar social, cultural. Pe data de 25 aprilie 2005 se semnează Tratatul de aderare la Uniunea Europeană.

Atunci când o țară își dorește să adere la o organizație precum Uniunea Europeană, aspectele legate de dezvoltarea economiei reprezintă unele dintre cele mai importante argumente. În ceea ce privește România, aderarea la Uniunea Europeană a avut contribuții substanțiale la creșterea schimburilor comerciale cu partenerii europeni, impulsivitatea investițiilor străine directe, participarea la cea mai mare piață unică din lume și stimularea antreprenoriatului. Anii ulteriori aderării României la UE au reprezentat consolidarea și respectarea acțiunilor în care s-a angajat, cu atât mai mult cu cât în semestrul I din 2019, România va prelua Președinția Consiliului Uniunii Europene.

Evenimente marcante în procesul de aderare a României la Uniunea Europeană:

1 februarie 1993 - România semnează Acordul European, ce instituie o asociere între România, pe de o parte, și Comunitățile Europene și statele lor membre, pe de altă parte;

Iunie 1995 – România depune cererea de aderare la Uniunea Europeană;

Iulie 1997 - Comisia Europeană adoptă Agenda 2000, care include Opinia asupra cererii de aderare a României la Uniunea Europeană;

Noiembrie 1998- Comisia Europeană publică primul Raport de Țară privind procesul de aderare a României la Uniunea Europeană;

Februarie 2000 - în cadrul reuniunii Consiliului UE pentru Afaceri Generale, dedicată lansării Conferinței Interguvernamentale, sunt deschise oficial negocierile de aderare cu România;

17 decembrie 2004 - la Consiliul European de la Bruxelles, România primește confirmarea politică a încheierii negocierilor de aderare la Uniunea Europeană;

25 aprilie 2005 - în cadrul unei ceremonii oficiale, desfășurate la Abația de Neumunster din Luxemburg, președintele României, Traian Băsescu, semnează Tratatul de Aderare la Uniunea Europeană;

Decembrie 2006 - Consiliul European de la Bruxelles din 14-15 decembrie 2006 confirmă aderarea României la UE la 1 ianuarie 2007;

1 ianuarie 2007 - România devine stat membru al Uniunii Europene;

Personalități politice românești implicate în procesul de aderare al României la UE

Negociator șef al României la Uniunea Europeană	Vasile Puscas
Președintele României care a deschis procesul de aderare	Ion Iliescu
Președintele României care a semnat aderarea României la UE	Traian Băsescu

Personalități politice europene implicate în procesul de aderare al României la UE	
Comisar european pentru extindere	Olli Rehn
Comisar european pentru extindere	Guenter Verheugen
Raportorul UE pentru România	Emma Nicholson

BIBLIOGRAFIE

Fuerea Augustin, Manualul Uniunii Europene, București, Universul Juridic, 2011

Marine Cristina I., European Union Enlargement and the Redefining of Transatlanticism, Cluj-Napoca, EIKON, 2011

10 ani de la aderarea României la UE, disponibil la <http://qvorum.ro/10-ani-de-la-aderarea-romaniei-la-ue/>, accesat în 30.09.2017.

Avantajele aderării României la UE, disponibil la <http://istorie.ucdc.ro/en/arhiva/16.%20Facultate.%209%20mai.%20Europa/Avantajele%20aderarii%20Romaniei%20la%20UE.pdf>, accesat în 05.11.2017.

Avantajele și dezavantajele aderării României la UE. Bilanțul de cinci ani ai Ministerului Mediului, disponibil la <http://jurnalul.ro/stiri/observator/avantajele-si-dezavantaje-aderarii-romaniei-la-ue-bilantul-de-cinci-ani-al-ministerului-mediului-599261.html>, accesat în 05.11.2017.

Documentar. Zece ani de la integrarea României în Uniunea Europeană, disponibil la <https://www.agerpres.ro/flux-documentare/2017/01/01/documentar-zece-ani-de-la-integrarea-romaniei-in-uniunea-europeana-12-38-00>, accesat în 06.11.2017.

Parcursul României de la aderarea în UE și până în prezent, disponibil la <http://bern.mae.ro/local-news/1411>, accesat în 30.09.2017.

Priorități ale României în UE, disponibil la <https://www.mae.ro/node/1579>, accesat în 01.10.2017.

UE și România, disponibil la https://ec.europa.eu/romania/about-us/eu_romania_ro, accesat în 03.11.2017.

Zece ani de la Aderarea României la Uniunea Europeană, disponibil la <https://www.agerpres.ro/flux-documentare/2017/01/01/documentar-zece-ani-de-la-integrarea-romaniei-in-uniunea-europeana-12-38-00>, accesat în 05.11.2017.

CETĂȚEAN EUROPEAN DE ZECE ANI

Monica Ilișiu ¹

Romanians accession to the European Union was a very important moment in Romania's evolution, with major socio-economic implications. Currently, ten years of European integration are weighing on the advantages and disadvantages of this integration process. We ask ourselves questions such as: How European are we?, is our national identity in jeopardy? However, the overall vision of society is that we are better than we were ten years ago. Romanians remain, after a decade, among the citizens who have the highest trust in the European Union.

Keywords: national identity, european identity, migration, european culture

Înainte de 1 ianuarie 2007, România era o țară cu totul diferită. Integrarea în Uniunea Europeană, în anul 2007 a fost primită cu speranță. A fost un deceniu de la care milioane de oameni au avut așteptări uriașe. A fost un deceniu tumultuos, plin de speranță, dar și de dezamăgiri, pentru mulți români. Acum, la un deceniu de când Romania a fost integrată în Uniunea Europeană, aceasta se confruntă cu o criza fără precedent.

Ne punem întrebările:

- ▶ Cât de europeni suntem?
- ▶ Suntem o societate europeană?
- ▶ Identitatea națională în pericol?

Pentru foarte multă lume aderarea la UE trebuia să fie un moment deosebit și ca peste noapte toate lucrurile vor deveni mult mai bune.

Unul dintre principalele efecte ale integrării europene a fost emigrația a aproape trei milioane de români. Aceștia au trimis miliarde de euro în țară, însă au lăsat un gol pe piața muncii. Efectele se văd foarte bine pe întreg teritoriul țării. Mai ales în felul în care oamenii modelează mediul

¹ Monica Ilișiu, Profesor de geografie, Colegiul Național „George Barițiu”; monica.ilisui@yahoo.com

în care trăiesc. Aici pot să menționez în ultimii ani, în special migrația “creierelor” sau așa zisul fenomen “brain drain”.

De asemenea efectele acestui fenomen din ultimii ani și-au pus amprenta și pe educația copiilor. În calitate de profesor pot să afirm că este greu să găsești, o clasă în care macar doi sau trei elevi să nu aibă rude sau cunoștințe care au plecat la muncă în străinătate. Acest lucru are cele mai multe implicații pe plan emoțional și bineînțeles comportamental, în rândul copiilor.

Se discută despre *societatea europeană, identitatea națională, identitatea europeană*. Europeanizarea are loc într-o societate, care cunoaște multe decalaje, contradicții și discrepanțe din cauză că statul a avut și are la dispoziție resurse limitate, iar românii nu au putut accede la resurse externe decât în măsură insuficientă.

În opinia mea integrarea europeană nu reprezintă altceva decât procesul de cedare a suveranității de la nivel național la nivel european, europeanizarea provocând o schimbare internă prin deciziile adoptate la nivelul Uniunii Europene. Rezultă că integrarea europeană este actul prin care se întărește influența și puterea decizională a comunității europene, suveranitatea fiind transmisă de la nivel național la nivel European. Toate țările din Uniunea Europeană cunosc europeanizarea, mai devreme sau mai târziu în funcție de momentul când au aderat la Uniunea Europeană. Acest fenomen este un proces complex și îndelungat, mai ales într-o țară ca România, care a cunoscut, într-un interval destul de scurt, procesele de naționalizare sau de românizare. Românismul exprimă sentimentul național al românilor, iar europeanitatea reflectă sentimentul românilor pentru valorile europene. Europeanizarea societății românești pornește de la fondul de europeanitate câștigat în relațiile cu toate țările de pe continentul european. Procesul de europeanizare cuprinde toate țările din Uniunea Europeană. Există, firește, diferențe între societatea românească și țările europene, după cum există și similitudină derivate din moștenirea latină, din schimburile culturale, economice și tehnologice care au avut loc de-a lungul timpului.

Europeanizarea este deplină numai din momentul în care societatea românească depășește ea însăși mentalitatea de periferie a Europei, dominată de o structură oligarhică și cu o populație care este obligată la un nivel de viață scăzut, neîntâlnit în țările fondatoare ale Uniunii Europene.

Principalii beneficiari ai aderării țării la Uniunea Europeană sunt tinerii din toate categoriile sociale și profesionale, însă cu efecte profunde asupra echilibrului social și demografic al societății românești, dar cu consecințe pozitive pentru țările de primire, cu deosebire în rezolvarea problemelor de îmbătrânire. Câștigate sunt, deci, statele fondatoare ale Uniunii Europene și, mai puțin, noile state membre, ceea ce duce la diminuarea masei critice necesare de actori sociali implicați în schimbarea societății din România.

Tinerii români, care sunt mai educați, mai înstăriți și – cel mai important – mai dinamici în cadrul Uniunii, se consideră într-o mai mare măsură europeni. Ei reprezintă nucleul unei noi forme de identitate civică, singura, de altfel, capabilă să țină laolaltă, asemenea unui liant social, o structură socială atât de complexă cum este Uniunea Europeană.

Identitatea națională în pericol? În momentul în care am aderat la Uniunea Europeană, avem două drapeluri, o singură monedă etc. Aceste lucruri intervin peste cultura deja națională. Ca un dezavantaj, treptat, vedem cum obiceiurile naționale sunt uitate și cum încetul cu încetul procesul de globalizare își atinge scopul.

Ca avantaj, Uniunea Europeană a contribuit la dezvoltarea unei educații de calitate prin încurajarea cooperării între statele membre și, dacă este necesar, prin sprijinirea și completarea acțiunii lor programele educaționale și de formare ale UE au un rol important. Acestea promovează programe de schimb care le permit studenților să călătorească în străinătate, să participe la activități școlare transnaționale, să învețe noi limbi etc.

Ca o concluzie, Uniunea Europeană s-a născut dintr-o idee generoasă. Ne punem la un loc resursele umane și materiale, ne ajutam unii pe alții, în zonele în care est-europenii sunt ramași în urmă, facem transfer de bune practici în domeniile sensibile, pentru ca în final să ne bucurăm cu toții de un nivel de trai decent, avantajele statului de drept, mobilitatea forței de muncă și a ideilor, comerț liber între state, securitate comună, respectarea principiilor democrației.

Viziunea de ansamblu asupra societății e că suntem mai bine decât eram acum zece ani. Modul în care noi am intrat în Uniunea Europeană a fost, în mod fascinant, singurul moment în care toată România și toată lumea a gândit și a dorit la unison același lucru. Din punctul meu de vedere s-au schimbat multe. Cred că intrarea în Uniunea Europeană ne-a ajutat

individual. Românii rămân, după un deceniu, printre cetățenii care au cea mai mare încredere în Uniunea Europeană..

BIBLIOGRAFIE

Ivan, Adrian Liviu; Iov, Claudia, Anamaria; ABC-ul Uniunii
Europene în școli. Educație pentru Democrație, Cetățenie și
Diversitate; Cluj-Napoca: CA Publishing; 2016;
Puscas, Vasile, Romania 10 ani in Uniune Europeana;
Comisia Europeana; Raportul de Tara al Romaniei pentru 2016,
Bruxelles, 26.02.2016

UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI RESTUL LUMII

Tatomir Mihai ¹

Teglaș Isabela-Adelina ²

From its beginnings, the European Union has developed a lot of economic, social, political and cultural relations with the world's states and other international organizations. The Union is engaged in peacekeeping missions in various areas of the world and in missions related to international politics and economic aid in developing countries. It is constantly expanding, trying to attract new member to increase its power. However, throughout the development, the organization has encountered and continues to face various problems. In any case, the EU is today one of the main actors on the world stage, being a great economic and political power that influences significantly the evolution of international relations.

Keywords: international organization, cooperation, foreign policy

Originile Uniunii Europene sunt de natură economică, organizația avându-și bazele în Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului și Comunitatea Economică Europeană. Odată cu aderarea unor noi membrii, aceasta ajunge o organizație economică socială și politică, devenind un puternic actor pe scena internațională.

Fiind o organizație care ocupă un important rol pe plan mondial, politica externă a UE are un puternic impact pe scena internațională. Principalele interese în cadrul politicii externe sunt³:

- ▶ viitoarele extinderi,
- ▶ menținerea păcii internaționale,
- ▶ participarea la competiția economică,
- ▶ promovarea diplomației și parteneriatului cu alte organizații și state.

¹ Tatomir Mihai, Student, Universitatea Babeș-Bolyai, mihai.tatomir@yahoo.com.

² Teglaș Isabela Adelina, Student, Universitatea Babeș-Bolyai, teglasisabela@yahoo.com.

³ Politica externă și de securitate, disponibil la https://europa.eu/european-union/topics/foreign-security-policy_ro, accesat în 1.10.2017.

Viitoarele extinderi ale Uniunii Europene

Printre principalii candidați la aderarea la UE se numără: Turcia, Republica Moldova, Ucraina, Macedonia, Albania, Muntenegru, Bosnia și Herțegovina și Georgia.

Turcia a început negocierile preliminare pentru aderarea la UE pe 3 octombrie 2005. Odată cu acordarea statutului de stat candidat, Turcia a implementat numeroase reforme permanente privind drepturile omului, abolirea pedepsei cu moartea și a oferit drepturi culturale minorităților. Diferențele religioase și culturale dintre Turcia și UE sunt principalul impediment care stau în calea procesului de aderare. Țara se confruntă cu o puternică opoziție din partea guvernelor religioase și conservatoare, mai ales din partea Franței, Austriei, Greciei, Ciprului și Sloveniei.

Republica Moldova este un posibil candidat la aderare datorită faptului că a stabilit un raport de cooperare cu UE destinat îmbunătățirii relației dintre cele două.

Ucraina a fost o țară posibilă candidată. Din păcate însă, din cauza presiunilor din partea Rusiei care au dus la conflicte militare, aceasta a fost nevoită să refuze asocierea cu UE.

Restul statelor care iau încă parte la procesul de aderare continuă implementarea unor reforme pentru a fi în acord cu standardele cerute de UE.

Menținerea păcii pe plan internațional

Menținerea păcii internaționale reprezintă una dintre prioritățile Uniunii Europene. Organizația a desfășurat numeroase misiuni de întreținere în diverse zone de conflict ale lumii. UE și-a adus contribuția în cadrul medierii unui acord de încetare a focului între Rusia și Georgia în august 2008. Misiunea UE a purtat numele de European Union Monitoring Mission (EUMM). Poliția Română a oferit în 15 septembrie 2008 date cu privire la desfășurarea acestei misiuni: "Peste 200 de monitori au fost trimiși de statele UE în vederea stabilizării situației din teatrul de operații după conflictul din august 2008, aceștia desfășurându-și activitatea în baza Acordului în șase puncte semnat de Federația Rusă și Georgia. Misiunea a

fost operaționalizată începând cu data de 1 octombrie 2008 când s-a început monitorizarea retragerii forțelor armate ruse din Osetia de Sud și Abhazia.”¹

În 8 decembrie 2008, Forțele Navale al UE au lansat o operațiune militară în Somalia (Operațiunea Atlanta), având următoarele scopuri²:

- ▶ protejarea navele din Programul alimentar mondial (WFP) și alte nave vulnerabile.
- ▶ perturbă pirateria și jafurile armate pe mare.
- ▶ monitorizează activitățile de pescuit în largul coastelor Somaliei.
- ▶ sprijină alte misiuni ale UE și organizații internaționale care depun eforturi pentru a consolida securitatea și capacitatea maritimă în regiune

De asemenea, a deplasat în Kosovo persoane activând în domeniul justiției și forțe de poliție care să ajute la garantarea respectării legii și a ordinii publice.

UE își concentrează resursele umane și materiale în zonele de conflict în scopul restabilirii ordinii. De asemenea, Uniunea caută modalități ca în urma restabilirii ordinii să evite viitoarele posibile amenințări la adresa păcii. Conducerea Uniunii Europene este conștientă de faptul că un conflict dintr-o anumită zonă poate genera o criză pe plan internațional.

Participarea la competiția economică

Secolul XX aduce mari schimbări în ceea ce privește ierarhia economică a lumii. State precum SUA, China și Japonia se afirmă acum pe scena internațională ca mari puteri economice, PIB-ul acestora fiind cu mult superior față de cel al statelor europene. Tot aceste state continuă să domine și în secolul XXI comerțul internațional la ele adaugându-se și alte organizații economice regionale cum este ASEAN sau BRISC.

Statele europene nu pot face față separat acestei competiții. Astfel, UE are un important rol economic creând un echilibru în cadrul comerțului

¹ Misiunea Uniunii Europene din Georgia - EUMM Georgia, disponibil la <https://www.politiaromana.ro/ro/structura-politiei-romane/unitati-centrale/directia-afaceri-europene-misiuni-si-relatii-internationale/biroul-afaceri-europene-si-relatii-internationale/compartimentul-cooperare-organizatii-si-misiuni-de-mentinere-a-pacii/misiunea-uniunii-europene-din-georgia-eumm-georgia>, accesat la data de: 1.10.2017.

² Fregata Regele Ferdinand va participa la Operațiunea Atlanta, disponibil la <http://epochtimes-romania.com/news/fregata-regele-ferdinand-va-participa-la-operatiunea-atlanta---166878>, accesat la data de 1.10.2017.

internațional și a competiției economice. Conform ultimelor statistici, UE ocupă locul II pe plan mondial din punct de vedere al PIB-ului, acesta fiind de aproximativ 16.477.000 (în milioane de dolari americani)¹.

UE are un puternic impact asupra Organizației Mondiale a Comerțului. “Politica comercială a UE este strâns legată de politica sa de dezvoltare. Prin sistemul său generalizat al preferințelor vamale (SGP), UE a garantat accesul preferențial pe piețele sale fără taxe sau cu tarife reduse pentru o mare parte a importurilor provenind din țările în curs de dezvoltare și din economii în tranziție. Se merge chiar mai departe pentru cele mai sărace 49 de țări din lume. Exporturile lor – cu excepția armelor – pot beneficia integral de acces pe piețele UE, fără taxe vamale, în cadrul unui program lansat în 2001.”²

UE va dezvolta și alte relații comerciale în viitor, cu scopul de a-și asigura noi resurse necesare unei dezvoltări economice durabile.

Promovarea diplomației și parteneriatului cu alte organizații și state

Diplomația joacă un rol crucial în ceea ce privește relațiile UE cu ceilalți actori de pe scena internațională. Uniunea Europeană urmărește să promoveze înțelegerea internațională, ea căutând cât mai mulți parteneri în vederea atingerii acestui scop.

UE a încheiat parteneriate cu țări puternic dezvoltate precum Canada, China, India, Japonia, Rusia și SUA. Aceste parteneriate se bazează pe avantaje și interese reciproce și presupun organizarea periodică de reuniuni cu partenerii săi. Domeniile în care UE alege și caută să colaboreze cel mai des sunt:

- ▶ mediu
- ▶ educație
- ▶ securitate și apărare
- ▶ combaterea criminalității
- ▶ drepturile omului.

¹ Economia, disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/economy_ro, accesat în data de 01.10.2017.

² Uniunea Europeană pe scena mondială, disponibil la <https://larisabc.wordpress.com/>, accesat în data de 01.10.2017.

Organizația europeană caută de asemenea să îmbunătățească relațiile cu vecinii de la Sud, respectiv Algeria, Egipt, Iordania, Israel, Liban, Libia, Maroc, Palestina, Siria și Tunisia și de la Est, Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina. În vederea consolidării acestor relații Uniunea are o politică de vecinătate bazată pe: asociere pe plan politic, creșterea mobilității, integrare economică.

Uniunea Europeană a încheiat parteneriate și cu actori din Asia și America Latină. Scopul uniunii în cadrul acestor continente este integrarea regională în ambele regiuni.

Un alt lucru important de menționat despre UE este faptul că deține un rol unic în cooperarea cu țările în curs de dezvoltare, fiind cel mai important donator de asistență pentru acestea pe plan mondial.

Totuși, cei mai importanți parteneri ai UE sunt actorii internaționali, respectiv Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), Organizația Națiunilor Unite (ONU) și Organizația Țărilor Exportatoare de Petrol (OPEC).

NATO și UE au în prezent 21 de state membre în comun. Oficialii celor două organizații se întâlnesc regulat pentru a dezbate problemele de interes comun. Întâlnirile au loc la nivelul miniștrilor de externe, ambasadurilor, reprezentanților militari și consilierilor de apărare¹.

Relația dintre cei doi actori are în vedere, în primul rând, dezvoltarea securității și apărării. În ceea ce privește acest sector: "O evoluție importantă a reprezentat-o adoptarea la Copenhaga, în anul 2002, a acordurilor NATO-UE, cunoscute drept "Acordurile Berlin Plus", ce prevedeau garantarea accesului UE la mijloacele și capacitățile NATO în vederea desfășurării de operațiuni sub comanda UE".² Totuși, relații instituționalizate între NATO și UE au existat încă din timpul anilor 1990. Scopul acestor relații au fost de a promova o mai mare responsabilitate europeană în materie de apărare și de a lupta împotriva dușmanului estic reprezentat de Uniunea Sovietică.

Cel mai important rol în cooperarea NATO-UE îl joacă Politica Europeană de Securitate și Apărare. "Declarația NATO-UE privind PESA, adoptată la 16 decembrie 2002, a reafirmat accesul asigurat al UE la capabilitățile de planificare ale NATO pentru propriile operațiuni militare

¹ Adrian Pop, "Nato si Uniunea Europeană: cooperare și securitate" în Revista NATO, vara 2007, disponibil la <https://www.nato.int/docu/review/2007/issue2/romanian/art6.html>, accesat în 01.10.2017.

² Ioan Manci, Corneliu Preja, Introducere în studii de securitate și strategice, Ed.CA Publishing, Cluj-Napoca, 2015, p. 276.

și a reiterat principiile politice ale Parteneriatului strategic: consultare reciprocă eficace; egalitate și respectarea autonomiei decizionale a Uniunii Europene; dezvoltarea coerentă, transparentă și se susțin reciproc cerințelor capacității militare comune celor două organizații; respectarea intereselor statelor membre UE și NATO, respectarea principiilor Cartei Națiunilor Unite, dezvoltarea coerentă, transparentă și mutuală eficace a capacităților militare ale ambelor părți”.¹

Fiind o organizație cu un puternic impact asupra scenei internaționale, UE are o poziție semnificativă și în cadrul ONU. Principala prioritate a Uniunii în ceea ce privește relația sa cu ONU, este de a susține ordinea mondială bazată pe norme. UE depune eforturi în vederea principiilor care guvernează Organizația Națiunilor Unite, principii precum:

- ▶ claritate
- ▶ transparență
- ▶ eficiență
- ▶ eficacitate
- ▶ responsabilitate²

UE este principalul actor care sprijină eforturile coordonate de ONU în regiunile ce reprezintă un pericol pentru ordinea mondială, respectiv: Siria, Orientul Mijlociu, Libia, Ucraina, Yemen și țările africane.

Alte două domenii în care UE oferă sprijin Națiunilor Unite sunt migrația și schimbările climatice. În ceea ce privește al doilea domeniu, UE identifică și analizează riscurile de securitate legate de schimbările climatice.

UE a păstrat de-a lungul timpului relații amabile cu organizațiile ce influențiază comerțul internațional al uniunii. O organizație a cărei activitate reprezintă un interes pentru uniune este OPEC, formată din cel mai importante țări furnizoare de petrol, respectiv Algeria, Angola, Arabia Saudită, Ecuador, Gabon, Guineea Ecuatorială, Iran, Irak, Kuwait, Libia, Nigeria, Qatar, Emiratele Arabe Unite și Venezuela. Pentru a realiza o cooperare stabilă, UE a stabilit cu OPEC un dialog bilateral în anul 2004³.

¹ Relațiile NATO- UE, disponibil la <http://nato.md/relatia-cu-parti-terte/relatiile-na-to-ue/>, accesat în data de: 02.10.2017.

² United Nations, What do we do, disponibil la <http://www.un.org/en/sections/what-we-do/>, accesat în data de: 02.10.2017.

³ Energy for the 21st century : a cooperative approach, disponibil la http://www.opec.org/opec_web/en/892.htm, accesat în 01.10.2017.

UE urmărește prin acest dialog:

- ▶ piețe și prețuri internaționale mai stabile în ceea ce privește țițeiul
- ▶ un climat de investiții mai atractiv
- ▶ o piață mai transparentă
- ▶ analiza de piață mai bună și previziuni mai exacte
- ▶ cooperare tehnologică internațională
- ▶ Tot prin acest dialog sunt prevăzute obligațiile OPEC¹:
- ▶ coordonarea politicilor de țiței
- ▶ prețuri corecte pentru producătorii de țiței
- ▶ aprovizionarea cu țiței a țărilor consumatoare în mod eficient, economic și constant.
- ▶ politica corectă în ceea ce privește investitorii străini din domeniu.

Concluzie

Uniunea Europeană este un actor internațional cu puternice influențe asupra politicii, economiei și culturii mondiale. Uniunea Europeană ocupă unul dintre principalele locuri pe scena internațională alături de SUA, China și Japonia. Ea a influențat și continuă să influențeze demersul relațiilor internaționale.

Viitoarele relații ale Uniunii Europene vor trebui să se bazeze pe cooperare și interes comun astfel încât organizația să poată promova în continuare o politică liberală și non-violentă. Aflându-ne într-o eră a globalizării, fenomen care se manifestă mai ales la nivelul comerțului, Uniunea Europeană va fi nevoită să pună din ce în ce mai mult accentul pe latura economică în ceea ce privește relațiile cu ceilalți actori.

BIBLIOGRAFIE

Ioan Manci, Corneliu Preja, Introducere în studii de securitate și strategice, CA Publishing, 2015.

Politica Externă și de Securitate, disponibil la <https://larisabc.wordpress.com/>, accesat în 6.10.2017.

Relațiile NATO-UE, disponibil la <http://nato.md/relatia-cu-parti-terte/relatiile-nato-ue/>, accesat în 6.10.2017.

¹ Ibidem.

Direcția Afaceri Europene, Misiuni și Relații Internaționale,
disponibil la <https://www.politiaromana.ro/ro/structura-politiei-romane/unitati-centrale/directia-afaceri-europene-misiuni-si-relatii-internationale/biroul-afaceri-europene-si-relatii-internationale/compartimentul-cooperare-organizatii-si-misiuni-de-mentinere-a-pacii/misiunea-uniunii-europene-din-georgia-eumm-georgia>, accesat în 6.10.2017.

REPUBLICA MOLDOVA ȘI PROCESUL DE ADERARE LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Daniel Șoimaru ¹

This article aims to highlight the European integration course of the Republic of Moldova from the emergence of the state to the present day. In this regard, the analysis of the structure of the Republic of Moldova's partnership with the European Union and the impact it had on the political situation of the Eastern European State was sought. The political dialogue carried out by the two entities is characterized by the completion of a certain number of stages, which led to a strengthen collaboration. Also, the political and economic premises that led the doers of the Republic of Moldova to implement the action resulting in the signing of treaties and agreements with the European Union have been highlighted. The provisions of the Treaties/agreements based on which the political dialogue is currently being carried out, as well as the external and internal consequences generated by them, have been presented. The relationship between Romania and the Republic of Moldova is a special one, the importance of this collaboration in the process of European integration of Moldova has been highlighted. Moreover, this chapter analyses the role that Moldova has in various Regional cooperation organizations. Last but not least, the current political context of the Republic of Moldova and how the Moldovan authorities currently perceive European integration was emphasized.

Keywords: dialog, partnership, integration, colaboration, UE, Moldova

Inițierea dialogului politic dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova

Republica Moldova a luat naștere ca stat la data de 27 august 1991, ca urmare a destrămării URSS-ului. Din acest moment, tânărul stat a început să-și făurească propriul destin în cadrul arenei internaționale. Acest fapt este demonstrat de modul în care Moldova și-a gestionat politica externă în decursul a peste două decenii. Republica Moldova, poate fi

¹ Daniel Șoimaru, Student, Universitatea Babeș Bolyai, soimarudaniel@yahoo.com.

definită prin prisma relațiilor internaționale ca o „țară tampon între două proiecte geopolitice majore: cel euro-atlantic(sub egida NATO și UE)și cel euro-asiatic(sub egida Federației Ruse)¹. De-a lungul timpului, Republica Moldova a pendulat între cele două viziuni , în funcție de decidenții care dețineau controlul politic al statului.

Analizând din perspectiva relațiilor politice pe care Republica Moldova le-a avut cu Federația Rusă de-a lungul timpului,optiunea europeană nu ar fi trebuit să reprezinte o alegere viabilă.Cu toate acestea,după câștigarea independenței, Republica Moldova a dobândit autonomia necesară pentru a putea implementa hotărâri proprii în cadrul politicii sale externe.Din acest moment, Republica Moldova și-a ghidat politica externă în funcție de interesele sale proprii.

Decidenții politici moldoveni,erau conștienți că statul lor recent format este unul slab,așa încât au căutat să fructifice orice oportunitate. Astfel, Republica Moldova a fost dispusă să înceapă un dialog cu Uniunea Europeană, conștientă fiind de avantajele care ar putea decurge din acest parteneriat. Avantajele ar fi de natură economică și s-ar materializa prin: creșterea economie și nivelului de trai al cetățenilor; creșterea investițiilor directe; accesul la piața de servicii și bunuri europene,accesul la fonduri europene care să permită modernizarea sectoarelor economice, etc. De asemenea, parteneriatul cu Uniunea Europeană ar fi determinat și apariția unor efecte politice pozitive,datorită faptului că interesele Republicii Moldova ar fi fost mult mai bine reprezentate la nivel internațional. Mai mult decât atât, Republica Moldova era interesată de susținerea unui dialog politic cu Uniunea Europeană, în vederea soluționări problematicei transnistreane în favoarea sa.

Prin urmare, relațiile Republicii Moldova cu Comunitatea Europeană (ulterior, Uniunea Europeană) au fost inițiate după 27 august 1991,în contextul noului climat politic internațional.În perioada de timp cuprinsă între 1991 și 1994, dialogurile politice dintre cele două entități s-au aflat într-o fază incipientă.În acest sens , la data de 1 ianuarie 1992,Comisia Europeană a prezentat Consiliului European necesitatea implementării unor acorduri separate de cooperare cu statele succesoare URSS-ului.

¹ Adrian Pop ,Gabriela Pascariu ,George Anglițoiu ,Alexandru Purcăruș „România și Republica Moldova între Politica Europeană de Vecinătate și Perspectiva Extinderii Uniunii Europene” ,Institutul European din România, București 2006,p.54

Intensificarea relației de colaborare: semnarea Acordului de Parteneriat și Colaborare

Deși Uniunea Europeană a demarat un dialog politic cu Republica Moldova, relația dintre cele două structuri politice nu era foarte bine definită. Prin urmare a fost nevoie de implementarea unui *Acord de Parteneriat și Cooperare* (APC), care a fost semnat la data de 28 noiembrie 1994. Semnarea acestui acord reprezintă un moment important pentru Republica Moldova, datorită faptului că reprezintă începutul demersului de integrare europeană și reprezintă fundația cooperării ulterioare dintre cei doi actori politici. Din acest moment, Republica Moldova dobândește statutul de partener direct al Uniunii Europene. Prin intermediul acestui accord, are loc instituționalizarea relațiilor dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova prin crearea unor instituții bilaterale ca Consiliul de Cooperare la nivel de miniștri, Comitetul de Cooperare, la nivel de înalți funcționari și Comitetul Parlamentar de Cooperare, la nivelul Parlamentului European și celui moldovenesc. Obiectivele principale enunțate în cadrul Acordului de Parteneriat și Cooperare au constat în:

- continuarea dialogului politic dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană;
- promovarea comerțului și investițiilor;
- cooperarea în domeniul legislativ, economic, social, financiar și cultural;
- susținerea eforturilor Moldovei de a consolida democrația, a dezvolta economia și a finaliza tranziția la economia de piață.¹

Așadar, este relevant faptul că Republica Moldova și-a asumat să implementeze valorile care stau la baza Uniunii Europene (respectarea principiilor democratice, economia de piață, respectarea drepturilor omului, etc), în schimbul integrării europene.

Având în vedere faptul că APC nu se putea concretiza într-un interval de timp scurt, a fost nevoie de semnarea la 2 octombrie 1995 a unui *Acord Interimar Privind Comerțul între Republica Moldova și Uniunea Europeană*, care a intrat în vigoare la 1 mai 1996. Acest acord a avut rolul de a stimula schimburile comerciale între cele două entități politice și de a asigura continuitatea dialogului politic existent.

¹ Comisia Europeană : “Acord de Parteneriat și Cooperare între Comunitățile Europene și Statele lor membre, de o parte, și Republica Moldova, de altă parte”, disponibil la <http://www.mfa.gov.md/img/docs/apc.pdf>, accesat în 26.2.2018.

În intervalul anilor 1997-1996, mai mulți oficiali de la Chișinău printre care Petru Lucinschi (președintele Republicii Moldova) și Ion Ciubuc (prim-ministru) au stabilit contacte diplomatice cu diferiți reprezentanți ai Uniunii Europene în vederea obținerii statutului de membru asociat. Această politică a oficialităților moldovene de a grăbi procesul de cooperare și integrare nu a fost împărtășită de oficialitățile europene. Uniunea Europeană considera că Republica Moldova nu era pregătită pentru intensificarea relației dintre ele. Cu toate acestea, relațiile bilaterale dintre cei doi parteneri au continuat să se dezvolte. Un loc central în cadrul acestui proces, a fost determinat de intrarea în vigoare la 1 iulie 1998 a Acordului de Parteneriat și Cooperare. Acordul avea o valabilitate de zece ani și a permis apariția unui cadru legislativ pe baza căruia aveau să fie purtate discuțiile ulterioare. Uniunea Europeană a condiționat relația cu Republica Moldova de „continuarea dialogului politic, promovarea comerțului și a investițiilor, cooperarea în domeniul legislativ, economic, social, financiar și cultural, susținerea eforturilor Moldovei de a consolida democrația, de a dezvolta economia și de a finaliza tranziția la economia de piață.”¹

În condițiile acestei relații dintre Moldova și Uniunea Europeană s-a consolidat, determinând un context favorabil pentru implementarea în anul 2000 a programului *Sistemului General de Preferințe*, care prevedea noi reduceri tarifare pentru produsele moldovenești exportate pe piața europeană. Mai mult decât atât, în anul 2001 Republica Moldova a devenit stat membru a Organizației Mondiale a Comerțului și a Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est. În anul 2002, guvernul Republicii Moldova a emis Decretul cu privire la crearea Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană care și-a început activitatea în anul 2003.

Republica Moldova și Politica Europeană de Vecinătate

Relația dintre cele două entități politice a cunoscut o nouă etapă în anul 2004, datorită faptului că contextul politic european s-a schimbat. În aprilie 2004, NATO și-a mărit structura prin aderarea a șapte state, printre ele fiind încorporată și România. Totodată, în luna mai a aceluiași an Uniunea Europeană și-a lărgit granițele prin aderarea a zece noi state, printre care

¹ Iulian Sinzianu, Ștefan Plugaru, Viorel Mătăsaru, Republica Moldova, România și Uniunea Europeană-Două Decenii de Colaborare Bilanț și Perspective, Ed. Pim, Iași, 2010, p. 41.

opt din Europa Centrală și de Est (Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, Republica Cehă, Slovacia, Slovenia și Ungaria). Aceste acțiuni simultane de integrare a noi state în structura euro-atlantică au produs o schimbare radicală în cadrul geopoliticii regionale a Europei Centrale și de Est. Distanța teritorială dintre acești actori supranaționali și Republica Moldova a scăzut considerabil, granița de vest reprezentând noua frontieră cu NATO. Pentru Uniunea Europeană acest val de aderare a reprezentat un moment important, deoarece s-a înregistrat un număr record de state acceptate simultan. În aceste condiții, presiunea resimțită de Republica Moldova a fost una enormă, ea fiind nevoită să-și adapteze politica externă la noul climat geopolitic.

Având în vedere noua sa structură, Uniunea Europeană a fost nevoită să implementeze anumite măsuri care să determine menținerea unui grad ridicat de securitate la granițele sale. Prin urmare, Uniunea Europeană a elaborat un program numit, *Politica Europeană de Vecinătate*, care a fost implementată statelor situate în vecinătatea granițelor sale. Politica Europeană de Vecinătate este constituită din : „lărgirea pieței interne și a structurilor reglementatoare, relații comerciale preferențiale și deschiderea pieței, perspective pentru migrația legală și circulația persoanelor, intensificarea cooperării cu scopul prevenirii și combaterii pericolelor comune pentru securitate, sporirea nivelului de implicare a UE în prevenirea conflictelor și aplanarea conflictelor , sporirea eforturilor de promovare a drepturilor omului.”¹

Ca urmare a așezării sale geografice, Republica Moldova a fost inclusă în cadrul Politicii Europene de Vecinătate (PEV). Problemele de securitate cu care se confruntă Uniunea Europeană la granița cu Republica Moldova sunt vaste (traficul de droguri și persoane, criminalitatea transfrontalieră, contrabanda cu mărfuri etc) și au un impact ridicat asupra securității membrilor Uniunii Europene situați în proximitatea acesteia și nu numai. Un alt factor de risc îl constituie conflictul din Transnistria, care determină o stare de instabilitate continuă la granița de est a Republicii Moldova care poate aduce prejudicii intereselor Uniunii Europene.

La data de 9 decembrie 2004, Comisia Europeană a aprobat *Planul de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană în cadrul Politicii Europene de Securitate* (PAUEM). Este important de precizat faptul că Planul de

¹ Doina Bordeianu , *Politica Europeană de Vecinătate Cazul Republicii Moldova și al Ucrainei*, Ed. Lumen, Iași, 2007, pp.9-10.

Acțiuni, a fost structurat în vederea acoperirii a 13 domenii de interes, dar nu înlocuiește Acordul de Parteneriat și Cooperare. Prin urmare, semnarea acestui acord a reprezentat extinderea dialogului politic și vizarea unor reforme care să asigure întărirea democrației, funcționalitatea statului de drept, precum și promovarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Pe lângă acestea, Planul de Acțiuni făcea trimitere și la problemele de securitatea cu care Republica Moldova se confruntă. Cu toate acestea, nu existau soluții clare privind rezolvarea conflictului transnistrean. Mai mult decât atât Planul de Acțiune nu a avea ca obiectiv aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, ci se rezuma doar la îmbunătățirea criteriilor pe care statul moldovean trebuia să le atingă în vederea cooperării europene. Din acest motive, negocierile dintre cei doi actori privind semnarea Planului de Acțiuni au durat șase luni.

Acordul, în varianta sa finală a fost adoptat la 22 februarie 2005 și era prevăzut pentru o perioadă de 3 ani. PAUEM, conține 46 de pagini, formulează 80 de obiective și 294 de acțiuni. Sunt încorporate o serie de măsuri pe termen scurt și lung în șapte domenii importante de cooperare:

- Dialogul și reforma politică;
- Cooperarea pentru soluționarea conflictului transnistrean;
- Reformele și dezvoltarea economică și socială;
- Relații comerciale, reforma de piață și cea regulatorie;
- Cooperarea în domeniul justiției și afacerilor interne;
- Transport, energie, telecomunicații, mediu inconjurător, cercetare dezvoltare și inovație;
- Contacte umane.¹

Prin semnarea acestui acord, Uniunea Europeană și-a asumat înensificare dialogului politic cu Republica Moldova precum și angajamentul de a demara activități care să ajute la rezolvarea problemei transnistrene.

Ca urmare a progreselor înregistrate prin semnarea PAUM, Republica Moldova a primit la 4 mai 2006 calitatea de membru cu drepturi depline în cadrul *Procesului de Cooperare în Europa Sud Est*. Aderarea Moldovei în cadrul acestei structuri este relevantă deoarece a stimulat cooperarea și intensificarea relațiilor politice și economice cu alți actori statali regionali.

¹ Lucia Ciocan, Planul de Acțiuni Uniunea Europeană — Republica Moldova, Ed. Gunivas, Chișinău, p. 36.

După cum am amintit mai sus, problema conflictului transnistrean a reprezentat o temă centrală în dialogul politic al Republicii Moldova cu Uniunea Europeană. Moldova și-a dorit ca Uniunea Europeană să se implice mai mult în vederea soluționării acestui conflict, prin folosirea tuturor instrumentelor politice de care aceasta dispunea. Cu toate acestea, problema este una delicată, din cauza faptului că Federația Rusă reprezintă principalul aliat al forțelor separatiste din Transnistria. Uniunea Europeană are misiunea dificilă de a încerca să găsească o soluție de compromis, cu care Rusia să fie de acord. Prin urmare, Uniunea Europeană a fost nevoită să-și assume o politică mai activă privind medierea acestui conflict. În acest sens, la data de 1 decembrie 2005, a fost inițiată activitatea Misiunii de Monitorizare a Frontierei Moldo-ucrainene, în vederea soluționării problematicei transnistrene. În cadrul misiunii au fost mobilizați zeci de specialiști, care aveau ca obiectiv supravegherea oficiilor vamale la granița cu Ucraina. Raportul din 2006 al misiunii, evidențiază obținerea unor progrese în rezolvarea conflictului transnistrean și în comportamentul managementului la granița moldo-ucraineană.¹

Pe lângă asistența privind problemele de securitate, Republica Moldova a beneficiat și de ajutor economic din partea Uniunii Europene. În perioada 1991-2007, Moldova a beneficiat de fonduri în valoare de aproximativ 300 milioane de euro. Aceste stimulente financiare trebuiau utilizate în vederea susținerii unor reforme în sistemul legislativ, administrativ, economic și social.² Având în vedere situația critică în care economia țării se afla, ajutorul financiar din partea Uniunii Europene era necesar pentru continuarea reformării statului.

Aderarea României la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007, a determinat intensificarea dialogului politic dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Având în vedere relațiile istorice dintre cele state, România a susținut demersurile necesare pentru a susține parcursul european al Moldovei. De asemenea, România reprezintă unul dintre cei mai importanți parteneri economici ai Republicii Moldova. Sprijinul activ pe care România îl oferă Republicii Moldova, indiferent de natura acestuia (politic sau economic) reprezintă un ajutor semnificativ. Din aceste motive, Moldova trebuie să mențină o relație cât mai bună cu România, deoarece

¹ Iulian Sînzianu, Ștefan Plugaru, Viorel Mătășaru, op.cit., p.52.

² Ibidem p.53.

parcursul ei european pare a fi influențat într-o mare măsură de relația specială pe care cele două state o împărtășesc.

Colaborarea dintre Moldova și Uniunea Europeană a continuat să se intensifice, iar următorul pas în relația dintre cele două entități a constat în adoptarea la 7 martie 2007, a *Strategiei Europene a Republicii Moldova pentru perioada 2007-2013*. Această strategie a fost structurată pe baza Politicii Europene de Vecinătate, Acordului de Parteneriat și Cooperare Uniunea Europeană-Republica Moldova și Planului de Acțiuni. Printre scopurile urmărite de acest document se numărau: susținerea în dezvoltarea democratică și în buna guvernare; susținerea în reforma sistemului judiciar și crearea capacității administrative; susținerea în reducerea nivelului sărăciei și creșterea nivelului economic.

Republica Moldova în cadrul noul cadru european: semnarea Parteneriatului Estic și a Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană

Începând cu data 7 mai 2009, Republica Moldova a început să participe activ în cadrul proiectului Parteneriatul Estic. Acest parteneriat reprezintă un acord de asociere pe care Uniunea Europeană l-a încheiat cu următoarele state: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Ucraina și Republica Moldova. Uniunea Europeană se angaja prin intermediul Parteneriatul Estic să urmărească includerea progresivă a acestor țări în economia UE, prin zone de liber schimb, care vor include toate schimburile comerciale, inclusiv cele de energie, dar și o integrare economică regională, prin crearea unei comunități economice de vecinătate, prin acorduri bilaterale; să ofere asistență partenerilor în lupta împotriva migrației, modernizarea sistemelor de azil, structuri integrate de gestionare a frontierelor pentru a se ajunge la obiectivul final și probabil cel mai important eliminarea vizelor de călătorie; o mai bună mobilitate a forței de muncă prin deschideri punctuale a pieței muncii din Uniunea Europeană; securitate energetică sporită pentru Uniunea Europeană și parteneri; programe care sprijină dezvoltarea economică și socială a țărilor partenere, etc.¹

¹ Comisia Comunităților Europene, Comunicare Comisiei către Parlamentul European și Consiliul, Parteneriatul estic, disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0823:FIN:RO:PDF> accesat în 26.2.2018

Anul 2010 a reprezentat un an important pentru politica externă a Republicii Moldova, datorită mai multor evenimente importante care s-au succedat. Mai întâi, la 1 ianuarie 2010, Moldova a devenit stat membru cu drepturi depline al Comunității Energetice Europene. Această comunitate are ca scop crearea unei piețe a electricității și a gazului între Uniunea Europeană și alte țări. Totodată, la 15 iunie 2010 a fost inițiat Dialogul între Republica Moldova și Uniunea Europeană privind Liberalizarea Vizelor. Ulterior, negocierile s-au concretizat prin implementarea unui plan de acțiune care conținea anumite condiții, care trebuiau implementate pentru instaurarea unui regim fără vize între Republica Moldova și Uniunea Europeană.

În noiembrie 2013, în cadrul summit-ului de la Vilnius, Republica Moldova a parafat *Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană*. Negocierile dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova privind semnarea acestui tratat, datează încă din anul 2010. Acest document este important deoarece a fost parafat în vederea înlocuirii Acordului de Parteneriat și Colaborare.

În timp ce Acordul de Negociere suferea ultimele ajustări în vederea semnării acestuia, Republica Moldova a înregistrat un succes important în cadrul dialogului politic cu Uniunea Europeană. La data de 27 februarie 2014, Parlamentul European a votat eliminarea vizelor de intrare pe teritoriul statelor membre ale Uniunii Europene pentru cetățenii Republicii Moldova. Această decizie a devenit oficială la data de 28 aprilie 2014, când începând cu această zi, cetățenii moldoveni, care dețin un pașaport biometric, au dreptul să călătorească în Spațiul Schengen, timp de 90 de zile într-o perioadă de 180 de zile.¹ În perioada aprilie 2014-septembrie 2017, mai mult de un milion de cetățeni moldoveni au beneficiat de acest regim visa.² Acest fapt a reprezentat un progres major pentru Republica Moldova în cadrul procesului de integrare europeană.

Următorul pas pe care Republica Moldova l-a făcut în vederea integrării europene, a constat în semnarea la 27 iunie 2014, a *Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană*. Acest tratat avea ca obiective:

¹ Decizie istorică: Parlamentul European a VOTAT azi eliminarea vizelor pentru moldoveni, disponibil la <http://unimedia.info/stiri/decizie-istorica-parlamentul-european-a-votat-azi-eliminarea-vizelor-pentru-moldoveni-72786.html>, accesat în 25.2.2018.

² EU-Moldova relations, Factsheet, disponibil la https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/4011/EU-Moldova%20relations,%20Factsheet, accesat în 25.2.2018.

- să promoveze asocierea politică și integrarea economică între părți, pe baza unor valori comune și a unor legături strânse;
- să consolideze cadrul pentru un dialog politic consolidat în toate domeniile de interes reciproc;
- să contribuie la consolidarea democrației și la stabilitatea politică, economică și instituțională în Republica Moldova;
- să sprijine și să intensifice cooperarea în spațiul de libertate, securitate și justiție, cu scopul de a consolida statul de drept și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
- să creeze condiții prielnice pentru îmbunătățirea relațiilor economice și comerciale¹

Obiectivul final fiind integrarea treptată a Republicii Moldova în cadrul pieței interne a UE, astfel cum se prevede în prezentul acord, inclusiv prin instituirea unei zone de liber schimb complex și cuprinzător ,etc.Se poate observa faptul că Acordul de Asociere pune accentul atât pe implementarea unor reforme politice cât și pe cele economice.Aceste două domenii de acțiune sunt complementare și nu pot fi tratate într-un cadru distinct una față de cealaltă.

Poate cea mai importantă reglementare a Acordului de Asociere, a constat în aderarea Republicii Moldova la Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLAC), care a avut ca efect intensificarea relațiilor economice dintre cei doi actori. Prin intermediul ZLAC,Republica Moldova a obținut accesul la serviciile și bunurile existente pe piața europeană,acest lucru reprezentând unul dintre obiectivele importante ale politicii sale externe. De asemenea,exportul de produse din Republica Moldova către Uniunea Europeană a crescut semnificativ, determinând creșterea venitului național. Mai mult decât atât, Uniunea Europeană reprezintă principalul partener de comerț și investitor al Republicii Moldova.Acest lucru este dovedit prin intermediul statisticilor care afirmă că pe piața economică a Uniunii Europene ajung aproximativ 66% din exporturile Moldovei.² Este important de specificat faptul că ZCLA nu impune restricții Republicii

¹ Acord de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte ,Articolul 1,p. 7 disponibil la <http://www.mfa.gov.md/img/docs/Acordul-de-Asociere-RM-UE.pdf>, accesat în 26.2.2018.

² EU-Moldova relations,Factsheet ,disponibil la https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/4011/EU-Moldova%20relations,%20Factsheet ,accesat în 25.2.2018.

Moldova de a exporta produse și pe alte piețe economice. Prin urmare, prin aderarea la ZLAC, Republica Moldova și-a îmbunătățit considerabil relațiile economice cu Uniunea Europeană.

Republica Moldova în contextul cooperării regionale

Pe lângă negocierea unor tratative și semnarea unor acorduri cu Uniunea Europeană, care aveau ca scop integrarea europeană, Republica Moldova a aderat la mai multe organizații regionale. Acest tip de politică avea ca scop întărirea autorității statale a Moldovei, precum și conferirea unui anumit prestigiu internațional. De asemenea, Republica Moldova se implică în diferite parteneriate europene, pentru a îmbunătăți dialogul politic și economic cu statele aflate în proximitatea sa.

Un parteneriat reprezentativ din care Republica Moldova face parte este reprezentat de Inițiativa Central Europeană (ICE). Acest forum de cooperare regională cuprinde 18 state membre: Albania, Austria, Belarus, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Cehia, Ungaria, Italia, Macedonia, Muntenegru, Polonia, România, Serbia, Slovacia, Ucraina și Republica Moldova care a devenit membră în anul 1996. Participarea în cadrul ICE este relevantă pentru Republica Moldova deoarece vizează cooperarea politică și economică între statele membre ale Uniunii Europene din cadrul organizației, cu celelalte state membre ale organizației care nu sunt membre ale Uniunii Europene. De asemenea, organizația ICE este implicată activ în vederea găsirii unor soluții care să pună capăt conflictului transnistrean.

O altă organizație în cadrul căreia activează Republica Moldova, este Acordul de liber schimb în Europa Centrală (CEFTA). Această organizație a fost fondată în anul 1992, la Cracovia de către Polonia, Cehoslovacia și Ungaria. Ulterior în anul 2007 a aderat și Republica Moldova. Această organizație este importantă, deoarece pune bazele unei zone de liber schimb lipsită de taxe vamale, care determină intensificarea raporturilor economice între membrii acesteia. Apartenența la această organizație reprezintă un pas important pentru Republica Moldova în vederea integrării economice europene.

De asemenea, Republica Moldova face parte și din Organizația Cooperării Economice la Marea Neagră (OCEMN), care este alcătuită din 11 state situate în regiunea proximală a Mării Negre. Obiectivele principale pe care OCEMN le are constau în „accelerarea dezvoltării economice și sociale

a statelor membre în perspectiva integrării lor în Uniunea Europeană, prin intensificarea cooperării lor.”¹

Mai mult decât atât, în afară de apartenența la organizațiile enumerate mai sus, Republica Moldova joacă un rol activ și în structuri precum: Procesul de Cooperare Dunăreană(PCD), Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est(SEECP), Inițiativa de Cooperare în Sud-Estul Europei(SECI), Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est. Așadar, este important de evidențiat faptul că Republica Moldova, deși este un stat recent înființat, încearcă să se integreze cât mai bine în ansamblul politic și economic complex al Europei.

Concluzii

Prin urmare, relația dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova a evoluat mult de la momentul semnării în anul 1994 a Acordului de Parteneriat și Cooperare, care reprezintă baza juridică a relațiilor dintre cei doi actori. Progresul dialogului politic poate fi observat prin intermediul semnării Planului de Acțiuni, care a permis extinderea discuțiilor dintre cei doi parteneri, acaparând și domenii care vizau implementarea unei bune guvernante, prin respectarea valorilor democratice, a drepturilor omului, supremația legii, etc.

În prezent, datorită implementării Acordului de Asociere, dialogul politic și economic dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova s-a intensificat și mai mult. Relația de colaborare dintre cei doi actori a fost facilitată și de asumarea unor responsabilități de către Republica Moldova în vederea îmbunătățirii climatului politic regional, prin aderarea la organizații care au ca obiectiv cooperarea politică și economică a actorilor politici statali regionali.

Momente cheie ale procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană		
1	Semnarea Acordului de Cooperare și Parteneriat	28 noiembrie 1994
2	Intrarea în vigoare a Acordului de Cooperare și Parteneriat	1 iulie 1998

¹ Iulian Sinzianu, Ștefan Plugaru, Viorel Mătășaru, op.cit, p.56.

3	Republica Moldova a fost inclusă în Politica Europeană de Vecinătate a UE	Mai 2004
4	Semnarea Planului de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană	22 februarie 2005
5	Republica Moldova a fost acceptată în calitate de membru cu drepturi depline în cadrul Procesului de Cooperare în Europa de Sud Est	4 mai 2006
5	Adoptarea Strategiei Europene a Republicii Moldova pentru perioada 2007-2013	7 martie 2007
7	Implicarea Republicii Moldova în cadrul Parteneriatului Estic	7 mai 2009
8	Republica Moldova a devenit stat membru cu drepturi depline al Comunității Energetice Europene	1 ianuarie 2010
9	Acordarea Planului de Acțiuni privind liberalizarea vizelor	Ianuarie 2011
10	Republica Moldova a parafat Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană	Noiembrie 2013
11	Semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană	27 iunie 2014

Având în vedere faptul că granițele Uniunii Europene se intersectează cu cele ale Republicii Moldova, este normal să existe un dialog politic activ. Relațiile pe care cei doi actori le împărtășesc au mai degrabă un caracter strict de colaborare, perspectiva aderării fiind destul de îndepărtată. Uniunea Europeană consideră că Republica Moldova nu îndeplinește criteriile necesare în vederea unei eventuale aderări. De asemenea, politica externă a Republicii Moldova nu este predictibilă, din cauza faptului că țara se confruntă cu o instabilitate politică îngrijorătoare. Cu toate acestea, este important faptul că există un dialog politic benefic pentru ambii actori, care pe viitor poate fi îmbunătățit.

BIBLIOGRAFIE

- Adrian Pop ,Gabriela Pascariu ,George Anglițoiu ,Alexandru Purcăruș „România și Republica Moldova între Politica Europeană de Vecinătate și Perspectiva Extinderii Uniunii Europene”,Institutul European din România, București 2006.
- Barbă Ludmila,Uniunea Europeană:Istorie,Instituții,Politici. Republica Moldova în Noua Arhitectură Europeană, Institutul de Istorie,Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei,Chișinău,2007.
- Doina Bordeianu ,Politica Europeană de Vecinătate Cazul Republicii Moldova și al Ucrainei,Ed.Lumen,Iași, 2007.
- Iulian Sînzianu,Ștefan Plugaru,Viorel Mătăsaru, Republica Moldova,România și Uniunea Europeană-Două Decenii de Colaborare Bilanț și Perspective,Ed.Pim,Iași,2010.
- Lucia Ciocan, Planul de Acțiuni Uniunea Europeană — Republica Moldova, Ed.Gunivas,Chișinău.
- Acord de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte <http://www.mfa.gov.md/img/docs/Acordul-de-Asociere-RM-UE.pdf>, accesat în 26.2.2018.
- Comisia Europeană : “Acord de Parteneriat Și Cooperare între Comunitățile Europene și Statele lor membre, de o parte, și Republica Moldova, de altă parte”,<http://www.mfa.gov.md/img/docs/apc.pdf> accesat în 26.2.2018.
- Semnarea și Ratificarea Acordului de Asociere Republica Moldova –UE <http://www.promis.md/evenimente/acordul-asociere-ue/> accesat în 26.2.2018.
- Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova ,Relațiile RM-UE, <http://www.mfa.gov.md/despre-relatiile-rm-ue/> accesat în 26.2.2018.
- Guvernul Republicii Moldova,Pgină informațională despre integrare europeană, <http://gov.md/europa/ro/content/ce-%C3%AEnseamn%C4%83-pentru-tine-integrarea-european%C4%83/> accesat în 26.2.2018.

EU-Moldova relations,Factsheet , [https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/4011/](https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/4011/EU-Moldova%20relations,%20Factsheet)

EU-Moldova%20relations,%20Factsheet ,accesat în 25.2.2018

Relațiile externe ale Uniunii Europene cu Republica Moldova, <http://www.lymec.eu/wp-content/uploads/2017/09/relatiile-externe-ale-ue-cu-republica-moldova.pdf> accesat în 26.2.2018.

Valeriu Cușnir,Integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană:avantaje și obligații, <https://www.scribd.com/doc/187924119/Integrarea-Republicii-Moldova-in-Uniunea-European%C4%83-avantaje-%C5%9Fi-obliga%C5%A3ii> accesat în 26.2.2018.

Decizie ISTORICĂ: Parlamentul European a VOTAT azi eliminarea vizelor pentru moldoveni,<http://unimedia.info/stiri/decizie-istoricA-parlamentul-european-a-votat-azi-eliminarea-vizelor-pentru-moldoveni-72786.html>, accesat în 25.2.2018.

